

SKIFORENINGENS
ÅRBOK
2020

Basen

IV BJØRN
OUSLAND

INNHold

6 **FORORD**
 10 **STYRETS LEDER**
 12 **GENERALSEKRETÆRENS LEDER**
 16 **ÅRET SOM GIKK**
 24 **MELLOMMENNESKELIG PÅ MELLOMKOLLEN**
 36 **KJENTMANNSKØ I MARKA**
 46 **SKISESONGEN 2019/2020**
 52 **FLUKTEN TIL SVERIGE**
 62 **TRANTJERN GÅRD**
 64 **NORSKE SKISPOR**
 68 **GRATISHAUGEN**
 74 **WYLLERLØYPAS OPPHAVSMANN**
 82 **SKIBUKSEDAMEN**
 94 **SKJOLDENE PÅ VEGGEN**
 108 **MINNEORD – HANS HERMAN HORN**
 112 **MINNEORD – INGER NORBYE**

114 **RESULTATER OG REKORDER**
 126 **ÅRSREGNSKAP 2019**

Trine Rom Giving
 Stian Berger Røsland
 Erik Eide
 Christine Amdam
 Eivind Eidslott
 Morten Møst
 Christine Amdam
 Christine Amdam
 Trine Rom Giving
 Trine Rom Giving
 Marianne Reusch
 Liv H. Wiborg
 Anne-Mette Vibe
 Arne Fr. Mathisen
 Ole Anker-Rasch
 Carsten Riekeles
 Knut Almquist

ANSVARLIG REDAKTØR Erik Eide
REDAKTØR Trine Rom Giving
I REDAKSJONEN Trine Rom Giving, Åslaug Midtdal,
 Christine Amdam og Ole Jørgen Listuen
ANSVARLIG UTGIVER Skiforeningen –
 Foreningen til Ski-Iidrettens Fremme
LAYOUT Ole Jørgen Listuen
FORSIDE Magnus Nyløkken
TRYKK Ålgård offset

PAPIR Amber 90g
OPPLAG 2000
ISBN 978-82-91889-32-0
SKIFORENINGEN, Kongeveien 5, 0787 Oslo.
 Tlf 22 92 32 00
 E-post redaksjon@skiforeningen.no
www.skiforeningen.no

24

ÅRET DA MARKA BLE TRØSTEN

94

SKJOLDENE PÅ YDALE

36

KJENTMANNSKØ I MARKA

74

ANDREAS HOFGAARD WYLLER 1919-1944
 – ALPINIST, MOTSTANDSMANN OG KRIGSFLYVER

Markas år

Hvordan forteller man historien om
annerledesåret 2020,
om koronaåret, uåret, året vi vil glemme?

TEKST: TRINE ROM GIVING, KOMMUNIKASJONSSJEF
FOTO: MAGNUS NYLØKKEN

Redaksjonen spurte Eivind Eidslott, forfatter og friluftsmann, om han kunne tenke seg å oppsummere 2020 «i lys av korona, gjerne med et skråblikk, med utgangspunkt i Marka». Mellommenneskelig på Mellomkollen begynner med en slutt: Et avlyst ski-NM på grunn av et virus fra et sted langt borte. Etter hvert blir alt stengt og stille, men ett sted våkner til liv og føles trygt i en merkelig tid: Marka.

Så la oss kalle 2020 for markaåret. Da Marka holdt åpen mens Norge stengte, og friluftslivet ble viktigere for enda flere. Vi fant frem telt og soveposer, tente bål, søkte nye stier, gikk sene skiturer. Oppdaget Marka på nytt eller for aller første gang. Skapte millioner av minner.

I påsken gikk min familie på fem ut døren med oppakning for mange dager og enda flere mil. Vi fant teltplassen to kilometer hjemmefra og ble der den planlagte natten. Da hadde vi allerede mange dager bak oss med hjemmekontor, hjemmeskole og hjemmebarnehage, og flere skulle det bli. De nære turene gjorde dagene gode.

Å være ute i naturen, gjerne på ski, rører ved noen helt grunnleggende i oss. Det er ingen grense for hvor mye vi går av hengslene når det første snødrysset kommer, rimfrosten dekker favorittmyra, eller skisporet forsvinner innover blant trærne. Jeg kjenner på det selv, og vi som holder i Skiforeningens kommunikasjonskanaler ser det på den umiddelbare responsen et ferskt bilde fra løypebasene i Marka gir.

Tallenes tale vårdagene 2020 var tydelig. Mange flere enn vanlig søkte informasjon, inspirasjon, føremelding og bilder, og trakk ut i naturen. Hvilken glede for en organisasjon som jobber for at enda flere skal oppdage Marka! Vi sto ikke i førstelinjen mot koronaviruset, men opplevde at jobben vår var viktigere enn noensinne likevel.

2020 er heldigvis fortellingen om mye mer og det kan du også lese om i denne årboken. Mange måneder med skiføre i en snøfattig vinter, tusenvis av barn på skiskole, Holmen-

kollmarsjen på Brovoll, friluftaktiviteter for barn og unge, en fullbooket sykkelbuss, åpne markastuer. I anledning 75-årsmarkeringen for krigens slutt forteller Bernhard Matheson om flukten til Sverige.

Det er innsatsen fra alle hver dag, som tar oss gjennom koronakrisen. Vilje, evne, ensomhet, felleskap, dugnad, krisepakker, teams, kohorter, munnbind. Men Marka redder oss litt den også.

I påsken satt vi fem der rundt bålet på tidenes teltplass og skuet utover. Stjerneklart. Plutselig så vi lys fra bål langs Bogstadvannet og Østernvann. Og fra flere steder oppe i Marka som vi ikke klarte å finne ut hvor var. Vi var hver for oss og sammen.

TRYGT:

I Marka var vi hver for oss og sammen.

Foto: Trine Rom Giving.

En takk til medlemmene

Skiforeningens styre har alltid foreningens formål og medlemmenes interesser som ledetråd i arbeidet.

TEKST: STIAN BERGER RØSLAND, STYRELEDER
FOTO: MAGNUS NYLØKKEN

Så også gjennom 2020, som for oss alle vil bli husket som et helt spesielt år. Det meste ble forskjellig fra hva vi hadde sett for oss. Foreningen er kjent for å være tilpasningsdyktig til vær og føre, og for å ha en høy gjennomføringsevne. Nesten 140 års erfaring kommer godt med når alt blir snudd opp ned på kort varsel.

Den pågående pandemiens mest negative side for foreningsdriften var nedstengning av Skimuseet. Dette er en viktig formidlingsarena for skikulturen og en helt sentral del av inntektene. Det var også vondt å måtte avlyse Barnas Holmenkolldag, men denne festdagen var ikke mulig å få gjennomført.

For best å ivareta foreningen og medlemmene i en usikker tid, var det nødvendig å treffe flere beslutninger som sikret økonomien. Beslutningene har gjennom året vist seg å ha vært godt tilpasset det som ble forløpet. Den positive effekten er derfor at Skiforeningen har vært i god posisjon til å forberede skisesongen 2021.

Skiforeningen er for de fleste aller viktigst gjennom vinteren, selv om vi også har ambisjoner om en tydeligere profil i de tidene av året det ikke er snø. Vi vet fra undersøkelser at medlemmene er aktive i Marka hele året, både på sykkel og til fots. I 2020 så vi dette i et helt nytt omfang. Gjennom våren, sommeren og høsten slo bruken av Marka alle rekorder. Vi tror dette er en utvikling som vil vare. Det betyr at tilretteleggingen foreningen driver blir enda viktigere. Det gjelder hele året, både praktisk i Marka og i stadig økende grad digitalt. Vi når så mange mennesker gjennom foremeldingen, turplanleggeren og ulike former for inspirasjon at vi med sikkerhet kan si at Skiforeningen fyller formålet om å fremme ski-idrett og annet friluftsliv.

En stor takk til våre medlemmer som er med oss i tykt og tynt!

En sterk forening

Vi markafolk er vant med motbakker, vi kan fiskebein.
Skiforeningen kom styrket ut av et spesielt 2020.

TEKST: ERIK EIDE, GENERALSEKRETÆR
FOTO: MAGNUS NYLØKKEN

Idet vi la 2019 bak oss, var det mye som så lyst ut i Skiforeningen. Ukevis med skiføre før jul, mange ute på tur i Marka. God påmelding til aktiviteter og arrangementer. Lenger frem tydet alt på en god turistsommer, med mange besøkende til Holmenkollen.

To måneder ut i 2020 var alt snudd opp ned. Det som ble den mildeste og snøfattigste vinteren på veldig mange år, ga oss færre gode skiopplevelser. Å få gjennomført skiskolen og Holmenkollmarsjen ble tungt og ressurskrevende. Da en av våre hovedpartnere gikk konkurs, mistet vi betydelig økonomisk støtte. Det var likevel koronaviruset som satte den største støkken i oss alle.

LEDELSE I KRISETID

Skiforeningen har en ledelsesstruktur der styret engasjerer seg i de større linjene. Det har også vært tilfellet i det som må kalles kriseåret 2020. Alt skjer mer effektivt når roller og ansvar er tydelig fordelt. Med 14 års erfaring fra idretten på nasjonalt nivå, vet jeg at slik tydelighet ikke er så vanlig i frivillig sektor.

Å være generalsekretær i Skiforeningen er en givende og utfordrende posisjon. Givende, fordi jeg er del av en omfattende og så grunnleggende positiv virksomhet. At vi gir så mange mennesker fantastiske opplevelser. Utfordrende av noe av de samme årsakene: Skiforeningen har et særpreg og en mangfoldighet som få andre virksomheter har. Vi er friluftsliv og idrett, kultur, museum og formidling, turisme og reiseliv. Unikt og komplekst på samme tid.

Det som gjorde den økonomiske situasjonen i Skiforeningen ekstra vanskelig i koronatiden, er kanskje ukjent for mange. Hvert år bidrar kultur- og turistvirksomheten i Holmenkollen med flere millioner til Skiforeningens markaarbeid.

Å TA ET VALG

Både som idrettsutøver og friluftsmenneske har jeg stått i utfordringer som kommer uten forvarsel, som jeg ikke har trent på. Der svaret ikke er gitt, og det ikke er noen andre å støtte seg på. Både i konkurranse og på tur har jeg befunnet meg i tett tåke, uten anelse om sted og etter hvert tid, med et stadig sterkere behov for å finne hjem. Det viktige da er å definere ett mål, ett tiltak og én kompasskurs. For så å, bokstavelig talt, gå i vei. Å stå i ro er ikke et alternativ. Under slike forhold må vi stole på de valgene vi tar, uten at vi vet helt sikkert om vi har rett.

De nasjonale myndighetene har hatt rollemodeller i form av ledere som har gjort de mange, og vanskelige valgene enklere å håndtere. De har vært åpne på både ansvaret og usikkerheten. At det er mye de ikke vet, men at de må handle. At også de står i tåkehavet og famler.

MANGE FORTJENER EN TAKK

I marsdagene i 2020 lå Kollentåka tett, billedlig talt. Målet vi satte oss var å navigere Skiforeningen gjennom krisen ved å gi medlemmene det de forventer aller mest av foreningen, de gode hverdagsøyeblikkene i Marka. Beslutningene vi tok var mange og med store konsekvenser, som at ansatte ble permittert. Vi kjørte løyper så lenge det var mulig. Vi satset på bred kommunikasjon og inspirasjon. Gjennom sosiale medier, føremeldingen og turplanlegger guidet vi en horde av mennesker ut i Marka, i et vårvær som var helt fantastisk. Responsen var enorm, noe som ble bekreftet da det nye medlemsåret startet 1. september – medlemmene var med oss!

Med så mange fasetter Skiforeningen har, var min største frykt at vi skulle falle mellom alle stoler da myndighetenes krisepakker skulle stables på beina. Gjennom intenst arbeid langs flere spor kom vi oss om bord. 2020 ble et driftsmessig tungt år, men målet ble nådd: Skiforeningen berger seg gjennom korona, og kommer også styrket ut av det.

Når jeg ser tilbake, tror jeg vi skal være glade for alt vi ikke visste for et år siden. Men alt vi har erfart og lært tar vi med oss videre, og er bedre forberedt på kriser enn noen kunne tro. I Skiforeningen har vi tatt mange og store beslutninger, vi har gjennomført alle aktiviteter som har latt seg gjennomføre, og vi har kommunisert med flere mennesker enn noen gang. Egne besparelser og statlige krisepakker har berget økonomien, og den største trøkken har de ansatte tatt. Hver eneste en fortjener en stor takk.

OVER TÅKA:

I marsdagene lå kollentåka tett, billedlig talt.

Foto Karin Berg.

Tilbakeblikk på 2020

Vi ser tilbake på et annerledes år, der Marka betydde ekstra mye for oss alle.

TEKST: CHRISTINE AMDAM

2020 startet med mildvær og lite snø. Takket være iherdig innsats fra våre løypebaser var det likevel mulig å gå på ski flere steder. Januar ble måneden hvor hele Oslo fikk øynene opp for Svartbekken. Løypebas Lars Erik Gulbrandsen hadde aldri sett så mange mennesker i løypene ut fra utfartsstedet nord i Nordmarka. I tillegg kunne Brovoll friste med stabile skiløyper gjennom hele vinteren. Totalt ble det preparert 16 265 kilometer med skispor. Sammenlignet med 43 585 kilometer året før, forstår man at det var en krevende vinter. I noen terrengløyper var det ikke nok snø til å preparere overhodet.

I januar kunne vi ta i bruk en splitter ny løypemaskin i Nittedal. Den ble ekstra godt mottatt i et år med vanskelige forhold, og på skiskolen i Nittedal var de takknemlige for hvilke underverker maskinen kunne gjøre. Løypemaskinen er finansiert av Klaveness Marine og Nittedal kommune. Takket være bidrag fra Sparebankstiftelsen DNB og driftsstøtte fra Skiforeningens mangeårige samarbeidspartner Obos, kunne vi åpne en ny rastebu ved Øyungen i Nordmarka. Med kort og enkel adkomst fra Skar i Maridalen ble den et kjærkomment tilbud, særlig for barnefamilier.

Skibussen har fraktet totalt 735 skiglade passasjerer til Brovoll og Ringkollen. På grunn av forholdene var det ikke mulig å kjøre buss til Mylla i år. På Brovoll ventet bussen og fraktet skiløperne tilbake til byen etter endt tur.

NYTT MEDLEMSBLAD

Torsdag 9. januar tok vi med Marka til byen for en kveld og inviterte til lanseringsfest for vårt nye medlemsmagasin Marka. Det nye magasinet har nytt design, nytt format og ny redaksjonell profil. I snart 40 år har tittelen på medlemsmagasinet vært Snø & Ski. Medlemmene fikk bladet på dørmatten morgenen etter lanseringsfesten. Etter planen skulle Marka komme ut to ganger i 2020, men de økonomiske konsekvensene koronasituasjonen fikk for Skiforeningen, satte en stopper for dette.

Ett av flere tiltak i Skiforeningen for å redusere klimaavtrykket er å unngå unødvendig opplag av trykte publikasjoner. Fra 2020 ble årboken trykket på forespørsel. 1100 medlemmer ønsket årboken tilsendt i posten, mens andre fikk tilgang til en digital versjon.

UTFORDRENDE FORHOLD PÅ BARNESKISKOLEN

Også på Barnas skiskole måtte vi tenke kreativt på grunn av utfordrende snøforhold flere steder. Nærmere 8800 barn fikk oppleve skiglede gjennom lek og læring. 6511 av disse deltok sammen med sin barnehage/AKS/SFO. De resterende 2244 deltok på helgeskiskolen. Nærmere 1000 av plassene var friplasser dekket av støtteordninger fra Bufdir og Veidekke.

Det ble også lagt ned et betydelig arbeid for å få gjennomført langrennskursene for voksne på så gode snøforhold som mulig. Vi hadde 900 deltagere og gjennomførte kurs i Holmenkollen, på Øvresetertjern, Fossum, Vestmarksetra, Sollihøgda, Sørkedalen, Lindrudkollen, Lillomarka arena, Skullerud og Greverud.

HOLMENKOLLMARSJEN FLYTTES

På grunn av lite snø i den ordinære traseen fra Sørkedalen til Holmenkollen, ble Holmenkollmarsjen flyttet til Romeriksåsene. Lørdag 29. februar gikk startskuddet for nærmere 2000 deltagere på Brovoll.

– Vi er veldig stolte over at vi arrangerer et turrenn i Marka i en så utfordrende vinter, uttalte generalsekretær i Skiforeningen, Erik Eide, da beslutningen om å flytte rennet var tatt.

Den nye løypa på Brovoll var 43 kilometer lang, mens Halvmarsjen målte 26,5 kilometer. Det var mellom 25 og 60 centimeter snø i terrenget og flotte forhold. Dette var første gang det ble arrangert et skirenn i Romeriksåsene. Simen Østensen tok seieren i herreklassen, mens Sofia Johansson vant 43-kilometeren for damene. Deltagerne var utrolig fornøyde med at vi gjennomførte rennet i en snøfattig vinter. Lite visste vi da om at dette skulle bli ett av få turrenn denne sesongen.

FULL STOPP DA NORGE STENGTE NED

12. mars innførte regjeringen de strengeste restriksjonene for befolkningen i fredstid som følge av utbruddet av Covid-19. Flere av Skiforeningens arrangementer måtte avlyses. 14. og 15. mars skulle vi ha hatt imot hundrevis av familier til skileik på Eid gård i Asker. Dette er et gratis arrangement hvor vi låner ut skiutstyr og stiller med instruktører. Markadagen på Skullerudstua 15. mars ble også avlyst. Søndag 29. mars skulle Barnas Holmenkolldag gått av stabelen. Dette er vinterens høydepunkt for tusenvis av barn, og det var med tungt hjerte vi måtte avlyse verdens største barneskirenn i Holmenkollen.

HOLMENKOLLMARSJEN FLYTTET: Lørdag 29. februar gikk nærmere 2000 deltagere Holmenkollmarsjen på Brovoll. Foto: Magnus NyLøkken.

INNTEKTSFALL I HOLMENKOLLEN

I januar og februar var det normal aktivitet i Holmenkollen nasjonalanlegg. Utstillingen Blåkollen fortsatte å trekke barnefamilier til Skimuseet. Dessverre måtte hele tilbudet i Holmenkollen stenge 12. mars, og først 9. mai kunne vi åpne hoppkafeen og museumsbutikken igjen. Pinsehelgen åpnet vi også Skimuseet, hopptårnet og Kollensvevet igjen. I juli hadde Holmenkollen en tredjedel av normalt besøk, da alle utenlandske turister uteble.

Holmenkollen er en av Norges største turistattraksjoner med turister fra hele verden. I løpet av ett år besøker én million mennesker anlegget, og 160 000 løser billett til Skimuseet og hopptårnet. Anlegget driver vanligvis med solid overskudd og er en viktig bidragsyter til Skiforeningens arbeid i Marka. At vi i 2020 mistet en så stor del av inntektene, fikk store økonomiske konsekvenser for driften.

FRILUFTSGLEDE

Årets vinterferie var også preget av mindre snø enn vi ønsket oss. På Skullerud var det mulig å gjennomføre skileik i området med kunstsne, og her var det stor aktivitet og skiglede! Mange fikk låne skitstyr, og totalt hadde vi rundt 800 deltagere. På Vestli/Stovner var skileikområdene islagt, og ellers var det helt bart. Derfor valgte vi å arrangere barmarksaktiviteter for 300 fornøyde barn her.

Friluftsglede er et initiativ i regi av Skiforeningen som har som mål å inspirere flest mulig barn til å komme seg ut, oppleve naturen og være fysisk aktive. Prosjektet er blitt mer og mer populært de siste årene, og tilbudet gis både i skoletiden og i ferier.

Friluftsglede for skoler ble arrangert som normalt i uke 10 og 11, men friluftsglede for våren måtte avlyses på grunn av korona. I mai åpnet skolene igjen med strenge restriksjoner. Vi svingte oss rundt og organiserte et ambulerende tilbud til utvalgte skoler med gåavstand til Marka. I juni var friluftsglede i gang igjen på Grorud, Vestli/Stovner og Lutvann med strenge smittevernstiltak. Dette var meget vellykket, og skolene var veldig fornøyde.

MARKA I VÅRE HJERTER

Marka holdt åpent mens Norge stengte og i påsken og utover våren og sommeren strømmet folk ut i naturen med telt og soveposer. Marka spilte en viktig rolle i en vanskelig tid.

Vi preparerte løyper utover i mars og april så lenge vi kunne. Vangen skistue i Østmarka var en av serveringsstedene som holdt åpent denne perioden, og ble et populært turmål for mange.

SOMMERFERIEAKTIVITETER

Etter mange uker med usikkerhet rundt gjennomføringen av Barnas sommercamp falt en endelig avgjørelse i mai måned. Barnas sommercamp skulle gjennomføres under de retningslinjer for smittevern som måtte gjelde. Påmeldingen åpnet, og det viste seg at

HOLMENKOLLEN NASJONALANLEGG: I 2020 mistet vi en stor del av inntektene, noe som fikk store økonomiske konsekvenser for driften. Foto: Christian Haukeli.

interessen var stor både i Holmenkollen, men også på Skullerud, som var et nytt sted for året. Totalt ble alle 400 plassene fylt opp, hvorav 188 var medlemmer. Til tross for noen begrensninger på grunn av korona stod det ikke på stemningen. Dagene på sommercamp bestod av lek og moro både på land og i vann.

Vi fikk også gjennomført Friluftsglede ved Ulsrudvann og Isdammen, med totalt i underkant av 100 barn. Friluftsglede er et lavterskel tilbud som skal skape glede og trygghet i naturen gjennom praktisk opplæring i enkelt friluftsliv.

SENIORTURER

Våre ukentlige tirsdagsturer ble gjennomført med stort oppmøte, men uten ski, helt frem til Norge stengte ned i mars. 50 deltagere møttes til sommeravslutning 16. juni på Frognersteteren. De besøkte «Roseslottet» og hadde piknik med Koronaavstand. Turene ble gjenopptatt etter sommerferien med smitteforbyggende tiltak. Siden har rundt 50 personer deltatt hver tirsdag, fordelt på to turer per gang, organisert i mindre grupper.

HØSTAKTIVITETER

Cornoaviruset satte ikke uventet sitt preg også på høsthalvåret. Større arrangementer som på Sognsvann og Skullerud i forbindelse med Friluftslivets uke måtte lanseres. Mindre arrangementer som kunne tilpasses smittevernsreglene ble gjennomført. I begynnelsen av september lanserte vi det nye kjentmannsheftet ved Lommedalsbanen, og de 200 plassene ble raskt fylt opp. Høstturen til Østernvann i samarbeid med Budstikka ble også gjennomført. I uke 37 startet Friluftsglede for skoler opp igjen, og i løpet av fem uker fikk 2224 barn fra 3. og 4. klasse i Oslo være med på tur i Marka.

Sykkelbussen startet opp i midten av august og kjørte hver lørdag til og med 17. oktober. Alle avgangene ble raskt fullbooket.

NY SKISESONG VENTER

Det første snøfallet kom i oktober, og mange fikk en tidlig tur på ski. Deretter kom og gikk skiføret i hele vårt område frem til jul, og i høyden var det fine forhold mange uker i strekk.

SYKKELBUSSEN: I en krevende tid var sykkelbussen populær hos mange.
Foto: Christine Amdam.

Mellommenneskelig på Mellomkollen

I 2020 ble Marka vårt Himalaya.

TEKST: EIVIND EIDSLOTT FOTO: MAGNUS NYLØKKEN

10 MARS 2020 var jeg sammen med en gruppe unge skiløpere i Holmenkollen. De hadde en siste trening før junior-NM. På grunn av mildværet var det store vann-dammer rundt omkring i løypene. Snøen smeltet, vannet surklet i skistøvlene, det var mulig å kjenne lukten av fukt.

Underveis i økta kom tåka sigende inn over stadion. Sakte, sakte.

Så la kveldsmørket seg over oss.

Jeg tok et bilde av en skiløper med mobilen min. Enset vi at det var noe i gjære? Hadde vi alle en gryende magefølelse? Bildet viser skiløperen på vei opp en bratt bakke, i en slags sørpe, kun opplyst av de oransje strålene fra en lyktestolpe. I bakgrunnen kan man skimte

svarte trær, diffuse grener som forsvinner i skoddehavet. Skiløperen er alene, konkurrerer med seg selv. Hun kjemper seg oppover, rak i ryggen, med løftet blikk, med kraft i stavtakene, slik skiløpere har tatt seg fram, i alle år, til alle tider, fra sør til nord, fra øst til vest, i dette langstrakte landet vårt.

I det øyeblikket treningen var ferdig, kom meldingen om at junior-NM var avlyst. Et titalls ungdommer stirret vantro ned i snøen. Kunne det stemme? NM avlyst?

På grunn av et virus fra et sted langt borte?

Et virus som nå hadde spredt seg helt til Norge – via afterski-dansen i de østerrikske alpene?

DETTE BLE ET ANNERLEDES ÅR. Hvis ordet «annerledes» på noen som helst måte er dekkende for alt som har hendt. Det fins et latinsk uttrykk som går dypere; Annus horribilis. Et fryktelig år.

Vi har alle bilder på netthinnen. Scener fra sykehus i Nord-Italia. Pasienter som svever mellom liv og død. Stadig økende smittetall i Norge – og verden. Stadig flere døde. Stadig større fare.

I løpet av seinvinteren 2020 måtte samfunnet stenge ned.

Det ble stille på flyplassene.

Det ble stille på hotellene.

Det ble stille på restaurantene.

Det ble stille på kaffebarene.

Det ble stille på arbeidsplassene.

Det ble stille på skolene.

Det ble stille i barnehagene, i bakgårdene, på lekeplassene.

Det ble stille i gatene.

Det ble helt, helt stille.

Men det var ett sted som våknet til liv.

Et sted som følte merkelig trygt i en merkelig tid.

Marka.

I SLUTTEN AV MARS var det fortsatt skiføre fra Skansebakken, innerst i Sørkedalen. Det er ofte slik – at skiføret varer lenge her. «Er det mulig å gå fra Skansebakken?» har skiløpere spurt hverandre, alle vintre, i alle år. «Ja, jeg kjenner en som gikk der i går. Hun sa det var bra.»

Sjelden har denne dialogen vært viktigere enn i mars 2020.

Sjelden har ryktet om godt skiføre fått større betydning.

Hytteforbudet gjorde at alle var hjemme.

Hjemmekontoret gjorde at alle jobbet hjemme.

Hjemmeundervisningen gjorde at alle hadde skole hjemme.

Da ender man fort i en situasjon hvor alle ønsker seg ut av det samme hjemmet.

Drømmer seg ut.

Søker ut.

Må ut.

Folk strømmet til Sørkedalen disse dagene. I busser, i biler, på sykler – med skiene på sekken. Med naiv entusiasme klikket vi inn i skibindingene like bak bussholdeplassen. Fant en stripe med snø langs grusveien, balanserte på denne stripen, meter for meter, innover i Marka, inn under trekronene, oppover, høydemeter for høydemeter, sammen, store og små, i retning noe vi kjente fra før, med kurs for noe vi lengtet etter.

På sporet av noe trygt – i ett enkelt, klassisk spor.

Visste løypebasene hvor mye disse skisporene var verdt – i mars 2020? Visste de hvilken verdiskapning de bidro til? Da snakker jeg ikke om verdiskapning i kroner og øre. Jeg snakker om helt andre verdier. De største verdiene vi har.

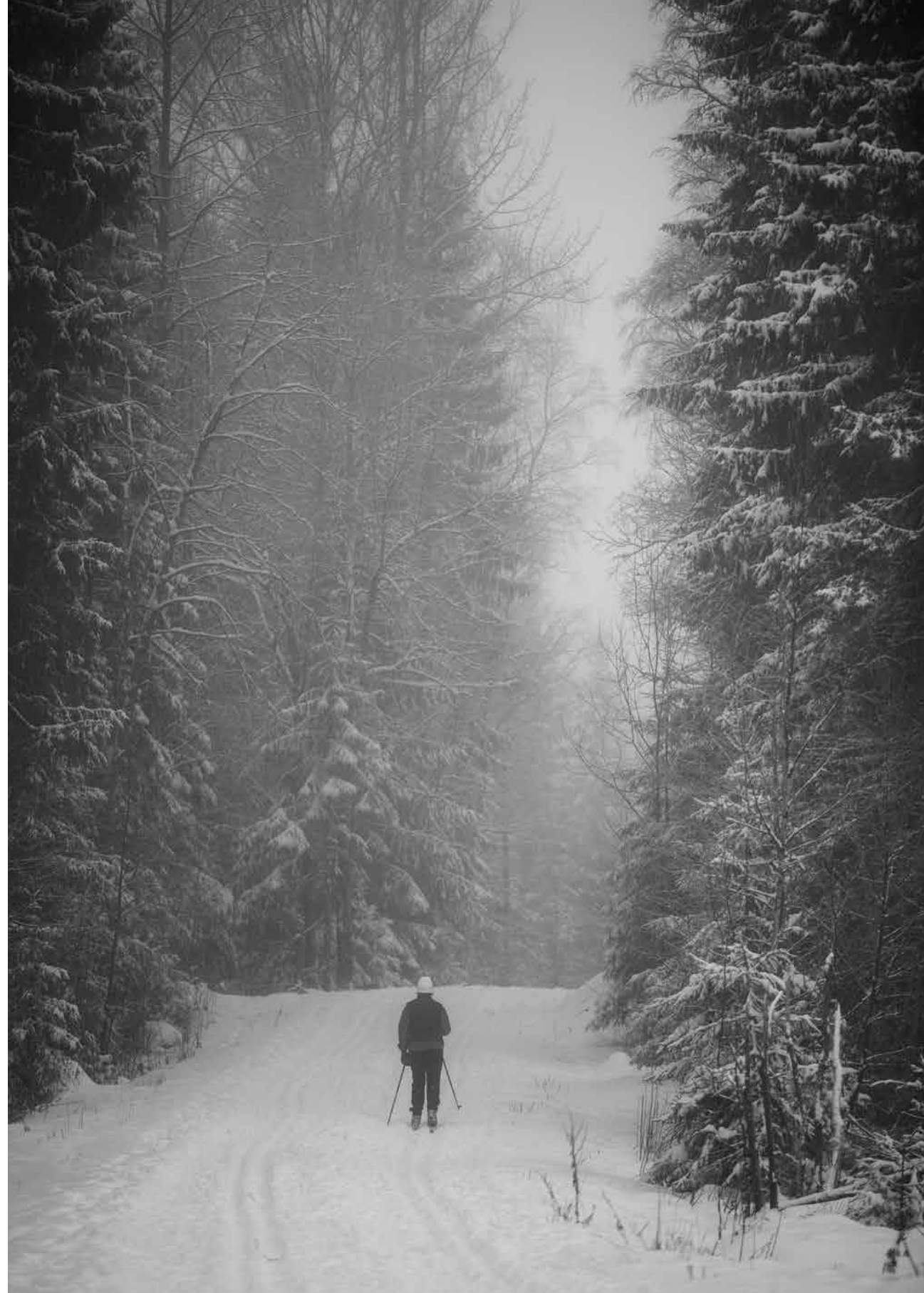

Foto: Kim Hørt

Folk stoppet opp,
ga den vesle skiløperen
oppmerksomhet,
ga henne store smil,
støttende ord.
Det var ren magi.

Helse.
Glede.
Lykke.

For eksempel lykken vi alle fikk av å se en treåring som stabbet av sted, i en stor parkdress, på smørefrie ski, uten staver, med altfor stor duskelue, og altfor store solbriller, og forventningsfullt blikk, og måpende munn, ved siden av mammaen sin, som dro en lillebror i pulken.

Folk stoppet opp, ga den vesle skiløperen oppmerksomhet, ga henne store smil, støttende ord.

Det var ren magi.

I en annerledes – og på alle måter vanskelig – tid.

VI VISSTE DET KANSKJE FRA FØR. Det har blitt forsket på. Det har blitt skrevet rapporter. Det har blitt laget journalistikk: Det kan virke som om naturen gjør noe med oss. Skaper en slags mental balanse. Øker livskvaliteten – hvis man kan driste seg til å bruke såpass store ord.

Vi ønsker å oppleve naturen, stresse ned, finne ro. Vi ønsker å være sammen med familie og venner. Vi ønsker å bevege oss – gjøre noe fysisk.

Samtidig handler det om noe mer. At vi får brukt sansene våre der ute. At vi får lys – helt naturlig lys. At vi får frisk luft.

Og kanskje dette mystiske, uforklarlige, instinktive: at vi som mennesker nærmer oss vår opprinnelige livsform.

Alt dette hadde vi lest om tidligere. Reflektert rundt. Snakket om. Diskutert. Men nå – i 2020 – ble disse naturlige fordelene ved friluftslivet viktigere enn noensinne.

Covid-19 gjorde at vi alle – på mange forskjellige vis – gjenoppdaget naturen.

Naturen på sitt vakreste, på sitt mest gjennomgripende, på sitt mest storartede.

For de 693 000 menneskene i Oslo – eller de over en million innbyggerne i Stor-Oslo – innebar hytteforbudstiden et nytt og inderlig forhold til vårt eget nærfriluftsliv.

Marka mangler kanskje de spisse pinaklene, ryggtraversene, de åpne flankene.

Du får kanskje ikke brukt de bredeste løssnøskiene i Marka.

Du får ikke brukt stegjern, tau, de store ordene ved toppvarden.

I Marka kommer du ikke høyt opp.

Du kommer ikke en gang over tregrensen.

Men plutselig sto jeg der, sammen med barna våre, litt nord for Heggelivatnet, litt sør for Oppkuven, og lyttet til en fugl vi ikke helt visste navnet på.

Vi tok ikke lenger skogen rundt oss for gitt.

Marka ble vår uendelige villmark.

Marka ble vårt Himalaya.

SÅ NÆRMET DET SEG PÅSKE. Koronapåsken 2020. Annerledespåsken 2020. Snøen smeltet i lavlandet, men den lå fortsatt høyt i Marka. Noen av Norges sterkeste skiløpere hadde

brukt ledige stunder før høytiden på å gå langt: 204 km på én dag. 347 km på ett døgn. Og så – den utrolige rekorden: brødrene Anders og Jørgen Aukland og Joar Thele gikk en skitur på 516 km på 32 timer! Rundt og rundt, på Gjerdingen, i ei løype på seks kilometer. Med lefser, sjokolade, pølser og smågodt på proviantlisten.

Det var på alle måter imponerende. Og inspirerende.

Så kom påskedagene. Tusenvis av hytter sto tomme over hele landet. På Hafjell, Sjusjøen og Beitostølen. I Trysil, Hemsedal og Valdres.

Hvor skulle hovedstadens friluftsfolk gjøre av seg – i sin egen kommune?

Svaret ble mobile «hytter»: telt, hengekøyer, tarp.

Øyungen ble den nye Mount Everest base camp.

Nedre Blanktjern ble Woodstock.

Vettakollen ble Larkollen.

Selv gikk vi på Mellomkollen for første gang. Vi – en familie fra Bydel St. Hanshaugen.

En familie som har vært i Alpene flere ganger. I Sunnmørsalpene. I Lyngsalpene. Men aldri

i Maridalsalpene. Hva forteller det om oss? Hadde vi glemt det som ligger utenfor stuedøren vår? Måtte det et hytteforbud til før vi oppdaget mulighetene innenfor Skar?

Nå sto vi der, på den vesle kollen, sammen med et titalls fremmede, og nøt utsikten, skogen, lukten av et bål.

Vi sa «hei» til hverandre, snakket litt med hverandre, «hvor mange hengekøyer har du sett i dag?», «jeg tror det må være 12-13 stykker», «jeg tror det må være enda flere».

Vi sto der – lenge – på Mellomkollen.

Et sted mellom det normale og det unormale

Mellom det vanlige og det uvanlige.

Mellom byen og fjellet.

Det var som om Mellomkollen ble et pusterom, et mellomrom.

Hvor det oppsto noe mellommenneskelig.

SÅ KOM SOMMEREN. Annerledessommeren 2020. Samfunnet åpnet litt opp, men de fleste valgte likevel å feriere hjemme i Norge. Noen trodde det skulle bli en sommer hvor alle de ukjente perlene i norsk natur ville bli oppdaget – og deretter fylles opp med telt, tarp og hengekøyer.

Det skjedde ikke.

Det viste seg at folk flest valgte de mest kjente turmålene – i år, også. Steder som Besseggen. Prekestolen. Bakeriet i Lom. Romsdalseggen. Svolværgeita. Kaihuset på Urke. Galdhøpiggen. Og Trolltunga.

Og i Marka besøkte vi Øyungen, igjen. Vettakollen. Kikut. Skjennungstua. Og Kobberhaughytta. Og Vangen, og Løvli, og Skullerudstua.

Kan vi våge å si at den merkelige sommeren ble en god sommer?

Er det lov å si at vi var optimister i juli og august?

At naturen hjalp oss – til å se lysere på alt?

SÅ KOM HØSTEN. Med høsten kommer alltid mørket, men i år ble det mørkere enn noen kunne forutse. Smitten økte, igjen. Restriksjonene kom tilbake. Munnbindet kom til Oslo. Vi kunne ikke lenger se ansiktene til hverandre på bussen, på butikken, på bakeriet.

Byen vår ble ansiktsløs.

Uten mimikk.

Nå er det blitt desember. Jeg er tilbake i Kollen med juniorløperne. Denne gangen har de tatt seg opp hit fra Sognavann, via Gressbanen, med staver, og refleksvester, og hodelykter, og noen lange og seige spurter underveis. De har ikke gått skirenn siden mars. Norgescupen 2021 er allerede avlyst. Det samme er planlagte samlinger og felles hytteturer. Likevel trener ungdommene. De trener og trener og trener.

De ga seg aldri.

De gir seg aldri.

De ser bare fremover.

Kan vi våge å si at den merkelige sommeren ble en god sommer?
Er det lov å si at vi var optimister i juli og august?
At naturen hjalp oss – til å se lysere på alt?

På mange måter er disse unge skiløperne et bilde på hvordan hele Norge har kjempet seg fremover – skritt for skritt, steg for steg – i denne pandemien.

Dette har vært tidenes lengste langløp.

Med noen svært krevende intervaller underveis.

IDET DENNE TEKSTEN SKRIVES, faller snøen igjen over Marka. Skiforeningen melder om at det er kjørt løyper ved Solli, Vestmarksetra, Sørkedalen og Sollihøgda. De har kjørt ved Svartbekken, Mylla og Brovoll. Og de har kjørt ved Sjonken, Nannestad, Lygna og Raufoss. Hør på disse navnene.

Les dem gjerne høyt.

Disse navnene, disse destinasjonene, er som poesi for oss markafolk.

De er som medisinen.

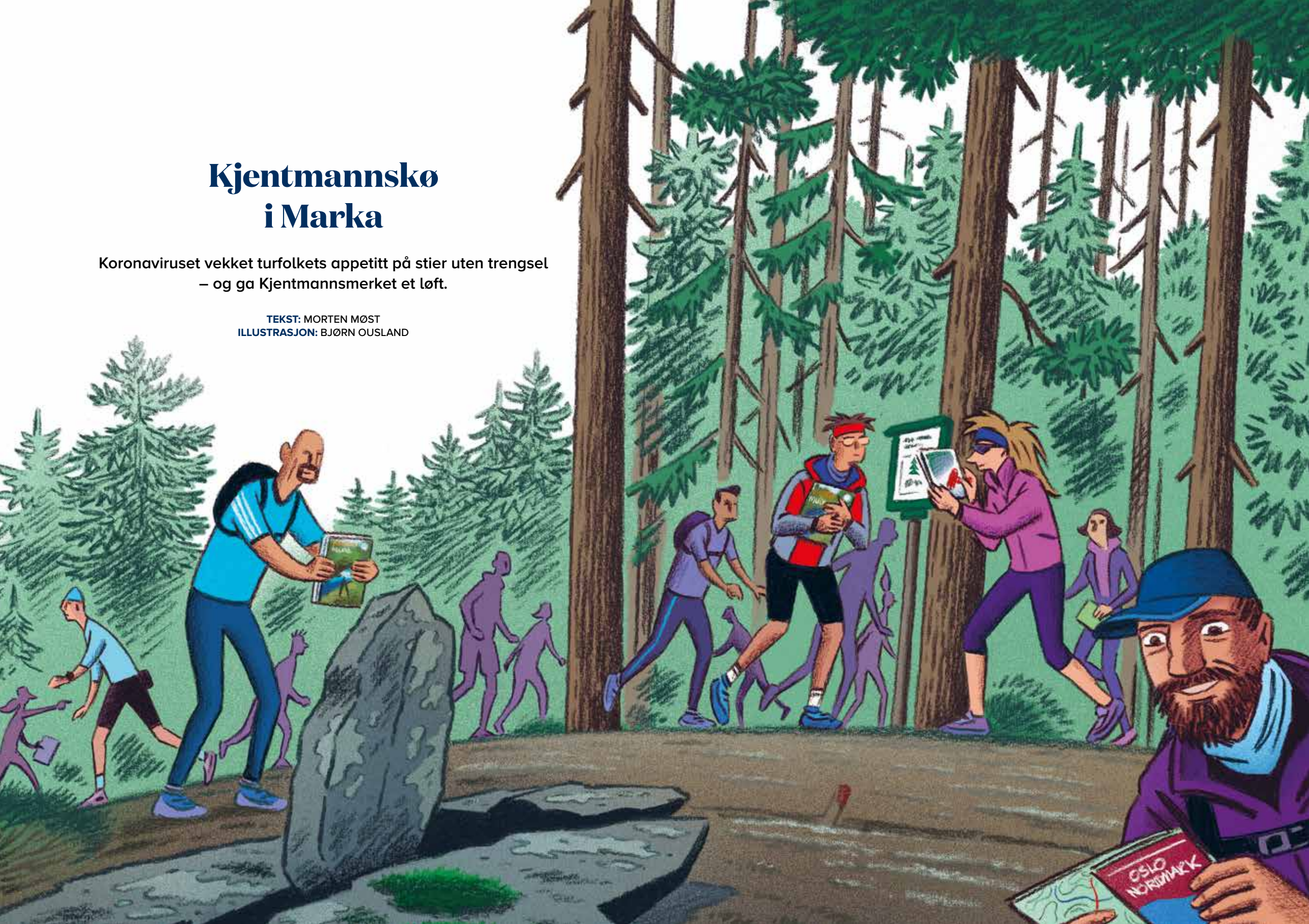
Mens vi alle venter på den egentlige vaksinen.

Kjentmannskø i Marka

Koronaviruset vekket turfolkets appetitt på stier uten trengsel
– og ga Kjentmannsmerket et løft.

TEKST: MORTEN MØST
ILLUSTRASJON: BJØRN OUSLAND

Det var på tur til Myrseter i Østmarkas dyp vi la merke til det først: Det var mer folk på kjentmannspostene. Normalt ligger Myrseter fredelig og mennesketom i mørke skogen, på den måten forfatter og turpionér Bernhard Herre en gang beskrev slike plasser: *I utkanten av landskapet er skogen overalt dyp og stille; en mystisk ensomhet svever over disse fjerne, bortgjemte vanger.*

Men i koronaåret 2020 var ingenting normalt. Heller ikke denne vårsøndagen, en av de første etter at snøen var gått og virusfrykten kommet. Hytteforbudet hadde trådt i kraft, treningssentrene var stengt. Avstand til andre ble brått livets nye ideal – også friluftslivets.

De strenge restriksjonene drev folk i flokkevis til Marka. Det var en form for flokking som nok skapte avstand, men også kaos på utfartsparkeringene, overfylte busser og mer trengsel enn det som sunt er, på kjente stier og skogsveier. Selv på Myrseter og andre fjerneposter var det livligere enn vi hadde ventet.

POSTENS NYE LIVSLØP

Litt bakgrunn kan illustrere hvor uvant dette føltes. Kjentmannsmerket er en form for kulturminneorientering, der deltagerne besøker steder av historisk, kulturell eller geografisk interesse. Ofte leder hverken sti eller spor helt frem. I de tre årene en kjentmannspost står ute, er det stort sett bare i to korte faser man kan oppleve betydelig trafikk på postene. De første ukene etter at en ny kjentmannsbok er kommet ut, stormer de ivrigste av gårde med begeistrede hyl og finner alle postene på null komma svisj. De siste ukene før postene blir tatt inn, kommer de som må ta et skippertak for å oppfylle merkekravet innen fristen (40 funn gir gull). I mellomtiden kan Kjentmannspostene og turen til dem som oftest nytes i perfekt ensomhet. Dette er normalen.

Men i koronaperioden, som altså falt sammen med det som burde vært en stille fase i kjentmannspostenes livsløp, gikk mitt lille team knapt en eneste posttur uten å støte på andre. Mønsteret var tydelig, enten turen gikk til Bislingflakenes villmark, til Pipesteinens gåtefulle geologi, eller til fordums teknologieventyr som Konsta i Gjerdrum og Kjerraten i Åsa.

Alle vi møtte var nok ikke kjentmannsjegere, selv om enkelte lignet veldig, med sine kartmapper og sin tilfredse mine. Folk kan jo ha helt andre mål og motiver for sin tur enn å sanke poster, og Kjentmannsmerket har konkurranse fra mer lokal turorientering, stolpejakt og andre opplegg. Skaugumåsens panorama kan nytes også uten å bedrive kjentmannsforretninger der, og noen av dem vi traff på Myrseter var kanskje mer opptatt av å utforske Flyktningrutene til Sverige, som går rett forbi.

JAKTEN PÅ AVSTAND

Det er ingen tvil om at pandemien har økt publikums generelle interesse for å gå andre turer enn de hardtrampede stier til serveringsstedene. Folk skyr trengsel nå, ønsker avstand, og søker stier som få har sett. Med dette har aktiviteter som Kjentmannsmerket

OGSÅ FAMILIENS MINSTE har det moro med Kjentmannshåndboken. Foto: Christine Amdam.

fått et tydelig og dokumenterbart løft. Allerede i juni hørte jeg en av de rødkledde si at «nå ser vi bønn i kassa». Da var det ikke snakk om plagsomme koronaeffekter på Skiforeningens økonomi, men om pappkassen med håndboken for Kjentmannsmerket 2018–2021.

Skiforeningen organiserer Kjentmannsmerket og utgir dets håndbok, normalt i et opplag på 3000 eksemplarer. De fleste av disse blir naturlig nok solgt tidlig i perioden når boken er ny. Men utover våren 2020 ble den ikke fullt så nye boka for perioden 2018–2021 etter-spurt vare, godt hjulpet av en kampanje på sosiale medier og Skiforeningens eget nyhetsbrev.

«Den er så godt som utsolgt. Det har bare skjedd én gang tidligere, med utgaven for 1992–1994,» sier løypesjef Hege Blichfeldt Sheriff, som har signert innledningen i hver eneste kjentmannsbok siden 1994. Boken utarbeides av en kjentmannskomiteé hvor det vandrende Markaleksikonet Kåre Haug (80) har vært sentral lenger enn noen kan huske. Den seneste utgaven som kom høsten 2020, ble trykket i 4000 eksemplarer.

«Vi så jo at Kjentmannsmerket fikk et veldig oppsving på våren og forsommeren, og at vi nådde nye brukergrupper. Derfor valgte vi å øke opplaget», sier Sheriff.

PANDEMIPARADOKS

Lanseringen av boken foregikk likevel i et bakvendtland. Tradisjonen etablert gjennom mer enn 20 år er at boken slippes på et godt, gammeldags skautreff ved en av de nye kjentmannspostene. Hundrevis av entusiaster pleier å dukke opp på lanseringen for å sikre seg den nye håndboken, en flash mob som gjør seansen til en svært god salgsdag. Nå skulle den finne sted på post 10, Lommedalsbanen i Bærum.

Men med smittevernrestriksjonene oppsto et paradoks. I normale tider ønsker arrangørene rimeligvis at det kommer flest mulig for å kjøpe bok. Nå måtte de unngå at det kom for mange. Lanseringen 6. september ble derfor lagt opp med adgangsbegrensning og forhåndspåmelding, og var fulltegnet lang tid i forveien. Til forskjell fra tidligere ble det heller ikke forsøkt å få pressen interessert. Derimot ble boken lagt ut for salg på Skimuseet og Skullerudstua denne dagen.

Salget utviklet seg derfor litt annerledes enn tidligere. En måned etter åpningen var man likevel ajour med tidligere salgstill. Så fortsatte veksten. Senhøsten 2020 var det ifølge konservative anslag solgt mer enn 800 kjentmannsbøker mer enn på tilsvarende tidspunkt for den forrige boken, ifølge Sheriff.

JAKT PÅ EN TRAFIKKSPREDER

Det kan derfor se ut til at Kjentmannsmerket vil forbli et verktøy til å spre den økende trafikken i Marka. Dette er ikke en aldeles ny tanke. Tvert imot ble Kjentmannsmerket tiltenkt en slik rolle allerede ved etableringen i 1962. Da hadde Skiforeningen høstet blandede erfaringer med Distansemerket på ski, et system med stemping på poster som var

LANSERING: Hege Blichfeldt Sheriff og Kåre Haug ved post 10, Lommedalsbanen i Bærum 6. september 2020. Foto: Christine Amdam.

blitt svært populært på få år. Riktignok ønsket foreningen med dette å inspirere flest mulig til å gå mest mulig på ski, men også å lokke folk inn i mindre trafikkerte spor.

Problemet med kø i løypene fra utfartsstedene til de mest populære turmålene er nemlig ikke nytt. Ved Skiforeningens 100-årsjubileum i 1983 het det i årboken at «hensikten med Distansemerket var (...) ikke å få så mange som mulig til å beinflu tråkket Sognsvann–Ullevålseter eller andre tilsvarende køgåingsstrekker nærmest byen. Tvert i mot var ideen bak Distansemerket at det foruten å øke skitrafikken, også skulle bidra til å spre den.»

Jubileumsboken siterte en litt skuffet artikkel i Snø og Ski fra 1962: «Det må erkjennes at svært mange av disse mileslukerne har konsentrert sine turer om enkelte ruter som lettest skaffer de nødvendige kilometre.»

EN NY MERKESAK

Med dette som bakgrunn ble Kjentmannsmerket etablert i 1962 med det samme mål om å styre turfolk mot mindre kjente steder. 43 poster sto på utsiktspunkter, ved sceniske tjern, eller ved setre og plasser. Mange av disse ur-postene går igjen også i vår tids kjentmannsbøker, som Heikampen i Nordmarka, Finneflakseter på Krokskogen og Ramstadslottet i Østmarka. For å få merket måtte man finne 20 poster i løpet av et kalenderår. De kunne besøkes både sommer og vinter.

Statuttene ble stadig endret for å oppnå den ønskede trafikkspredning. Mens man til å begynne med måtte være medlem av Skiforeningen for å delta, ble det etter hvert åpnet også for ikke-medlemmer, til dobbel pris: Ti kroner. Kjentmannspostene kunne i utgangspunktet ikke kunne benyttes til å stemple til Distansemerket. Men også dette ble omgjort, slik at en tur til en kjentmannspost med tilhørende stempel telte med på Distansemerket også.

Skiforeningens to merker var også integrert gjennom den såkalte Ski- og kjentmannskonkurransen. Dette var en kombinasjon med premier til enkeltpersoner, familier og skoler som gikk lengst, fant flest stemplingssteder eller oppnådde flest poeng, regnet etter antall stemplingssteder besøkt og tilbakelagt distanse.

FRA PAPPKORT TIL BOK

Likevel ble spredningseffekten begrenset. Kjentmannsmerket viste seg å forbli mer eksklusivt enn Distansemerket. Mens det i toppåret 1973 ble innløst 319 kjentmannsmerker, ble det innløst omtrent dobbelt så mange distansemerker, til tross for at det visst var lite snø den vinteren.

«Kjentmannsopplegget er og blir en sak for den tydeligvis relativt fåtallige kjerne av Markaentusiaster», het det i jubileumsartikkelen fra 1983, signert Asbjørn Klepp.

Han spådde at Kjentmannsmerket kunne bli nedlagt som følge av den dalende interessen, og fikk sørgelig rett. I 1985 ble merket lagt i fryseboksen, og ble der i fem år.

Ved relanseringen i 1990 var tidligere tiders pappkort og klissete gummistempler erstattet av et hefte på 36 sider med beskrivelser, bilder og kartutsnitt. Siden er denne formen stort sett beholdt, men med gradvise forbedringer og stadig litt tykkere. Nå kan man virkelig snakke om «boken» – 120 sider pluss omslag. Den formidler ikke bare kjennskap

BASEN, skapt av Illustratøren Bjørn Ousland, har vært med oss i snart 20 år, i både Snø & Ski og årboken. Her en stripe fra Snø & Ski nr. 3, 2006.

til stedene, men også kunnskap om dem: historien om en gammel gruve, en demning, en fordums person, eller restene av en Milorg-hytte fra krigens dager. Hvem vet, kanskje får vi en gang kjentmannspost ved minnet om radiostasjonen Korona, som ble nedkjempet av tyskerne i Maridalsalpene våren 1945.

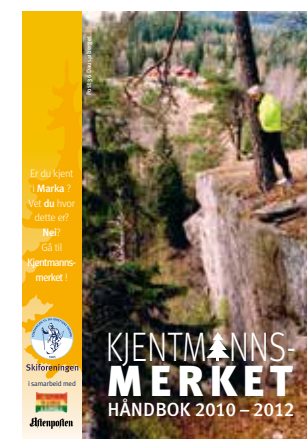
VARIG VISDOM?

Det kan være mer å lære av historien. Da Asbjørn Klepp i 1983 analyserte Kjentmannsmerkets vekst og nokså brå fall etter 1973, gjorde han flere funn som det er lett kjenne igjen. Klepp la vekt på at konkurrerende opplegg hadde fått stor oppslutning. En annen negativ faktor var at «konseptet» ble endret ved å nedlegge den populære Ski- og kjentmannskonkurransen.

Samtidig gikk utviklingen i retning av smalere ski som var mindre egnet til off-piste postjakt. Men det spilte mindre rolle, ifølge Klepp, siden Kjentmannsmerket allerede var godt etablert også som en sommeraktivitet for Skiforeningen.

Visdom fra en annen tid, selsagt, men verd å ta med seg – ikke minst når nye og spennende opplevelser i Markaskogenes ro er mer etterspurt enn på lenge.

MORTEN MØST er journalist med bakgrunn fra blant annet Dagens Næringsliv og Skiforeningens medlemsblad Snø og Ski. Han tok sitt første kjentmannsmerke i 1971, og driver i dag www.kjentmannsmerket.org, en frittstående fanklubb for Kjentmannsmerket.

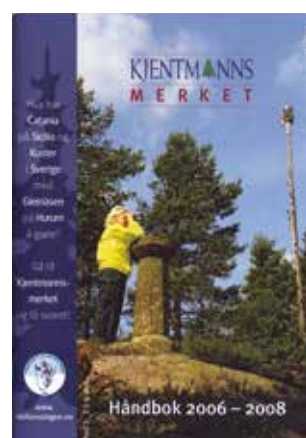
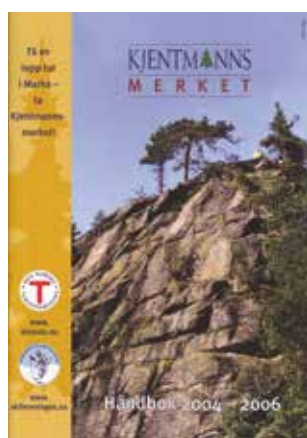
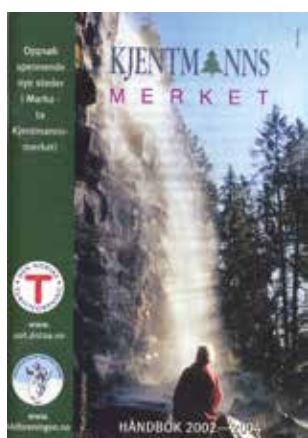
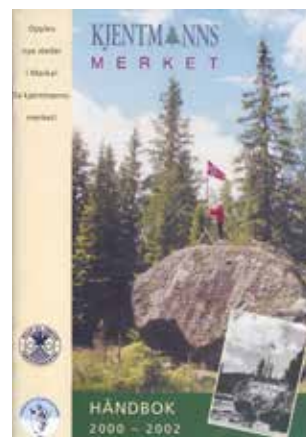
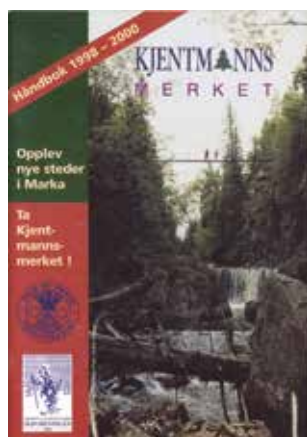

Jubileum

Kåre Haug har vært et svært sentralt medlem i kjentmannskomiteen både før og etter relanseringen i 1990 og feirer nå jubileum for 15 utgivelser etter relanseringen!

Det ligger et langvarig og nitid arbeid bak hver bok, og Kåre har vært en pådriver i alle ledd av prosessen. Postforslag skal finnes og fremmes, steder skal befares, historikk og bakgrunnsinformasjon skal graves frem og sjekkes. Bilder skal tas, tekstene skrives, og lay-out skal kvalitetssikres og godkjennes.

Haug har vært frivillig i Skiforeningen i en årrekke, på arrangementer i Holmenkollen, i Markatjenesten og som høyt skattet medlem i kjentmannskomiteen.

Væååret 2020

Også en søågelig vinter har sine lyspunkter.

TEKST: CHRISTINE AMDAM FOTO: MAGNUS NYLØKKEN

Vinteren 2019/2020 går inn i historiebøkene som den sjette korteste vinteren siden vi begynte med målinger på de meteorologiske stasjonene i 1896. Det var en så snøfattig vinter at mange ikke fant frem skiene overhodet. Likevel er vi ikke i nærheten av de dårligste vintrene på 90-tallet.

– Dette synes jeg illustrerer forrige vinter. Gustav Bjørnbæk trekker frem et ark fra sekken som viser et bilde av et islagt vann. Rundt er det bart, og kvistene på trærne ser visne og triste ut. Det er grått og det er vått.

Den pensjonerte meteorologen har forsket på snø og snødybder i en årrekke ved Meteorologisk institutt. I 2017 ga han ut en bok om snøsituasjonen i Oslo marka fra slutten av 1800-tallet og frem til i dag.

HVA ER EN SKIDAG?

Meteorologisk institutt startet målingene av snødybden på Bjørnholt på slutten av 1890-tallet. Snødybdene har variert mye fra år til år. På slutten av 1980-tallet ble det bestemt at definisjonen på en skidag regnes som de dagene det er 25 centimeter eller mer snø i terrengløyper. Skiforeningen er derimot ikke avhengig av 25 centimeter snø for å lage skispor. Med god tilrettelegging har vi i realiteten langt flere skidager. Men vinteren 2019/2020 var det vanskelig å lage skispor i noen av Skiforeningens områder.

Så til det første lyspunktet denne vinteren. I Bjørnbæks statistikk over antall skidager er det registrert 45 denne vinteren, og med det seiler den inn på sjetteplass på listen over de korteste skisesongene. På førsteplass troner vinteren 1991/1992, hvor det kun var åtte dager med snødybde over 25 cm på Bjørnholt i Nordmarka. På andreplass ligger vinteren 1989/1990 med 11 skidager, på tredjeplass vinteren 2004/2005 med 29 skidager, på fjerdeplass vinteren 1988/1989 med 31 skidager, på femteplass vinteren 1997/1998 med 41 skidager. Vinteren 2019/2020 er med andre ord ganske langt unna rekken med dårlige

vintre på begynnelsen av 90-tallet. Den gang ble situasjonen så krevende for Skiforeningen at mange ansatte ble permittert. Da var det ei heller et koronavirus som herjet verden på toppen av det hele.

NY MULIGHETER

I 2020 gikk Øyvind Amundsen av med pensjon etter å ha jobbet i Skiforeningen i 33 år.

– Det er godt å vite at vi har kommet oss styrket gjennom utfordringer tidligere. Jeg husker, som ganske nyansatt, tre snøfattige vintre kombinert med generelt dårlige økonomiske tider rundt 1990. Satsing på snøproduksjon, medlemsvekst og sykling var noen av de positive konsekvensene den gangen, forteller han.

Et viktig lyspunkt der, altså.

Snøproduksjon for langrennssporten var på den tiden noe ganske nytt. Dette ble også, på Amundsens initiativ, en satsing for Skiforeningen, spesielt for å sikre barneskiskolen. I dag har så å si alle Skiforeningens skiskoleområder snøproduksjonsanlegg.

VINTEREN STARTET SÅ LOVENDE

– Det er kaldt nordavær da den første snøen gjør sin entré på Tryvannshøgda og de høyeste åsene i Marka fredag 4. oktober 2019. Det blir ikke registrert på den meteorologiske stasjonen, men et bilde og intervju med Skiforeningen i *Aftenposten* bekrefter hendelsen, forteller Gustav Bjørbæk.

Han fortsetter:

– Det tynne snølaget forsvinner imidlertid fort. For de fleste værstasjonene kommer den første snøen omkring 9. november, og det er litt senere enn normalt. Bakkene i Varingskollen åpner allerede i november, det tidligste noen gang. Kan vi håpe på en fin skivinter?

Skiforeningen hadde sitt første skitilbud på Greverud allerede 7. november. Det var riktignok ved hjelp av kunstsnø, men folk stormet til fra fjern og nær for å gå på ski i den 400 meter lange rundløypa, som var preparert for både skøyting og klassisk. Og ikke nok med det; allerede 15. november hadde vi fem mil med preparerte skispor og nydelige forhold ut fra Brovoll i Romeriksåsene. «Du tror det ikke før du får se det» var overskriften på Facebook-posten til Skiforeningen den dagen. Det var også nydelige forhold i bynære markaområder, som for eksempel ut fra Frognerseteren. Flotte forhold tidlig på sesongen var nok et lyspunkt.

KREVENDE START PÅ DET NYE ÅRET

– På Bjørnholt og nordover i Marka blir det noen dager med snødybde over 25 cm i november og desember. Noen av de lavereliggende områdene av Marka har ikke skidager (dager med snødybde over 25 cm) hverken før jul eller senere på vinteren. Det kommer litt snø av og til som veksler med kraftig mildvær. Flere steder kommer skiføret og forsvinner igjen, men isete løyper består, sier Bjørbæk.

Våre to løypebaser med base på Kikut hadde en meget trøblete vinter. I hovedløypa mellom Nordmarkskapellet og Kikut ble det kun satt spor fire ganger, og den ble pakket med scooter seks ganger. De kjørte bare 378 kilometer løyper i denne sesongen, mot 4484 kilometer året før.

– Hovedproblemet den vinteren var at det aldri ble tele i bakken. Vann fra myrer og

bekker slo igjennom, og flere markavann var ikke farbare store deler av vinteren. Før jul og i romjula kunne vi preparere, selv om løypene også var veldig våte da, forteller løypebas Andreas Henriksen.

Fra begynnelsen av januar vekslet det mellom snøsmelting og frost. Forholdene ble gradvis vanskeligere, og rundt 6. januar var det ikke lenger skiføre nord for Nordmarkskapellet. I begynnelsen av februar var det igjen kommet såpass med snø at det kunne lages et skitilbud. Men det var fortsatt ganske marginale forhold, og det var få løyper det kunne settes spor i. Så kom det igjen en treukersperiode frem til begynnelsen av mars med nedbør i form av regn og frost om hverandre.

– Det er ikke skiføre i terrenget og knapt nok mulig å gå på veiene, skriver Henriksen i føremeldingen.

I begynnelsen av mars kom det snø igjen. 5. mars var det 15–40 cm snø i løypene rundt Kikut, og det var mulig å sette spor i hovedløypene.

FENOMENENE BROVOLL OG SVARTBEKKEN

Det største lyspunktet denne vinteren var Brovoll og Svartbekken. På Brovoll i Romeriksåsene var det nærmest sammenhengende skiføre fra 15. november til 14. april. Svartbekken i Nordmarka nord ble virkelig oppdaget av skifolket denne vinteren og hadde skiføre fra 16. november til 4. april.

I slutten av januar var Dagens Næringsliv TV på besøk hos vår løypebas Lars Gulbrandsen på Svartbekken. I reportasjen ble det sagt at Svartbekken er en godt skjult hemmelighet i det mange mener er indrefiletet av Marka. Etter reportasjonen valfartet folk til parkeringsplassen i nærheten av Mylla, og Svartbekken er plutselig ikke så hemmelig lenger. Det ble til tider trafikk-kaos, men det var veldig mange blide ansikter i skiløypene.

– Jeg har ikke vært med på maken. Det var utrolig moro å se så mange skiløpere i løypene mine, sier Lars Gulbrandsen.

Også fra Skansebakken i Sørkedalen og Sollihøgda på Krokskogen var det skimuligheter i mange måneder tross lite snø.

Skøyteturer ble redningen for mange.

Tross den dårlige vinteren holdt isen seg på vannene gjennom hele vinteren.

– Har isen først lagt seg, så blir den gjerne liggende til tross for kraftig mildvær og regn, forteller meteorolog Bjørbæk.

Både Skiforeningen og Bymiljøetaten kjører ut snø til Marka fra snøkanonene. Skiforeningen flyttet Holmenkollmarsjen til Brovoll, hvor det også var behov for å fylle på snø i noen deler av traseen.

– Dere er fenomenale på å få løypene i gang med snø fra sidene, sier Bjørbæk.

KLIMAFORANDRINGER

– På 90-tallet var vi veldig engstelige. Det kom to ekstremt dårlige vintre på rad, og vi syntes det var veldig skremmende at skisesongen forsvant fullstendig. Da begynte vi å lure på om det var klimaendringer, men endringene kom så brått at vi ikke kunne konkludere med det, sier Bjørbæk.

Når meteorologene lager statistikk, bruker de perioder på 30 år for å sammenligne. «Normalen» (dvs. gjennomsnittet) av dataene i perioden på 30 år sammenlignes med neste periode på 30 år. I den forrige normalperioden var det i snitt 136 skidager per sesong, mens det i den nye normalperioden er i snitt 97 skidager per sesong. Det vil si at det er i snitt 39 dager færre skidager i den nye perioden, noe som tilsvarer fem og en halv uke. I tillegg kan vi se at snøen kommer i snitt seks dager senere nå enn for 100 år siden.

– Nå er det ikke lenger noen tvil om at dette er påvirket av klimaendringene. Jeg skulle veldig gjerne sett at pilen pekte en annen vei, men dette er fakta som vi må ta inn over oss, avslutter Bjørbæk.

JAKTEN PÅ SKIFØRET

Med denne utviklingen som bakteppe utarbeidet Skiforeningen rapporten «Jakten på skiføret» i 2015. Den inneholder en rekke tiltak som skal sikre skimulighetene i Marka i fremtiden.

– Når vi vurderer tiltak for fremtidens løypearbeid, foregår det i tett samarbeid med fagmiljøene innen klima. Samlet har vi kunnskap, erfaring og analyser som gjør at Skiforeningen er godt rustet til hele tiden å forberede seg på og tilpasse seg til den vinteren vi til enhver tid får. Det skal vi klare i uoverskuelig fremtid, sier markasjef i Skiforeningen, Espen Jonhaugen.

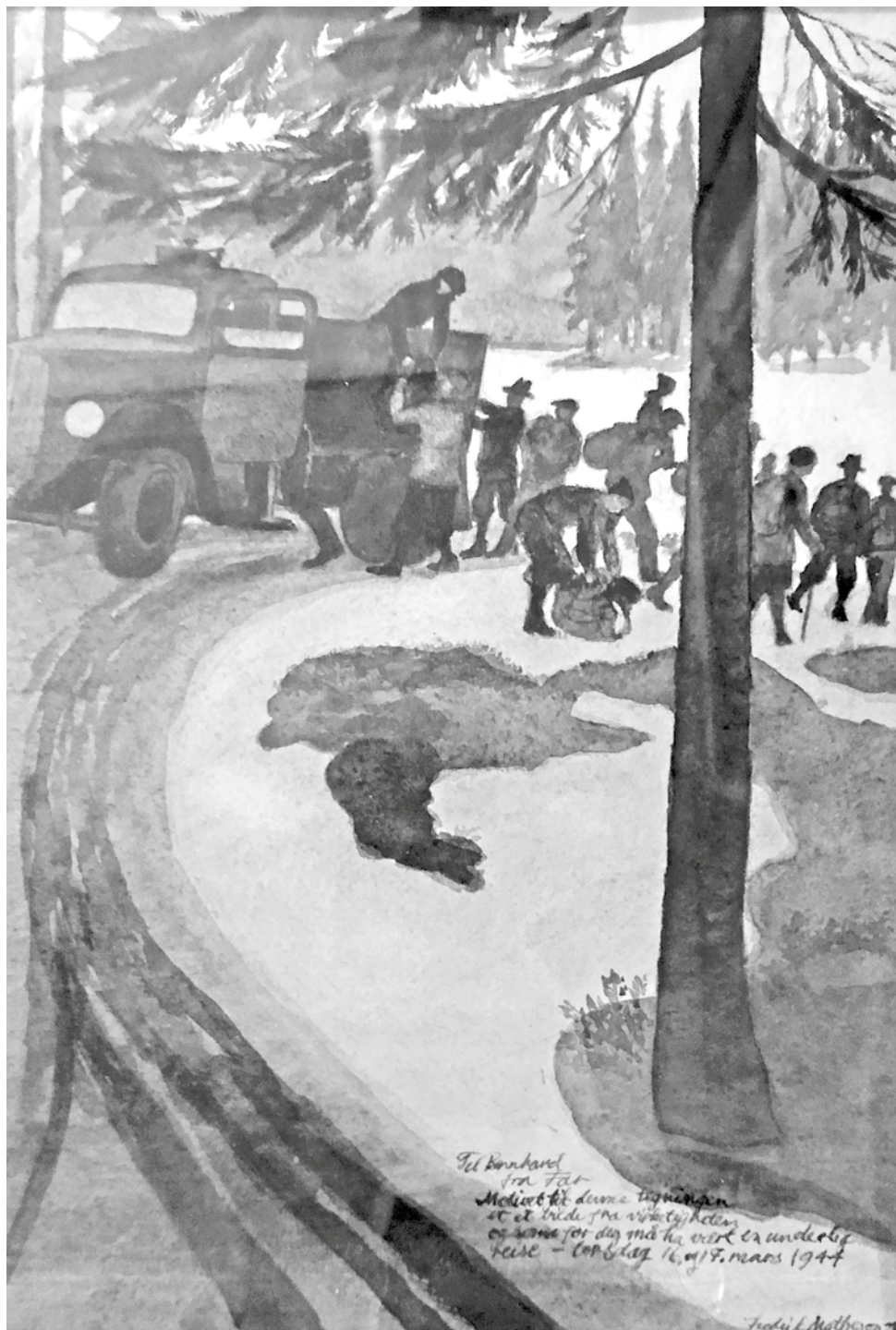
Bare innad i hvert område av Marka er det store variasjoner i for eksempel temperatur. Enkelte steder kan man ha skiføre i seks måneder, mens på andre steder som ligger geografisk nært, er det kanskje bare 1–2 måneder med skiføre.

– Dette vet vi, og denne kunnskapen gjør oss i stand til å allokere ressurser til rett sted og tid. Enkelt sagt: Selv om det blir færre og færre skidager etter meteorologenes standard, klarer vi med god planlegging og høy kunnskap blant våre løypemannskaper å sikre skimuligheter også i snøfattige vintre. Derfor er jeg ikke så begeistret for at definisjonen av én skidag er 25 cm snø. Vi kan preparere løyper på langt færre centimeter, sier Jonhaugen.

FENOMENET BROVOLL:

Snøsikre Romeriksåsene blir et stadig mer populært og kjent område.

Flukten til Sverige

*Den 16. mars 1944 kledde vi på oss uteklær.
 Far bar på ryggsekk. Fra Kirkeveien tok vi bussen til Maridalsveien.
 Der ble vi sluppett inn gjennom en stor port, inn på en åpen plass.
 På den andre siden av plassen var det en garasje hvor vi gikk inn.
 Her sto det en lastebil og mange mennesker.
 Jeg husker sigarettene som glødet i mørket og alle
 fyrstikkene som ble revet av for å tenne nye.
 Alle var vi flyktninger som skulle bringes over grensen til Sverige.
 Jeg skulle tisse, men det ble ikke noe av.*

TEKST: CHRISTINE AMDAM
 ILLUSTRASJON: FREDERIK MATHESON

DRAMATISK: Som 5-åring flyktet Bernhard Matheson til Sverige.

Bernhard Matheson var fem og et halvt år i mars 1944. Da vi i 2020 feiret frigjøringsjubileet har han passert 80 år. Faren, Fredrik Matheson, var bokkunstner, grafiker og tegner og arbeidet i Gyldendal. Da krigen brøt ut var han også formann i Tegnerforbundet. Sammen med Tegnerforbundets medlemmer la han ned forbundet da nazistene forsøkte å bringe denne og andre norske organisasjoner inn under nazistenes styring. Som straff måtte faren bl.a. gå jernbanevakt – plikt til bl.a. å forhindre sabotasje mot jernbanelinjene. Han var også med i en informasjonskjede som nazistene avslørte vinteren 1944.

Til slutt klatret vi opp i lasteplanet, først mor som var gravid i 8. måned, far og jeg, så de andre. Vi satt helt innerst ved førerhuset. Lasteplanet hadde høye lemmer, og over oss ble det lagt en presenning. Så bar det ut av Oslo, nedover Mosseveien og videre i retning Ørje-området. Foran hos sjåføren satt en av flyktningene som kunne håndtere pistol. Jeg hadde fått sovemedisin og opplevde ingenting av turen. Folk var selvsagt nervøse. At mor var gravid i 8. måned og jeg 5 1/2 år, høynet neppe stemningen. En dame satte seg i befipplsen opp på fars føtter. Den lange ukomfortable turen resulterte i at far hadde ødem resten av livet. Det ble særlig plagsomt da han ble eldre.

– Jeg husker flukten til Sverige meget godt, selv om jeg bare var fem og et halvt år. For meg var det ikke en vond opplevelse. Jeg fikk beskjed om at jeg skulle til fars fetter onkel Holm og hadde ikke en anelse om at vi hadde blitt flyktninger, forteller Bernhard Matheson.

FLYKTNINGERUTEN

Rundt 50 000 nordmenn flyktet til Sverige under krigen, og fulgte ulike ruter. De fleste hadde en lang og farlig tur over flere dager før de kom til grensen og ble hjulpet over av grenseløser.

Flyktningeruta gjennom Østmarka til Sverige, er en fottur langs én av rutene som ble brukt av kurerer og flyktningeløser under andre verdenskrig. Ruta begynner ved Skiforeningens stue, Skullerudstua i Oslo, og går østover gjennom kommunene Enebakk og Eidskog til Sverige. Denne ruta har fått status som Historisk vandrerute, som er et samarbeid mellom DNT og Riksantikvaren.

I august 2020 gikk kronprins Haakon deler av ruta, og han besøkte blant annet Vangen skistue.

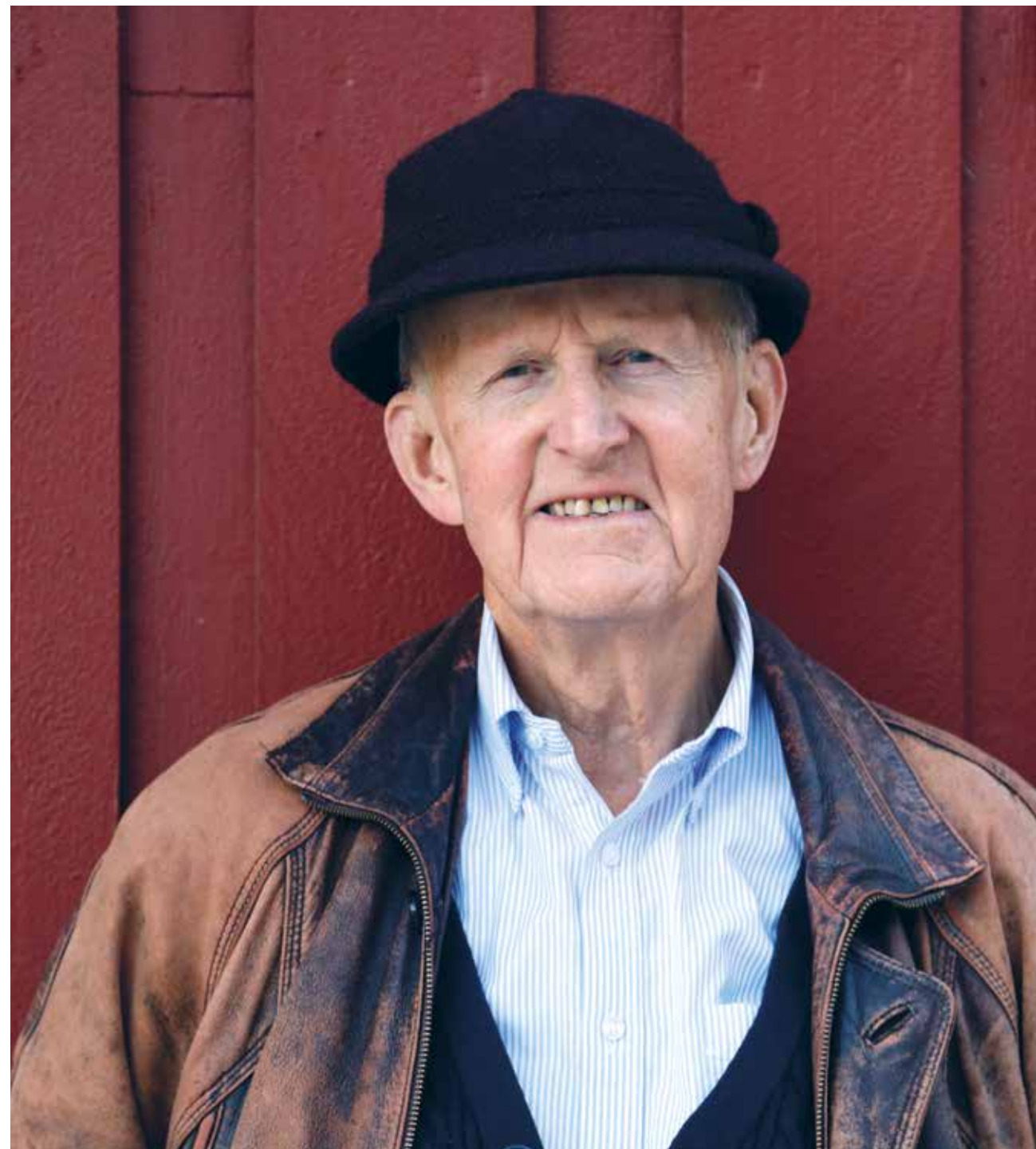
Bernhard Matheson gikk selv deler av Flyktningeruta i 1993 sammen med familien

MÅTTE GÅ I DEKNING

Han er kvikk og rask i steget og er på besøk på Skiforeningens hus for å vise oss bilder av familien tatt i 1944. Han tar av seg hatten og takker ja til en kopp kaffe og en Kvikk Lunsj.

– Vi fikk vite at fars informasjonskjede var avslørt noen uker før flukten. En av deltakerne var tatt av tyskerne, og man visste at avhørene var røffe og at stakkaren kunne «sprekke». Han kunne røpe navnene på de øvrige i gruppen, sier han.

GLEMMER ALDRI: Bernhard Matheson forteller om flukten til Sverige. Foto: Christine Amdam.

Faren gikk i skjul og ikke lenge etter ringte norske nazister på døra hjemme hos familien i Kirkeveien. Etter dette gikk de alle tre i dekning, og vekslet mellom å bo hos venner og familie frem til 16. mars.

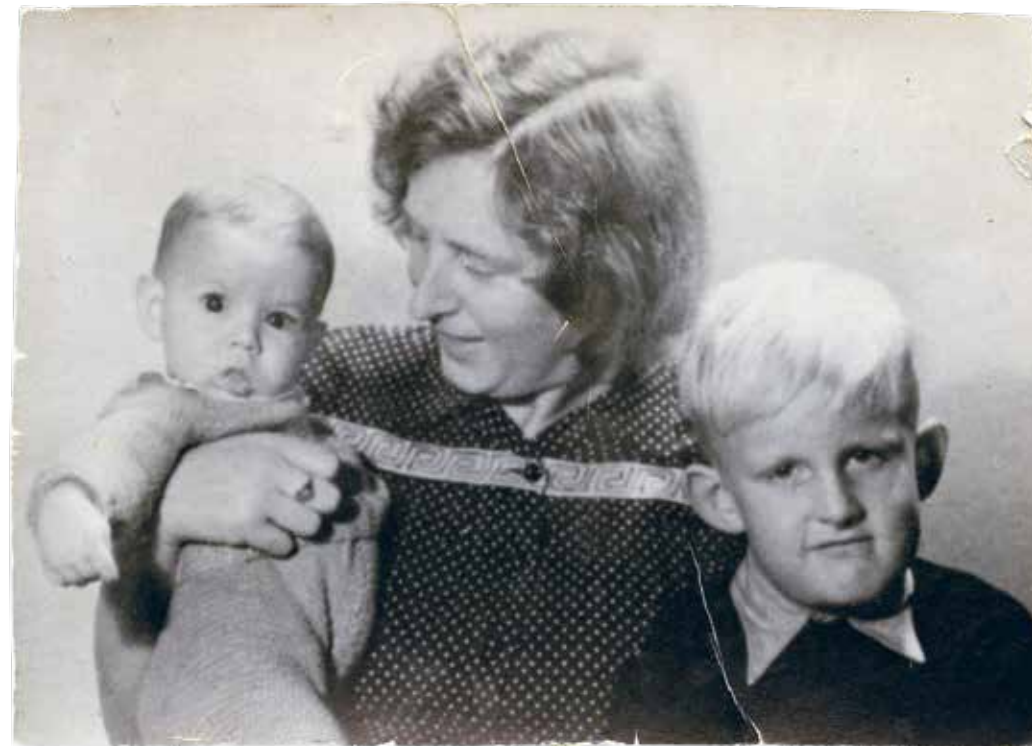
Turen må ha passert mange veisperringer, og at vi slapp gjennom har jeg aldri forstått. Bilturen gikk uten problemer, og vi stoppet til slutt i et skogholt ved et stort snedekket jorde. Jeg husker at min første tanke da jeg våknet, og det utbrøt jeg også, at jeg ikke lenger skulle tisse. I det jeg reiste meg, forsto jeg grunnen, jeg hadde gjort i buksen. Min lange fot-tur til Sverige startet altså en marsnatt over et langt snedekket, pløyet jorde som var tungt å gå på for en liten gutt med korte ben, og som at på til hadde kald våt bukse. Far har laget et omslag om fluktruten til Sverige, som viser en liten gutt på skulderen til sin far. Jeg fikk originalen, men ga den høsten 2016 til Jødisk Museum i Oslo. Å ha meg på skulderen med våt bukse hadde ikke vært noen fornøyelse. Far måtte dessuten hjelpe min veldig gravide mor, som har fortalt at hun også syntes at jordet var tungt å forsere.

LANG NATTS FLUKT I VINTERMØRKET

Jordet var bare starten på en lang tur for å komme i trygghet i Sverige. Det var langt å gå. Flukten varte hele natten, forteller han i dag.

Etter hvert kom vi inn i skogen. Far hadde jo fortalt at vi var på vei til onkel Holm og der var vi ofte på besøk. Jeg husker i hvert fall at jeg et par ganger fortalte at jeg kjente meg igjen. Hvordan det var mulig midt på natten, på en glatt sti inne i skogen, kan man jo undre seg over. Jeg mener å huske at jeg ble båret noen ganger, men for det meste gikk jeg selv. Mor ble støttet av to personer. Ut på morgenen kom vi frem til et hus. Vi var kommet til Sverige. Vi banket på, men ingen turte å slippe oss inn. Vi var svært nær grensen og beboerne var nok redd for tyske raid som jo forekom. I stedet ble det tent opp et stort bål, og det var her ved bålet at far fortalte at vi hadde flyktet fra Norge til Sverige. Ifølge far ble det her holdt en appell om at ingen måtte fortelle om reiserute og andre forhold som kunne avsløre noe. Da det ble lyst, gikk vi videre. Jeg mener å huske at mannen i huset fulgte oss et stykke på vei i retning den lille bygden Dalen ved Stora Le. Dalen ligger ca. 10 km innerst i en blindvei som tar av fra riksveien fra Halden via Holmgill, like etter passering av grensen fra Norge.

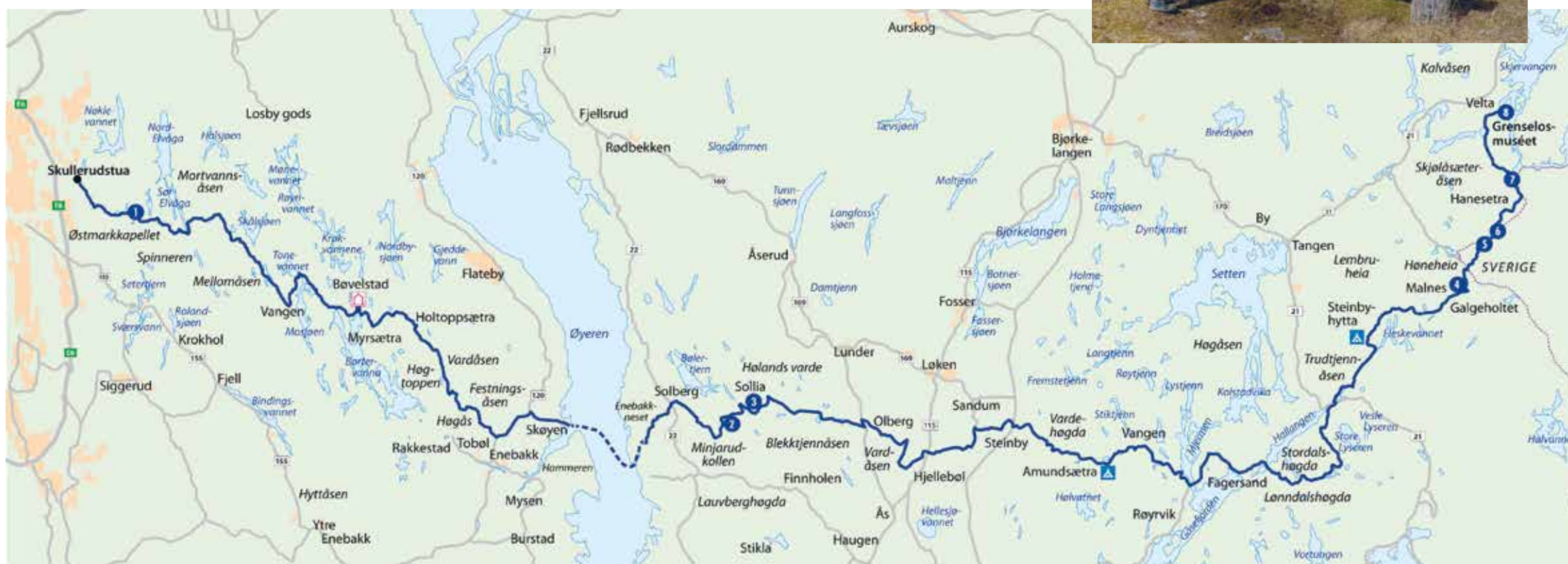
Mor fikk hvile hos en gammel dame som kokte mat på åpen flamme i gruen i kjøkkenet. Jeg var også der inne. Det ble sendt bud på det svenske militæret. Jeg var halvannet år da tyskerne okkuperte Norge. I min verden fantes det derfor bare en type soldater - de tyske. Da det rullet opp to lastebiler med svenske soldater trodde jeg selvsagt at disse var tyske. Siden far hadde fortalt meg at vi hadde flyktet nettopp fra de tyske soldatene, trodde jeg at vi nå ville bli arrestert og jeg visste jo hva det var, blant annet etter å ha sett arrestasjonen av studentene på universitet på Blindern. Jeg ble raskt beroliget og sammen med far klatret jeg inn i en kasse som sto på lasteplanet. Der satt vi tett i tett på trebenker, med en svensk soldat med hjelm og gevær ved utgangsdøren. Den var igjen, men av og til gløttet han ut og da kom det en liten lysstripe inn. Mor fikk sitte foran hos sjåføren. Vi ble kjørt til avhør, jeg mener at det var en tollstasjon i nærheten av grensen, kanskje en som lå ved

TRYGGE: Bernhard med moren og lillebror Einar som ble født i Sverige. Bildet er tatt i Stockholm rett før faren skulle reise til England. Ingen visste hva utfallet av krigen skulle bli, og de ønsket et minne. Foto: Privat.

Flyktningeruten

GODT MERKET:
Flyktningeruten går
fra Skullerudstua i
Østmarka.
Foto: Siri Rom.

DNT Oslo og Omegn

- 1 MILORGHULA VED SMALVANN
- 2 HYTTA HULDREHEIM
- 3 SOLLIA
- 4 MALNES

- 5 NISSEDRÅGA
- 6 LANGEBÄCK
- 7 FISKETJERNSMOEN
- 8 SKJØLABRÅTAN/GRENSELOSMUSEET

riksveien inn fra Halden og forbi Holmegill. Mor fikk ligge på en benk inne der avhørene fant sted.

NORMALT LIV I STOCKHOLM

Etter avhørene ble familien kjørt videre til Ed, en tur på ca. tre mil. Der overnattet de til neste dag og tok så toget vestover til Kjesäter slott i Södermannland, syd for innsjøen Hjälmaren som ligger mellom Örebro og Eskilstuna. Her ble alle norske flyktninger samlet før de fikk reise videre.

– Deretter flyttet vi til Stockholm hvor vi fikk vår egen leilighet. Det tok ikke lang tid for 25. april, da min bror Einar Christian ble født, var vi allerede installert i Hökmossevågen 14 ved Telefonplan i Stockholm, rett nord for Södertäljevågen. Det var et nybyggerområde med små ferdighus og tre etasjes blokker, som fortsatt var et byggefelt da vi flyttet inn, forteller Matheson. Her bodde det mange flyktninger og deres barn fra Estland, Danmark og Norge.

Før jul 1944 reiste faren til Storbritania. Hans oppgave var å utarbeide flyveblader med tekst og tegninger som skulle slippes over Norge ved krigens slutt. De skulle inneholde råd for hvordan nordmenn skulle forholde seg til eventuelle krigshandlinger og til fred. Man visste jo at krigen snart ville være over, men ikke hva tyskerne ville gjøre med sin store hær i Norge. Flyvebladene ble aldri benyttet.

Frigjøringen kom 8. mai og noen uker senere tok vi toget tilbake til Norge. Jeg husker godt da kongen kom den 7. juni. Min onkel kom og hentet meg på sykkel og vi så hele ankomsten fra en av bygningene ved Rådhuset.

Faren kom hjem til Norge i slutten av juni.

– Han kom med fly til Fornebu flyplass, hadde fått nye oppgaver i Storbritania og var i uniform. Jeg har aldri vært så stolt i mitt liv.

Ganske raskt flyttet familien tilbake til leiligheten i Kirkeveien, og alt gikk tilbake til det normale liv. Faren opptok jobben i Gyldendal.

ETTER KRIGEN

I dag er Bernhard Matheson pensjonert jurist og bor på Eiksmarka i Bærum. Han meldte seg for første gang inn i Skiforeningen i 1959. Han har alltid hatt et bankende hjerte for Marka og ski.

– Jeg hadde til og med ski i Stockholm, utbryter han. Den gangen var det mye snø på vinteren der også.

Etter et par år i utlandet meldte han seg inn igjen i 1979 og er fortsatt medlem. Fra 1979 til 2020 bodde han og familien i Fredrikstad, men de brukte helger og ferie til å besøke familie i Oslo og ikke minst gå på ski i Nordmarka.

– Bruker man Nordmarka så er medlemskap i Skiforeningen en selvfølge.

TIL MINNE: En takk til grenseloser, kurerer og deres hjelpere ble avduket i mai 1995.
Foto: Siri Rom.

Sikret Trantjern gård for Markafolket

Skiforeningen og DNT Oslo og Omegn skal videreføre driften
av det tradisjonsrike serveringsstedet i Nordmarka.

TEKST: TRINE ROM GIVING FOTO: ERIK UNNEBERG

Mange meldte sin interesse da Trantjern gård ved vestenden av Mylla i Nordmarka nord ble lagt ut for salg i september. Stedet tok imot overnattingsgjester fra 1917 og frem til 2005, da Solveig Ødegaard døde etter et langt liv i turfolkets tjeneste. De siste årene har det vært utleid til en privatperson.

SNØSIKKERT OMRÅDE

Gården ligger sentralt til i en viktig del av løypenettet nord i Nordmarka. Det er et snøikkert område, ofte med skiføre fra før jul og til ut i mai. Gården er på 44 mål, har over 300 kvadratmeter boplass og 28 sengeplasser fordelt på ni soverom.

Skiforeningen og DNT var tidlig ute og meldte sin interesse, og responsen var overveldende. Begge organisasjoner var imidlertid helt avhengige av økonomisk støtte, og etter en spennende budrunde kjøpte Sparebankstiftelsen DNB gården på vegne av Skiforeningen og DNT Oslo og Omegn. Kjøpesummen endte på 5,3 millioner kroner. Mens Sparebankstiftelsen DNB står som eier, får DNT og Skiforeningen ansvaret for utvikling og drift.

– Sammen med DNT Oslo og Omegn skal Skiforeningen skape innhold og aktivitet på stedet med utgangspunkt i hver våre konsepter og identitet. Vi har fått mange henvendelser fra folk som heier på oss og mener at dette er fantastiske nyheter. Det gjør jo at man blir ekstra stolt og ydmyk, sa generalsekretær i Skiforeningen, Erik Eide.

SPENNENDE TILBUD TIL TURFOLKET

– Det er en enorm interesse for friluftsliv i Oslo. At vi da sammen klarer å sikre Trantjern for medlemmer, friluftinteresserte og fremtidige generasjoner er veldig gledelig, sier Eide.

Skiforeningens skibuss går til Mylla hver helg i vinterhalvåret, og både stier, sykkelveier og skiløyper passerer Trantjern. Det er rikelig med muligheter for både skigåing og annet friluftsliv hele året. Fortsatt gjenstår mye planlegging, utvikling og ikke minst oppgradering.

– Vi trenger en grundig prosess for å finne det beste konseptet på stedet, men tenker nå på organiserte aktiviteter som skikurs, skiskole eller leirskole. Vi vil se på modeller fra andre av våre Markastuer. Helt sikkert er at dette skal være en møteplass for turgåere fra hele vårt område, sier Eide.

DNT Oslo og Omegn ønsker seg en ubetjent hytte på tomten.

– Vi har lenge ønsket oss en hytte i dette området, og stedet er godt egnet. Med dette kan vi glede mange brukere av Marka sommer og vinter. Dette bidrar til at DNT Oslo og Omegn får et mer helhetlig tilbud i Marka, og forsterker hyttenettverket vi allerede har med mer enn 30 hytter, sier Henning Hoff Wikborg, daglig leder i DNT Oslo og Omegn.

Vinteren 2021 åpnet Skiforeningen en rastebu på Trantjern, til glede for alle skigåere i området og i påvente av et permanent serveringstilbud på den gamle gården.

Nasjonal satsing på fremtidens skispor

Løypelag, skiklubber og kommuner over hele landet har gått sammen i nettverket Norske Skispor. Målet er erfaringsutveksling og kompetanseheving i et arbeid som både blir viktigere og mer utfordrende enn tidligere.

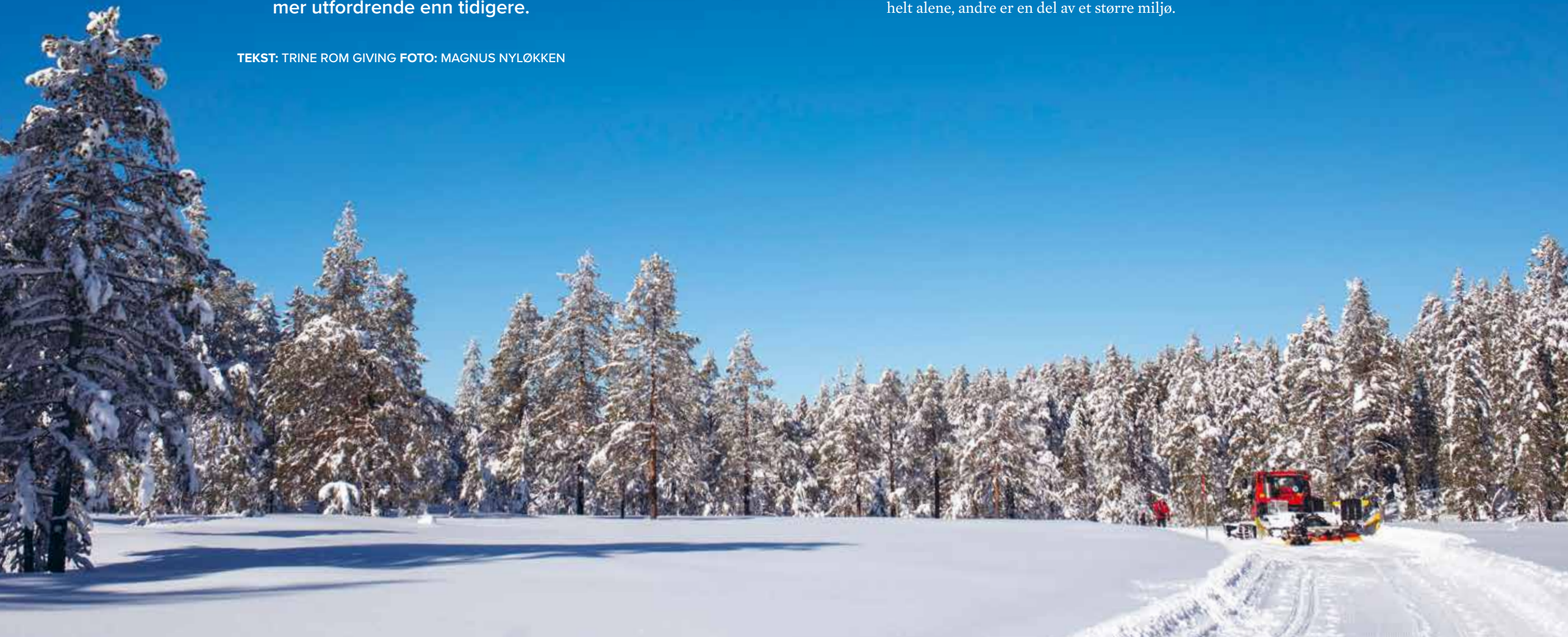
TEKST: TRINE ROM GIVING FOTO: MAGNUS NYLØKKEN

A

legge til rette for gode opplevelser på ski kan være utfordrende, særlig i snøfattige vintre. Samtidig blir det stadig viktigere å sikre skimuligheter i nærheten av der folk bor.

– Noe av det viktigste vi bidrar til, er at folk kan være aktive utendørs i sitt nærmiljø. Det er bra for den enkelte, viktig i et klimaperspektiv og for å ta vare på skikulturen, sier Espen Jonhaugen, markasjef i Skiforeningen.

Flere snøfattige vintre setter nye krav til løypekjøreren i alt fra tiden som brukes i løypenettet hele året, til vedlikehold og drift av løypemaskiner og skutere. Mange gjør jobben helt alene, andre er en del av et større miljø.

BEST SAMMEN

I 2019 etablerte Skiforeningen Norske Skispor, et kompetansenettverk bestående av aktører i løypekjøremiljøene i hele landet.

– Medlemmene er organisasjoner i både frivillig, offentlig og privat sektor. Kort sagt alle som har interesse av å legge til rette for gode opplevelser i skisporet, sier prosjektleder Hilde Myhrvold.

Norske Skispor er en arena der alle i løypekjøremiljøet kan lære av hverandre. Målet er at medlemmene i nettverket i fellesskap skal sikre befolkningen skispor og skiglede både nå og i fremtiden.

– Nettverket får støtte over statsbudsjettet og er inne i regjeringens handlingsplan for fysisk aktivitet 2020–2029. Det er vi veldig glade for! Dette er viktig for nettverket og for at Skiforeningen kan jobbe videre med det på lang sikt. Det er en bekreftelse på at den jobben løypekjørere rundt om i hele landet gjør er viktig og verdsatt, og i et år preget av pandemi, kanskje viktigere enn noen gang tidligere, sier Myhrvold.

NYE KOMMUNIKASJONSKANALER

Ved å skape fysiske og digitale møteplasser for aktører i løypekjøremiljøet blir det enklere å dele erfaringer og tilegne seg ny kunnskap.

– I 2020 arrangerte vi fagdager med ulike temaer, som for eksempel test av løypeprepareringsutstyr og opplæring i bruk av utstyr som krever ekstra sikkerhet. Hver høst arrangeres et større løypeseminar i samarbeid med Norges Skiforbund. På grunn av koronaviruset ble dette arrangert som et webinar i 2020. Oppslutningen var rekordstor og tilbakemeldingene svært gode. Dette mener vi understreker behovet for at løypekjøremiljøet har møteplasser for erfaringsutveksling, faglig påfyll og fellesskap, sier Myhrvold.

Norske Skispor tilbyr også hospitering i løypekjøring, der nye eller uerfarne løypekjørere får praktisk opplæring sammen med mer erfarne folk. Men den viktigste opplæringen skjer ute i miljøene, og det er viktig å sikre at kunnskap om løypekjøring bringes videre til yngre generasjoner.

– Norske Skispor har laget flere instruksjonsfilmer som tar for seg temaer i løypekjørernes hverdag. For eksempel vedlikehold av maskiner og utstyr og det omfattende arbeidet som legges ned i skiløypene sommerstid, med bygging av klopper og rydding, skilting og merking av skiløypene, sier hun.

Facebook-siden til Norske Skispor er blitt den viktigste digitale møteplassen for aktørene i nettverket, og fungerer også som Skiforeningens hovedkanal for å nå ut i miljøet. Dette er en levende side med mye trafikk hele året, ikke bare i skisesongen. Her deles erfaringer og gode historier. Har man spørsmål, får man raskt svar. Hva er fordeler og ulemper ved bruk av gummibelte kontra aluminiumsbelt på løypemaskinen? Har noen tips til en god motorsag? Bør man inngå grunneieravtaler? Hvordan finansierer små løypelag sin virksomhet? Hva er fordelene med å pakke løypene med rulle kontra matte, og bør man bruke scooter eller ATV? Hvordan få lokalbefolkningen med på dugnader? Hvor tykk bør isen på vannet være før jeg kjører over med skuterer?

LÆRER AV HVERANDRE: Praktisk og teoretisk erfaringsutveksling blir enklere i nettverket. Foto: Hilde Myhrvold.

– Det er positivt at mange også deler uheldige episoder fra løypearbeidet, da lærer vi av hverandre, sier Myhrvold.

På Norske Skispor nettside finner medlemmene i nettverket enkelt frem til faglig innhold i tillegg til informasjon om kurs og seminarer.

Gratishaugen

Haugen vis-à-vis Holmenkollbakken ble tidlig et yndet samlingspunkt med muligheter for å se hopprenn uten å løse inngangspenger. I dag er det ikke lenger mange som vet at det var privatpersoner som finansierte eiendomskjøpet i 1891.

Senere ga de haugen gratis til kommunen, og sikret arealene som fortsatt er til glede for oss alle.

Her er litt om Gratishaugens historie.

TEKST: MARIANNE REUSCH FOTO: NTB

Vi tenker kanskje at navnet – Gratishaugen – er uløselig knyttet til Holmenkollen. Men «vår» gratishaug er ikke den eneste, og heller ikke den første. Gratishaugen ble raskt en innarbeidet betegnelse etter at Frogner stadion åpnet for skøyteløpere i 1901. Så vidt jeg har klart å finne ut, er navnet Gratishaugen første gang brukt i avissammenheng i *Morgenbladet* 19. februar 1912. Betegnelsen har trolig vært brukt muntlig en stund før den dukket opp i avisene. Verdensmesterskapet i skøyter ble dette året arrangert på gamle Frogner stadion (omtrent der tennisbanene er i dag). Oscar Mathisen tok gull på 1500 meter. *Morgenbladet* refererte:

«Regner man hentil de nogen tusen tilskuere, som befolket "Gratishaugen" og de mange på andre ubetalte ståpladse, kan man visstnok anslaa tilskuernes antal til en 25 000.»

JUBILEUMSUTSTILLINGEN I 1914

Forskjellige aviser nevnte stadig Gratishaugen i forbindelse med skøyteløp på Frogner de følgende årene. I 1914 var den store jubileumsutstillingen i Frognerparken. Mandag den 16. februar 1914 skriver *Aftenposten*, i forbindelse med at Oscar Mathisen ble verdensmester på skøyter for femte gang: «Et enestaaende sportsstevne. 20 000 mennesker overvar løbene.» Dette var bare et par måneder før jubileumsutstillingen åpnet: «En større afdeling, som ikke ville give sig, før den havde faaet et glimt af banen, brød sig ind gjennem udstillingen og besatte det høie træstillas for fornøielsesafdelingens bjerg- og dalbane og den resterende grund af gratishaugen.»

FRA HOLMENKOLLEN TIL ST. MORITZ

Fra omkring 1916 ser Gratishaugen ut til å ha blitt et innarbeidet navn også i Holmenkollen. Denne vinteren er stedet nevnt i flere aviser, i reportasjer fra Holmenkollrennene. Det skrives også om gratishauger en rekke andre steder i verden, ved fotballbaner og friidrettsarenaer. *Aftenposten* fra 25. februar 1928 har bilde av en stor folkemengde på Gratishaugen i St. Moritz. Avisen skriver:

«Som bekjent ligger der like ved Frogner stadion en liten haug, som meget betegnende har fått navnet gratishaugen, fordi folk for lengst har oppdaget, at man deroppefra ser det som foregår på skøitebanen eller fotballplassen like godt som man ser for en mer eller mindre dyr tribunebillett. Den samme erfaring gjorde man i St. Moritz. Bak is-stadion skrånet terrenget i en retning som, set fra arrangørens standpunkt, må kalles den gale veien, og således gikk det til, at der gjerne var flere tilskuere utenfor enn innenfor.»

IKKE ALLTID GRATIS

Inngangspenger til Gratishaugen ved Frogner stadion ble diskutert og innført på 1920-tallet. Og allerede i 1926 fortalte avisene om at publikum ikke lenger hadde gratis adgang til nettopp Gratishaugen under Holmenkollrennene. Men alt dette gikk i glemmeboken. Ved ombyggingen av arenaen i Holmenkollen til VM 2011 ble Gratishaugen igjen innlemmet i områdene der man må løse billett under arrangementene. Det ble gjort forsøk på å avskaffe navnet og døpe om Gratishaugen til noe annet, for eksempel VM-haugen.

JUBILEUMSUTSTILLINGEN 1914

OSCAR MATHISEN på Frogner stadion.
Fotograf Wilse, Anders Beer – 1909.

TÅRNET PÅ BESSERUDHØYDEN

(Gratishaugen) ble ferdig i 1890.

Her er tårnet sett fra
Holmenkollbakken.

Foto: Anders Beer Wilse.

Under World Cup-rennene og tremila i mars 2018 annonserte speakeren at det nye navnet fra da av skulle være Johaugen. Kanskje skulle man heller børstet støv av erfaringene. For man kan tydeligvis både sperre av og selge billetter, både til skøyte løp og skirenn. Folkets foretrukne navn har likevel i over 100 år vist seg å være Gratishaugen.

FRA BESSERUDHØIDEN TIL GRATISHAUGEN

Gratishaugen hørte opprinnelig til storgården Vestre Holmen, i likhet med de øvrige skogtraktene omkring Holmenkollen. Frem til 1880-tallet var det ubebygget skog her. Gratishaugens opprinnelige navn var Besserudmyrhøiden. Navnet finnes på gamle kart og eiendomsdokumenter, og kom fra myra som senere skulle demmes opp og bli til Besserudtjernet. Etter hvert ble navnet forenklet til Besserudhøyden, før navnet Gratishaugen oppsto på folkemunne etter at Holmenkollrennene var etablert.

HOLMENKOLLSKAPET

Mot slutten av 1880-årene kjøpte det såkalte Holmenkollskapet et stort areal, investerte i veier og anlegg, og åpnet Holmenkollen for publikum. Gratishaugen var nærmeste nabo, beliggende akkurat på utsiden av Holmenkollskapet eiendom. Omtrent samtidig, på tampen av 1889, undertegnet Kristiania kommunes representanter en kontrakt som sikret kommunen skogeiendommen omkring Frognerseteren etter Thomas Heftyes dødsbo. Mellom Holmenkollen og Frognerseteren lå det på denne tiden fortsatt arealer i privat eie. Mange var engstelige for at spekulasjonslyst og utbygging av disse områdene ville ødelegge. Kommunen selv hadde hverken penger eller pågangsmot til å ta ansvar.

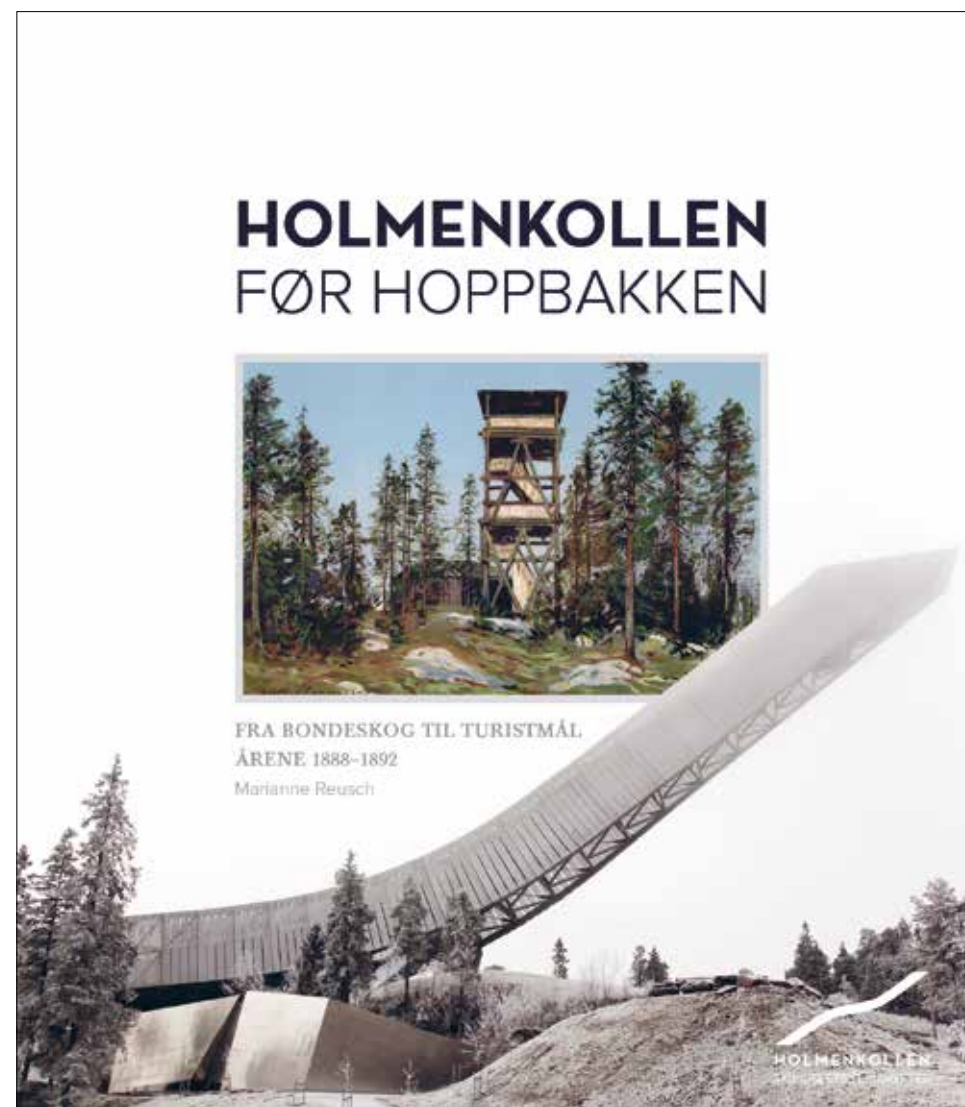
ET VIKTIG INITIATIV: BESSERUDMYRHØIDENS INTERESSENTSKAP

I kulissene gikk arbeidet på høygir. Nok et privat initiativ så dagens lys: Besserudhøidens interessentskap. Aktørene var en håndfull av de samme som også var drivkreftene bak Holmenkollskapet, blant andre: forretningsmann Richard Andvord, skipsreder Thomas Fearnley, grosserer O.A. Halvorsen, oberstløytnant og gardesjef Olaf Petersen, bryggerier Ellef Ringnes, og doktor I.C. Holm. Like før jul i 1891 meddelte : «En handel, som er av stor interesse for Holmen-Voxenkollanleggenes fremtidige utvikling, er i disse dager endelig avsluttet.»

De private initiativtagerne hadde for egen regning kjøpt arealene rundt Besserudhøyden (Gratishaugen), slik at området på sikt kunne forenes med Holmenkollanlegget. Gratishaugen var altså ikke gratis. Det var private aktører som sikret arealene, og overlot dem vederlagsfritt til kommunen. På vilkår om at området også for fremtiden skulle være åpent for publikums frie benyttelse.

«Vi tror, at allmenheten vil være de menn, som så uegennyttig har støttet denne gode saken, takknemlig», skrev Morgenbladet.

Dette må vi kunne skrive under på den dag i dag, nærmere 130 år etter en eiendomshandel med virkelig langsiktig verdi for byen.

LES MER OM HISTORIEN i Skimuseets temahefte: *Holmenkollen før hoppbakken* (2019). Til salgs på Skimuseet, resepsjonen i Skiforeningens hus og i Skiforeningens nettbutikk.

Andreas Hofgaard Wyller 1919–1944 – alpinist, motstandsmann og krigsflyver

Jeg ser lampene er tent i Wyllerløypas fall mot Sørkedalen,
og synes de smykker svarte skogen om kveldene.
Det har sine grunner. For tro om alpinistene som suser utfor,
vet hvor løypa har fått sitt navn fra ...

TEKST: FRA BOKEN MED SAMME NAVN AV LIV H. WIBORG

FOTO: LARS HARSHEIM

Slik skrev Arne Skouen i 1980, over seksti år etter at Andreas Wyller i 1937 hadde startet utstikkingen av det som skulle bli Wyllerløypa.

Mange av oss går eller bor i en vei, uten å reflektere over hvorfor veien har fått dette navnet. Eller hvem personen er som har fått navnet sitt på veiskiltet. Men ikke tenåringsen Adrian. Adrian kom fra Wyllerløypa da han møtte meg. Han stilte meg et spørsmål som førte til at jeg ga ut boken *Andreas Wyller – alpinist, motstandsmann og krigsflyver* i 2020. Vi snakket om det på T-banen, sa Adrian, hvorfor heter det Wyllerløypa, og hvorfor heter bussholdeplassen og gaten Wyllerveien?

Med Andreas Wyller (1919–1944) startet Norges alpinhistorie. Sammen med naboen Stella Dybwad ble de to ungdommene fra Voksenlia våre første norgesmestere i alpint og det på Kongsberg i 1938. Inntil da hadde Andreas som Stella kjørt renn for Heming. Men i det første NM i 1938 representerte Andreas sin egen klubb Sport, i dag Try.

I referatet fra NM står: Den unge Andreas Wyllers kjøring var det en fryd å se. Elegant og sikkert smøg han gjennom portene i en lav foroverlutende stilling. Han vant slalåmen og var derved den desiderte mester.

Både Andreas og Stella vant både utfor og slalåm og var overlegne vinnere. Premiutdelingen den 20.mars 1938 trakk en stor menneskemengde til seremonien på gårdsplassen

til Kongsberg Grand Hotell. Da fikk – som det står – norgesmesterne Stella Dybwad og Andreas Wyller medaljene festet til sitt bryst. Det som ikke står, er at de også fikk en pokal i sølv, gitt av Kongsberg kommune til dette første NM i alpint. Niesen til Andreas, Bente Wyller Falkenberg Sunde, har gitt både den pokalen og medaljen Andreas fikk til Skimuseet. Disse kan i dag sees i museets samling.

Men det hadde ikke alltid vært med skiforbundets velsignelse å få inn alpint som idrett. Skiforbundet var imot alpint – idretten kunne passe for kvinner og kanskje barn. Hvorfor forbundet i 1930 endret mening og sammen med Sverige stemte for at alpint skulle sidestilles med de nordiske ski grener – langrenn, hopp og kombinert, er ukjent. Egentlig ønsket man ikke alpint som navn på idretten heller, men slalåm. Selv om de aksepterte idretten, mente man at alpint fortsatt var mest egnet for kvinner. Dessuten mente Skiforbundet at kvinner ikke hadde noe å gjøre i langrennssporet.

I 1933 bestemte Andreas Wyller seg for å satse på alpint, selv om han ikke la hverken langrenn, hopp eller tennis «på hyllen». Allsidighet innen sportsgrener var den gang ansett som viktig, og Andreas Wyller var allsidig på mange områder.

En leser av boken min om Andreas Wyller sa det slik: Med alt denne mannen Andreas Wyller var med på og gjorde, tenkte jeg at han måtte da ha blitt 100 år. Men nei, Andreas Wyller ble kun 24 år, men du verden hva han fikk utrettet i løpet av de få årene han fikk leve.

Andreas var født i 1919, da Oslo het Kristiania. Men han var liten da faren kjøpte et hus på Voksenlia, den gang i Aker kommune, og her vokste han opp. Huset lå med Nordmarka som nærmeste nabo, og Andreas ble en av våre beste på ski før den andre verdenskrig. Han var en særlig god hopper, han var også god i kombinert, og han var norgesmester i alpint i både 1938 og i 1940. At han ikke vant i 1939 skyldtes at han ikke deltok i mesterskapet. Den gang gjorde han som foreldrene ønsket, han konsentrerte seg om eksamen ved Oslo Handelsgymnas.

I VM tidligere i året 1939 deltok han som en i den norske troppen i Zakopane i Polen. Sammen med Stella Dybwad hadde han året før i 1938 representert Norge i VM i Engelberg i Sveits.

1938 var også året da Norge som det første landet nord for Alpene, fikk skitrekk med flombelysning, og det i Tryvannskleiva. Alpinbakken ble dannet i 1930 etter at en storm rev opp trærne i kleiva med roten. Tryvannskleiva hadde vært i bruk i mange år, med sine mange kneiker og små bakker. Etter stormen lå mulighetene der for en skikkelig alpinbakke. På dugnad ble bakken ryddet, og noen av trærne ble brukt til å bygge Tryvannstuene.

Det var et rent detektivarbeid å finne ut når skitrekket i Tryvann kom. Lite var det å finne i Skiforbundets årbøker eller på Skimuseet. Årsaken var nok at forbundet fortsatt hadde motstand mot grenen alpint, og ingen fra skiforbundet møtte opp under åpningen av skitrekket i slutten av januar 1938. Det var Aftenposten som fant tidspunktet for meg, for avisen hadde vært til stede. Avisen kommenterte den gang at ingen autoriteter møtte opp. De gikk derved glipp av en underholdende og morsom time, hvor Tømm Murstad kjørte ned med et nytt skiseil.

ANDREAS WYLLER MALT AV MARION LONG (1882 – 1970), kanadisk kunstner som under krigen spesialiserte seg på portretter av militære, deriblant flere norske. Utstilt i Toronto i 1942.

Thomas Schlytter – styreformann i Skitrekking, fortalte at det hadde vært mye motstand mot skitrekking. Argumentasjonen var at det var å sy puter under armene på ungdommen, de kunne sannelig klatre opp. Men Schlytter bemerket at trekking beforder ikke dovenskap, det beforder dyktighet i utforrenn, og siden la han til slalåm.

Det var trening våre alpinister trengte, for de kunne bruke opptil fire timer på å klatre opp bakkene, for så å bruke et par minutter ned. Men som en annen alpinist, Marius Eriksen uttalte, det å klatre opp og preparere løypene selv, ga jo en form for styrketrening.

Året før skitrekking i Tryvann hadde Andreas i 1937, og det sammen med sine venner i klubben Sport, i dag Try, startet å stikke ut traseen som skulle bli Wyllerløypa. Guttene startet med å rydde nytt område vest for Tryvann og ned mot Sørkedalen.

I statsråd den 12. mars 1937 ble det vedtatt at kommunene nå kunne eksproprierte tomter til idrettsplasser og skibakker. Hele sommeren holdt guttene på med øks og sag og ryddet traseen, for av grunneierne hadde de fått lov til en begrenset uthugging.

Skiforeningens styre hadde i 1938, som det står i årboken for 1941, henstilt til kommunene Oslo og Aker om å kjøpe terrenget omkring Rødkleiva og den tilstøtende del av Ringeriksflakene.

Før den andre verdenskrig hadde Andreas Wyller både rukket å stikke ut og prøvekjøre Wyller løypa.

Andreas Wyller konkurrerte ikke bare på ski, han instruerte også ungdom i alpint. Han var fast to ganger i uken på Ris skole. Dessuten reiste han rundt og holdt foredrag om hva alpint var. Skiforbundet sendte ham også etter hvert til andre deler av landet, som til Trondhjem, for å instruere klubbene der.

I 1940 var VM i alpint lagt til Rjukan, men Skiforbundet tok krigstrusselen på alvor og vedtok at all utveksling av løpere i sesongen 1939-40 innskrenkes strengt til de nordiske land. Derfor ble det som skulle vært VM i februar 1940, innskrenket til et skandinavisk oppgjør.

NM i alpint ble avvirket i mars 1940 på Åndalsnes, og igjen vant Andreas. I et mesterskap på Standal rett etterpå brakk han et ben. Så da han med brukket ben tok toget til Oslo, ankom han Oslo Østbanestasjon om morgenen den 9. april 1940. Da var Oslo okkupert, og han valgte å gå inn i motstandsbevegelsen. Konkurransedrett ble lagt på hyllen, for det var kun nazister som etter hvert kunne delta i idrettskonkurranser.

Med foten høyt startet han som telefonvakt på Smestad brannstasjon, og brannstasjonen var stedet der den første motstandsbevegelsen i Oslo startet. Her fulgte han tidligere formann i Heming, Daniel Ring og lederen i Vestre Aker skiklubb, brannkonstabelen Kristian Aubert, inn i motstanden mot tyskerne. Det var også med Ring han med fiskebåt dro til Shetland våren 1941, og det for å knytte seg til det som ble kalt kompani Linge.

Andreas Wyller hadde startet å studere jus i 1939, og ved det juridiske fakultet var Quislings parti NS særlig aktive. Andreas visste hvem disse var, og de kjente til Andreas. Da han i Ørsta ventet på en fiskebåt som skulle føre ham til Shetland og videre til England for trening, ble han «blåst». Eller «cover had been blown» som det står i en rapport. Der ved kunne han ikke lenger brukes til sabotasje. Så valgte man å sende ham til trenings-

leiren Little Norway i Canada. Her ble han utdannet bombeflyver og ble den beste på sitt kull. Men også i Canada konkurrerte han for Norge i alpint, og som Marius Eriksen, storebroren til olympiavinneren Stein i 1952 uttalte, vi vant det meste.

Da japanerne i desember 1941 trakk USA inn i den andre verdenskrig, mobiliserte amerikanere av svensk avstamning, og dannet «Wings for Norway».

Organisasjonen engasjerte Andreas til å fly på en innsamlingsturne for å samle inn penger til treningsfly til Little Norway.

Andreas fløy til 35 amerikanske stater og det i et lite, åpent fly, i kulde, storm, tåke og hete. Andreas holdt taler i radio, i ulike bygninger som rådhus, hoteller og fabrikker og på utendørs arrangementer som kunne samle inntil 15000 tilhørere. Selv i dag høres det spennende ut å høre Royal Norwegian pilot, Andreas of Norway in person, gi førstehånds opplysninger om sine spennende opplevelser og flukten fra nazistene.

Ved turneen klarte han i samarbeid med «Wings for Norway», å samle inn 300 000 amerikanske dollars. Pengene ble brukt til å betale for treningsfly til Little Norway.

Etter avsluttende flyverutdanning ble Andreas Wyller i 1943 beordret til 333 B skvadronen i Leuchars i Skottland. Her fløy han rekognosering over Norge i flytypen Mosquito.

Det ble hans bane.

I februar i 1944 skjøt han ned et tysk fly, men hans fly ble også rammet. Andreas og hans navigatør Bård Benjaminsen fra Harstad styrtet og de ble aldri funnet.

Jacob Vaage, som etter krigen ledet Skimuseet, skrev om Andreas Wyller:

For Norges Skiforbund var hans bortgang dobbelt smertelig, da han var en av de unge lovende løperne som forbundet hadde håpet å kunne bruke videre i arbeidet for skiløping både som aktiv enda noen år, og senere i skiadministrasjonen, der han med sin intelligens og arbeidskraft ville kunnet nådd langt. Hans åpne og ærlige sinn, hans gutteaktige friskhet, men likevel modne måte å opptre på, gjorde ham til en samlingsfigur blant de aktive slalåmløperne som alle vil savne ham.

Vi takker deg Andreas for alt du ga oss og lyser fred over ditt minne.

Lederen av treningsleiren Little Norway Ole B. Reistad, fremholdt at var en mann en god skihopper, kunne han også bli en god flyver. Det stemte godt for Andreas Wyller.

I tillegg var Andreas en svært karismatisk mann, og verbal med ordet i sin makt også i skrift. Dessuten som Gerd, en av kvinnene som jobbet på sykehuset i Little Norway sa – han var smellvakker.

Andreas Wyller er nå et navn i Nordmarka, skrev Arne Skouen. Ukjent for ungdommen som snakker om Wyllerløypa og bruker den. Men han var en av dem Nordal Grieg skrev vers om, før dikteren selv ble skutt ned over Tyskland:

De beste blir myrdet i fengsel, sopt vekk av kuler og sjø.

Utenfor Jæren ble Andreas sopt vekk, og jeg - fortsetter Skouen - griper meg igjen i å undre meg over – foran Wyller løypa en lys lørdagskveld – hva var det som hevet dette stillferdige unge mennesket så høyt at han ble synlig for alle?

Derfor ble nok det prosjektet som Andreas Wyller og vennene i Sport hadde startet i 1937, videreført.

Try hadde arrangert et renn i Wyllerløypa i 1948, men «Wyllern» ble først offisielt åpnet i 1954. Formannen i Skiforeningen sa i sin åpningstale:

For å hedre Norges beste slalåmløper før krigen skal hans navn knyttes til denne løypen. Vi vet også at hans innsats under krigen var en enda sterkere grunn til at man ikke ville la hans navn gå i glemmeboken.

Wyllerløypa ble etter hvert for vanskelig å preparere og den ble nedlagt i 1965. Men i 1972 startet planleggingen av en gondolheis fra Sørkedalen til Tryvann, og 7 millioner ble bevilget, i hovedsak offentlige midler. Det gikk ikke mange år før Wyllern ble gjenåpnet i januar i 1976. Ti år etter, i 1986, kom snøkanonene og året etter enda en skiheis.

Men femti år etter at Andreas Wyller døde, den 23. februar 1994, tok idrettslaget Ull initiativ til å få satt opp en minneplate på heishuset ved bunnen av Wyllerløypa. På minneplaten står at Andreas Wyller startet med å stikke ut løypa i 1938 og det er kanskje årsaken til at kildene for Wyllerløypa bruker dette årstallet. Feilen skyldes nok en feil tolkning av at det i Skiforbundets årbok for 1939 sto:

Den første uthuggingen ble foretatt av den første norgesmester i alpint (i 1938), Andreas Wyller. Årstallet viser til når Andreas ble Norgesmester og ikke når han startet uthuggingen. En annen feil i minneplaten er at Wyller ikke var jagerflyger, han fløy bombe-fly av typen Mosquito.

Uansett, i 2003 koblet Oslo Vinterpark Wyllerløypa sammen med Tryvannskleiva via slalåmbakken i Hytliåsen. Da ungdommens Vinter-OL ble avviklet på Lillehammer i 2016, og det ble tid for snøbrett og freestyle, ble konkurransene flyttet til halfpipen i Wyllerløypa. Halfpipen i Wyllern fikk også en tallerkenheis i 2011 og pipen regnes som krevende. Men Wyllerløypa og pipen er også regnet som en av verdens aller beste, nettopp fordi lyset faller slik at det ikke sjenerer utøverne.

Wyllerløypa er stukket ut av en som selv var en mester i alpint – Andreas Hofgaard Wyller. Og igjen Skouen: Glemselen ville ikke ha ham, derfor er han blitt et navn i Nordmarka.

Liv H Wiborg (liv@tussilago.org)

Referanse: Andreas Wyller – alpinist, motstandsmann og krigsflyver 2020.

WYLLERLØYPA I DAG: En del av Oslo vinterpark.
Foto: Vegard Breie.

Fra bloomerdrakt i USA til skibuksedame i Kristiania

En vinterdag i 1896 tar 23 år gamle Kristine Drolsum på seg sin egensydde, splitter nye buksedrakt og legger ut på skitur i hovedstaden. Glemte er korsett og upraktiske skjørt. Trolig er hun vår første skibuksedame.

TEKST: ANNE-METTE VIBE

I 1851 skjedde det noe i USA som på sikt skulle endre hele motebildet for kvinner i den vestlige verden. Amelia Bloomer introduserte et helt nytt antrekk, der underdelen var et par vide, østerlandske bukser. Over disse var det et halvlangt skjørt. Klesmoten til da hadde vært lange skjørt eller kjoler, der beina for all del ikke måtte komme til syne.

Ideen ble raskt plukket opp i Norge, og et bilde av fru Bloomer i den nye bloomerdrakten ble publisert i *Illustrert Nyhetsblad* i Christiania samme år. Drakten varslet en frihet i bevegelighet, og mulighet til å kvitte seg med det evinnelige korsettet som strammet og hindret fri pust. Dersom underdelen av antrekket kunne endres, kunne også overdelen endres (Bugge 1984).

Bortsett fra noen spredte eksempler ble ikke bloomerdrakten tatt i bruk. Tiden var ikke moden for en så radikal endring i motebildet. I England ble ideen tatt opp av suffragettene, som kjempet for stemmeretten. Resultatet var naturligvis at denne reformdrakten, «The Rational Dress», fikk motsatt resultat enn forventet, og ble gjenstand for latter og vitsetegninger (Bugge 1984). I USA vakte heller ikke ideen stor begeistring, men det ble dannet en komité i Boston som støttet den med brosjyrer og skrifter.

Norsk Kvindesagsforening ble stiftet i 1884, og foreningen engasjerte seg sterkt i kampen for å forandre kvinnes klesdrakt. Mellom årene 1851 og 1886 var det sporadiske fremstøt fra enkeltkvinner for å skaffe seg bloomerdrakt og bli avbildet i denne. Selma Berner var gift med kvinnesaksforeningens første formann, H.E. Berner. Hun hadde bestilt en bloomerdrakt fra London i 1884, og spaserte i denne fra Stortingsgaten til Homansbyen. Til tross for hennes rolle i kvinnesaken var det ingen som fulgte eksempelet, og hun la drakten bort (Bugge 1984, s. 11).

ELIS KROEPELIEN OG SOPHIE DAL
i bloomerdrakter i 1870-årene.
Foto: Selmer. Kopiert fra Bugge:
Reformdrakten i Norge, 1984.

FLOTT SPORT: Faksimile fra
vittighetsbladet *Vikingen*.

Chemiletter (Linned og Benklæder i et).
Af Heluld-Tricotage (Eneudsalg for Christiania).
Hvide, graa, lyserøde, lyseblaa, sorte, med korte eller lange Ærmer, uden
Ærmer, høihalsede eller nedringede.
Føres for Damer i 4 Størrelser:

	No. 1	No. 2	No. 3 a	No. 3 b
Længde	125 ctm.	132 ctm.	139 ctm.	139 ctm.
Overvidde	90 "	96 "	100 "	106 "
Pris	Kr. 8,50	Kr. 8,50	Kr. 9,00	Kr. 9,00

(undtagen sorte der koster Kr. 10,00 og 10,50).

Barnechemiletter

	No. 1	No. 2	No. 3
graa og lyserøde	fra 6 til 8 Aar	fra 8 til 11 Aar	fra 11 til 14 Aar
Pris	Kr. 5,50	Kr. 6,60	Kr. 6,80

NB. Al Tricotage efter Frøken Kristine Dahis System er af Norsk Tilvirkning og er billigere og ligesaa solid og smukt som udenlandsk.

Steen & Strøm.

CHEMILETTER: Prislister fra Steen & Strøm i Kristiania i april 1896. Foto: Norsk Folkemuseum.

ET VITENSKAPELIG OBJEKT

Først da legevitenenskapen kom på banen, ble det fart i sakene i Norge. I takt med medisinenes økende betydning i samfunnet var kvinnekroppen på slutten av 1800-tallet blitt et vitenskapelig objekt som kunne utforskes, diagnostiseres og behandles (Frøberg, 2020). Betydningen av mosjon og idrett for kvinners helse økte også i perioden. Kampen for kvinnenes rettigheter var også en viktig drivkraft for å endre moten, sammen med alle politiske og kulturelle nyvinninger. I 1884 kom Laura Rømcke med en legendarisk uttalelse i et møte i diskusjonsklubben Skuld, forløperen til kvinnesaksforeningen: «Kan man tenke sig noget så latterligt, som at de kvinder, der vandrer omkring på ballerne med blottet bryst, skulde føle sin blufærdighedsfølelse krænkede ved at vise sine medmennesker at de har to ben?» (Vibe 2016). Både overgangen fra lange skjørt til bukser og fjerning av korsettet ble viktige mål. I 1886 skjedde noen viktige begivenheter. I Sverige døde plutselig en ung kvinne, Elisabeth Hyllengren, etter sterke anfall av oppkast. *Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning* kunngjorde at årsaken til at hun døde muligens var et for hardt bundet snøreliv. Selv om dødsårsaken viste seg å være hjerneblødning, spredte ryktet om det innsnørte kjolelivet og frøken Hyllengrens død seg (Örebro universitet).

I februar holdt legen Edvard Hambro Bull foredraget «Om kvindens helbred» i Norsk Kvindesagsforening. Han argumenterte for at kvinnens klesdrakt skulle være riktig for kroppen og ikke være diktert av motehensyn. Han ønsket seg en buksedrakt der skjørtet gikk til knærne.

DEN NORSKE REFORMDRAKTEN

I mai holdt professor Lorentz Dietrichson tre foredrag i en fullsatt Universitetets festsal, der han lanserte den norske reformdrakten. I foredragene anklager han tre sider ved kvinnenes klesdrakt: korsettet, at klærne bæres på hoftene, og at det blir ujevn varmedeling. Det siste punktet utdyper han slik: «La en dame komme fra stuevarmens 16 grader reamur til 0 grader paa gaden, staa paa et gadehjørne og vente paa en sporvogn, mens vinden blæser ind nedenfra og danner af hennes skjørter en ballon under og gennem hvilken vinden suser frem saa en kold luftstrøm omslutter den nedre del af hennes legeme. Der efter sidder hun kanskje en halv time i sporvognen, maaske vaad omkring anklerne af de fuktige skjørter og udsat for stadig træk. Det er saa sikkert en forkjølelse som man vil have den» (Bugge 1984, s. 16).

Kort tid etter foredragsserien fikk professor Dietrichson tilsendt en tegning av en drakt som besto av en bukse som var laget etter tyrkisk mønster og et kort skjørt. Tegneren Johanne Biørn presenterte den som den norske reformturistdrakten. Hun hadde også selv sydd et eksemplar og fått den utstilt hos Steen og Strøm i Kristiania, like etter professorens foredrag (Bugge 1984).

I 1887 starter kvinnesaksforeningen tidsskriftet *Nylænde* med Gina Krog som redaktør. Her presenteres reformdrakten, i bladet kalt reformturistdrakten, allerede i første nummer, og dette fører til en heftig debatt. Diskusjonen dreier seg om detaljer ved drakten, og det stilles ikke spørsmål ved om en slik drakt i det hele tatt trengs.

PROFESSOR LORENTZ DIETRICHSON holdt tre foredrag i Universitetets festsal, der han lanserte den norske reformdrakten. Foto: Anders Beer Wilse.

La en dame komme fra stuevarmens 16 grader reamur til 0 grader paa gaden, staa paa et gadehjørne og vente paa en sporvogn, mens vinden blæser ind nedenfra og danner af hennes skjørter en ballon under og gennem hvilken vinden suser frem saa en kold luftstrøm omslutter den nedre del af hennes legeme.

Derefter sidder hun kanskje en halv time i sporvognen, maaske vaad omkring anklerne af de fuktige skjørter og udsat for stadig træk.

Det er saa sikkert en forkjølelse som man vil have den.

Professor Lorentz Dietrichson

Frøken Dahl har konstruert en praktisk
Skidragt med delt Skjørt og syet i et,
saa ikke Sne kan trænge ind,
selv under de værste Kolbøtter.

Johanne Biørn fortsetter sitt arbeid med reformdrakten, helt uavhengig av kvinnesaksforeningens initiativ for det samme. Biørn var i praksis den som drev reformdraktarbeidet i Norge, og hun samarbeidet med den svenske reformdraktbevegelsen, som også var meget aktiv (Bugge 1984, Fataburen 1949). I 1888 ble den store «Nordiske Kunst- og Industriudstilling» holdt i København. Her ble fem reformdrakter presentert, og sportsdrakten kom fra Johanne Biørn.

NYE IDEER

I 1895 kommer en ny norsk kvinne på banen og begynner å reklamere for reformdrakten i Norge og i Sverige: Kristine Dahl (Troye). Hun hadde vært på kostskole i Sveits som sekstenåring, og hadde blitt kjent med amerikanske jenter. Etter å ha sett deres praktiske undertøy kastet hun korsettet – for alltid. Kristine reiste senere til USA og arbeidet som lærerinne. Der traff hun kvinner som var aktive i reformdraktbevegelsen, og hun skjønnte hvor viktig drakten var rent helsemessig. Vel tilbake i Norge startet hun en landsomfattende foredragsturne for å reklamere for den nye drakten. Selv skuespillerinnene ble overtalt til å kaste korsettet ifølge *Morgenbladet* 21.12.1895: «Frøken Kristine Dahl, den ihærdige Forkjæmper for en rationellere Kvindedragt, tæller nu flere af Christiania Theatres Kunstnerinder blandt sine Tilhængere og Elever. Efter Nytaar vil man vistnok for fleres Vedkommende se Korsettet banlyst ogsaa fra Scenen. Frøken Dahl har konstruert en praktisk Skidragt med delt Skjørt og syet i et, saa ikke Sne kan trænge ind, selv under de værste Kolbøtter». Ideene hennes ble selvfølgelig angepet fra flere kanter, og etter en feide med kvinnelegen Berendt Vedeler endte de begge som modeller i en karikatur i *Morgenbladet*. Foredragsvirkosomheten var omfattende. Hun besøkte blant annet Kristiania, Larvik, Gjøvik, Hamar, Lillehammer, Trondheim, Kristiansund, Molde, Ålesund, Stavanger, Egersund, Mandal og Kristiansand. Hun reiste også til Sverige etter invitasjon fra Dråktreformforeningen, den svenske reformdraktbevegelsen. Det ble sagt om Kristine at hun var usedvanlig vakker og at hennes forslag til klesdrakter ble en motesak (Fataburen 1949).

DET BLE SAGT om Kristine at hun var usedvanlig vakker og at hennes forslag til klesdrakter ble en motesak. (Tegnet 1897/1898 av Signe Scheel).

PRISLISTE fra Steen & Strøm i Christiania for Kristine Dahls rasjonelle klesdrakt. (Foto: Norsk Folkemuseum).

DEN FØRSTE SKIBUKSEDAMA

En av tilhørerne på Kristine Dahls foredrag i 1896 var 23 år gamle Kristine Drolsum. Hun sydde seg straks sitt eget eksemplar basert på ideen hun hadde fått presentert. Deretter tok hun seg en skitur i sin splitter nye drakt. Denne opplysningen finner vi hos Norsk Folkemuseums Astrid Bugge (1958, s. 52). Hun trekker frem frøken Drolsum som første buksedame, og denne kunnskapen er bare nevnt noen få ganger senere i tekster om kvinneskihistorie.

Vi vet ikke om turen skapte oppstyr. Det gjorde den nok, siden det sannsynligvis var første gang en dame i hovedstaden, og kanskje i hele landet, viste seg på ski i bukser uten skjørt over. Ikke nok med det, dette var avslutningen på den langvarige kampen som altså startet med lanseringen av bloomerdrakten over førti år tidligere.

I den norske fjellheimen hadde kvinnene det obligatoriske skjørtet ytterst, med mame-lukker eller knekorte bukser under. Klatreren Therese Bertheau tok av seg sitt korte skjørt og sto igjen i bukser da hun sto ved foten av østre Torfinnstind i 1894. Hennes publikum var riktignok bare en kvinne og to menn. Botanikeren Thekla Resvoll er avbildet i turantrekk med bukser uten skjørt over i 1896, og dette er det første norske «skjørteløse» foto vi kjenner til (Vibe 2016). Det vakte ingen oppmerksomhet da foredragsholderen Kristine Dahl (Troye) prøvde ut sitt anbefalte antrekk i Kristiania sentrum. Om dette forteller Morgenbladet 14. januar 1896: «Vi hadde idag Besøg af den ihærdige Forkjæmper for en rational Kvindedragt, frøken Kristine Dahl, der hadde gaaet gennem Byens mest befærdede Strøg i sin Dragt med tredelt Skjørt, uden at nogen hadde bemærket det. Dragten er udmærket smuk og bekvem, snøres under Brug i fri Mark sammen saaledes, at den danner et Par tyrkiske Benklæder [Bloomer], saa Sne ikke kan trenge ind, men falder ellers i rige Folder saaledes, at ingen bemærker Buxefaconen. Den os foreviste Prøve var ensfarvet mørkeblaa, uden alle skrigende røde eller gule Snorer og Baand, enkel, smagfuld og praktisk – ca 10 cm. fra Marken».

Kristine Drolsums eksemplar var også mørkeblått og kantet med en slags pels som het astrakan. Buksebena hadde røde ullbånd og var vel litt mer pyntet enn Dahls, og de var lange og rakk til støvelen. Skidrakten hadde en sid jakke som nesten gikk til knærne.

AKTIV SKILØPER

Hvem var denne Kristine Drolsum, senere Schirmer? Hun var ingen offentlig kvinne, og hennes debut i moderne skidrakt er lite kjent. Det finnes heller ingen bilder av henne.

Kristine ble født 2. november 1873 som den eldste av fem søsken. Faren var Axel Charlot Drolsum, og han var leder av Universitetsbiblioteket i Oslo i hele 46 år.

KLATREREN THERESE BERTHEAU i bukser og kort skjørt, fra en bestigelse av Store Skagastølstind. Øverst føreren Ole Berge, så Therese Bertheau, nederst Cecil Wm. Slingsby. Foto fra the Graphic. Fra *Urd* 8. mars 1902.

Om ikke Kristine og søsknene hennes var spesielt kjente i tiden, må de ha hatt en viss status i Kristiania på grunn av faren. Det er gitt ut mange publikasjoner om Axel Charlott Drolsum, blant annet en tykk samling brev og en liten selvbiografi. Vi vet at familien flyttet i nærheten av Skøyen stasjon etter at Kristine og den eldste broren var født, dette forteller Drolsum selv i 1915: «--- thi allerede om Høsten kjøpte jeg en Byggetomt længere ude ved Drammensveien, nær Skøien Station (dengang «Tyskerstrandens St.»), der hvor Frognerelven skjærer Drammensveien. Her byggede jeg saa et Tømmerhus, hvori vi flyttede ind i September 1876. Denne Løkke kaldte jeg efter dens Beliggenhed «Aavold» (...). Paa Aavold boede vi fra 1876–1910. Vi flyttede altså ikke, som Byfolk saa ofte gjør og maa gjøre, fra en Leilighed til en anden. Vore Børn (5 i Tallet) havde et Hjem paa Landsens Maade» (s. 14). Huset på Aavold var, ifølge barnebarnet Bjarne Schirmer, egentlig et ferdighus fra Trøndelag som Drolsum fikk satt opp.

Kristine og søsknene hadde altså ypperlige muligheter til å dyrke skisporten. Huset de bodde i lå bare et par kilometer fra både Skuldbakken og Husebybakken, begge kjente hoppbakker den gangen. Det årlige hopprennet i Husebybakken var forløperen til Holmenkollrennene. Aavold ligger rett ved siden av Frognerelven, som den gangen rant i det fri. På slutten av 1800-tallet var nok jordene i området utmerket for skigåing, og Holmenkollbanen fra Majorstuen ga enkel adkomst til Frognerseteren, et yndet utfartssted.

Kristine Drolsum døde tidlig på 1940-tallet. Ifølge barnebarnet Bjarne Schirmer var Kristine en liten, vever dame. Hun fikk så mange som åtte barn, og de kom raskt, det siste ble født i 1911.

Kristine hadde altså sin skihistoriske opptreden med den nye buksedrakten. Søsteren Sofie må ha vært en dyktig skiløper og vant blant annet Herrenes pokal i Fjelkenbakken i Asker i 1900. Hun stilte også i en selvsydd skidrakt: en skibukse som gikk litt under kneet og uten skjørt over. Dette rennet ble ifølge Bugge (1958) arrangert av Bygdø Skiklub, men det har ikke vært mulig å finne primærkilder til opplysningen.

At den nye buksedrakten var et fremskritt for skiglade norske kvinner, er det ikke tvil om. Dette bekreftes av intervjuet med en meget gammel dame i Breim som fikk tak i noen strekkbukser da hun som syvåring skulle gå på ski, dette var rundt 1920. Hun forteller til *Firda avis* (13. 10. 2015) om hvor kaldt det var å gå på ski i skjørt, selv om man ikke falt og «fekk dåsa fylt av snø».

Så Kristine Drolsum kunne trygt ta sin skitur i 1896, uten tilskuere og med eller uten fall.

BOTANIKEREN THEKLA RESVOLL avbildet i turantrekk med bukser uten skjørt over i 1896.

Dette er det første norske «skjørteløse» foto vi kjenner til. Foto: Marie Roseland.

Tilhører MUV, Universitetet i Oslo.

LITTERATUR

Bugge, Astrid. *Bydamer kledd til vintersport*.

I: *By og Bygd*, Norsk folkemuseums årbok 1957–58, no.11 (1958) s. 19–62.

Bugge, Astrid. *Reformdrakten i Norge: trekk av en historie om kropp, klær og kvinnesak*. Oslo, Norsk folkemuseum, 1984.

Drolsum, Axel Charlot. *En autobiografisk skitse*. Skien: Erik St. Nilssen, 1915.

Fataburen: *Nordiska museets och Skansens årsbok 1949*. Årboka er hentet 25.8.2020 fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1190920/FULLTEXT01.pdf>

Firda avis. 13.10.2015, s. 19.

Spørck, Bjørg Dale (red.). Axel Charlot Drolsum: *Brev 1875–1926*. Oslo: Novus forlag, 2011.

Vibe, Anne-Mette. *Therese Bertheau: Tindestigerske og lærerinde*. Oslo: Fri Flyt, 2016. s. 36–40.

Fröberg, Kristina. *Skadlig och hälsosam: dödligt plagg eller bra för hälsan*. Teksten er hentet 25.8.2020 fra <https://www.oru.se/forskning/utställningen-korsettkriget/skadlig-och-halsosam/>

Intervju med Bjarne Schirmer, barnebarn til Kristine Drolsum (Schirmer).

EVA NANSEN

kledd i skidrakt med bukser. Foto: Ludwik Szacinski (firmaet).

Skjoldene på veggen

Skiklubben Ull har dokumentert en fargerik bit av skihistorien.

TEKST: ARNE FR. MATHISEN FOTO: MAGNUS NYLØKKEN

Skiklubben Ull har i over 125 år hatt tilhold i klubbens stue Ydale på Voksenkollen. Her samles fremdeles klubbens medlemmer jevnlig, hver andre onsdag i måneden. Stuens lune tømmervegger er rikelig dekorert. Nærmere hundre fargerike skjold med sinnrik symbolikk er en del av klubbens tradisjon. Men hva er det egentlig alle disse skjoldene og devisene på «latin» og norsk symboliserer? Og ikke minst, hvem var menneskene som i sin tid fikk dem? Det ble etterhvert for mange spørsmål fra klubbens medlemmer som hverken formannen eller bestyrelsen kunne svare på. Dette måtte vi gjøre noe med.

BARE ET LITE SPØRSMÅ BLE EN TYKK BOK

Og når man ikke vet, må kunnskap erverves. Det som startet med noen ubesvarte spørsmål, skulle altså til slutt bli til en tykk bok. En ide begynte å spire, kanskje skulle vi lage et lite hefte for Ulls medlemmer? Én ting var skjoldene. Men hva med alle de andre som også har vært innom som medlemmer i klubben? Her er det alt fra kortvarige studentmedlemmer, til livslang dedikasjon. Alt sammen en del av skihistorien. Det lille hefte jeg hadde tenkt å skrive tidlig i min formannstid, vokste med stigende ambisjonsnivå. Tidsskjemaet sprakk fullstendig. Jeg trengte forsterkninger. Én mann ble til en arbeidsgruppe, med Sverre K. Seeberg, nåværende formann, Ole Listuen, Skiforeningens grafiske designer, og Marianne Reusch for å grave frem biografiske data om våre eldste medlemmer. Mange av den var født for 150 år siden. Uker ble til måneder og år. Og så – til slutt – hadde ideen om et lite hefte, blitt til en hel bok på over 250 sider: «Skiklubben Ull. Historien om medlemmene og skjoldene.»

FRA DA TIL NÅ

Resultatet av bokprosjektet er at vi i dag kan gjøre rede for hvert eneste av Ulls medlemmer opp igjennom historien. På forhånd kjente vi ikke en gang fødselsdato, bosted og yrke for mer enn rundt en tredjedel av medlemmene fra historisk tid. Vi har gravet i hyttebøker og styreprotokoller, lett etter dødsannonser, søkt i årbøker og beretninger, lest biografiske

leksika (og funnet mye i verket «Norske Militære Embedsmenn» fra 1929), søkt i gamle aviser og avisutklipp og selvfølgelig snakket med mange av etterkommerne av våre eldre medlemmer. Med funnene som er gjort under gravearbeidet har vi også fått vite mye mer, ikke bare om skihistoriske prestasjoner, og karrierer innen skisportens administrative nøkkelposisjoner. Vi har lært om, og dokumentert, samtiden våre medlemmer har levd i, hvilke begivenheter de var en del av i sitt sivile liv, og hvordan de på mange måter var relatert gjennom slektskap og forbindelser på andre arenaer enn i skiklubben.

HVEM VAR DE – EGENTLIG?

Siden Ull ble stiftet i 1883 har klubben hatt 160 medlemmer. Mange ble medlem i starten fordi klubben var en skiklubb man konkurrerte for. Ull var blant de første skiklubbene i hovedstaden som ivaretok de aktive skiløperes interesser, og klubben kom i årene frem til 1895 til å spille en temmelig dominerende rolle i Husebyrennene og de første Holmenkollrenn. Sammen med bæringer, sørkedøler og liersøkninger var Ull med på å rive skihegemoniet fra Telemark. Klubben rekrutterte gode skiløpere, ofte med akademisk bakgrunn. Det var studenter, kadetter ved Krigsskolen, ferdig utdannede leger, jurister, ingeniører og offiserer.

GULLALDER OG GULLGUTTER

Slutten på 1880-tallet og starten på 1890-tallet var spesielt gode skiår for Ull. Blant premievinnere i Husebyrennene var blant andre senere kjente skiadministratorer som Ingvald Smith-Kielland, Karl Roll og Vilhelm Heiberg.

Karl Roll er nesten verd et kapittel for seg. (Se egen artikkel om ham i Skiforeningens Årbok 2017). Han har utvilsomt vært en av våre mest betydningsfulle skiledere gjennom alle tider.

Et annet betydningsfullt medlem i sin samtid var Vilhelm Heiberg. Han vant det ettertraktede trofeet Damenes pokal i 1890 da rennet var flyttet fra Husebybakken til Ullbakken på Frognerseteren grunnet snømangel. Han var formann i Ull, formann i Skiforeningen og mangeårig dommer i Holmenkollrennene.

Blant klubbens medlemmer de første årene finner vi naturlig nok mange ulike personligheter. Her har du noen av dem:

Vi begynner med Fritz Huitfeldt. Æresmedlem i to omganger, og definitivt en av klubbens mer berømtheter. Huitfeldtbindingen revolusjonerte jo skisporten.

Hjalmar Krag var kongens adjutant. Vi ser ham på det berømte fotografiet med kongefamilien på kongetribunen i snøstorm under Holmenkollrennet 1906.

Andreas Brandrud var professor i kirkehistorie, og æresmedlem i 1956. Det var han som fikk devisen på en skimiddag i 1901: «Ull er en kameratslig klub av skiløbende stortingsmænd, professorer og andre unyttige medlemmer av samfundet».

KARL ROLL har utvilsomt vært en av våre mest betydningsfulle skiledere gjennom alle tider. Her poserer han sammen med arveprins Gustav Adolf av Sverige på det berømte bildet fra Haga gård i Bærum i 904.

DEVISE UKJENT

Men det er ingen tvil hva skjoldet viser oss. Karl var kong Haakons første adjutant, derfor løven i Riksvåpenet. Legg merke til ølkruset løven holder i labben. På toppen aner vi også et ølkrus. Roll hadde klubbrekorden med 1 liter øl på 11 sekunder.

Vi møter Jørgen Barth, generaldirektør for Oslo Sporveier som fikk devisen «Festina Lente» hvilket fritt ble oversatt til «Festlig langsomhet». Sporveien gikk langsomt, og var aldri i rute.

Eller hva med Herman Smith-Johannsen, med tilnavnet «Jackrabbit», medlem nummer 111, opptatt som medlem 93 år gammel, og døde ikke før han var 111 år. I 1983 gikk han i en alder av 107 år 15-kilometersløypa i forbindelse med det canadiske mesterskapet.

Klubbrekorden for overnattinger på klubbhytta Ydale har Jørgen Berg, hyttefut fra 1900 til 1919, med 709 døgn. Og det var lenge før vi hadde lørdagsfri. Men så var han medlem i 70 år, og æresmedlem i 1956.

Ullmedlem Sigurd Scott Hansen var med på den første Fram-ferden, og ble naturlig nok kalt Framscotten. Hans bror Alf Scott Hansen, havnedirektøren, som også var medlem, ble kalt Bakscotten.

Jakob Vaage, skilederen, skihistorikeren, Skimuseumsbestyreren og lektoren fikk devisen «Skisportens Vaage (vogge)». Jakob var formann i 19 år, og ble æresmedlem i 1983.

Vi møter Harald Maartmann, kanskje den første «bygutten» som viste at det ikke var nødvendig å være skogsarbeider for å nå eliten. I OL i Oslo i 1952 ledet Harald lenge, men måtte smøre om etter 40 kilometer ved Ullevålseter og kom inn som nummer åtte. Harald møtte fast på våre klubbmøter helt frem til sin død 1. januar 2021, nesten 95 år gammel.

Birger Ruud var en sentral person i «Idrettsfronten» under krigen inntil han ble arrestert og sendt til Grini. Birger ble regnet som verdens beste skihopper i årene før 2. verdenskrig.

MEDLEMSREKRUTTERING OPP IGJENNOM TIDENE

Kriteriene for å bli innvotert som medlem har endret seg gjennom årene. En aktiv konkurranseløper ble etterhvert til en skiløper og en friluftsmann, fisker og jeger.

De siste tiårene har «kravet» vært en blanding av en aktiv skikarriere på høyt plan og/eller en administrativ lederstilling innenfor skiidretten. Vi ønsker å ha en faglig bredde innenfor alle skidisipliner slik at diskusjonene på Ydale er preget av kunnskap og innsikt. Etterhvert er det blitt slik at alt som skjer i skiverdenen blir kommentert med en solid dose «innsideinformasjon» på møtene hver annen onsdag i måneden.

Av de mer fremtredende medlemmene i den senere tid nevner jeg Odd Seim-Haugen, bl.a. mangeårig formann i Skiforeningen, skipresident og viseformann i FIS og Sverre K. Seeberg med ganske så lik karriere som Odd. I tillegg var Sverre også generalsekretær i Skiforbundet og med sterke resultater innenfor hundekjøring, mangeårig norsk og nordisk mester. Begge vurderes blant de viktigste skilederne i Norge.

Men mange flere har utmerket seg gjennom å ha både en aktiv og administrativ karriere. Av de mest profilerte er det flere med en stor innsats i FIS-systemet. På langrennsfronten er det naturlig å trekke frem Odd Martinsen og Vegard Ulvang. Begge har gjort, og gjør, en formidabel innsats for langrennsporten som ledere av Langrennskomiteen i FIS. På hoppfronten har Gus Raaum fra Lillehammer (utflyttet nordmann til USA) og Torbjørn Yggeseeth vært toneangivende som ledere i FIS' hoppkomite i 28 år.

AD MAJOREM GLORIAM

«TIL MAJORENS ÆRE»

Skjoldet viser offiserens ridestøvler omkranset av hestesko med et «kongehode» på toppen. Hjalmar var samtidig med Karl Roll som kong Haakons adjutant.

HJALMAR KRAG på det berømte fotografiet med kongefamilien på kongetribunen i snøstorm under Holmenkollrennet 1906.

Dr. Johan Gram.

10/3 1923.

--

Lange har Du, elskede Gram, maattet vente paa et synligt tegn paa de følelser, hvormed dine venner i "Ull" omfatter dit høibaarne virke blandt os.--

Aldrig behøvet vi at sende Dig et par syvmilsstøvler for at hente Dig hit, for dine legemlige og sjælelige egenskaper gjorde Dig veien let og kort.--

Og havde Du saa forsøgt at forkorte Dit og vort liv med at tilberede saa lækre retter, at en forspiselse regelmæssig maatte blive følgen, bødte Du straks paa denne letsindighet ved kunstfærdig og i vel turnerede vers at belære os om, hvorledes denne kemisk set uheldige reaktion kunde neutraliseres ved en systematisk anvendelse av alkohol. --

Derefter kunde Du høve Dig til en endnu større høide, end Du til hverdags er i besiddelse av, og som en anden Tyrihans føre os med gjennom "Perleporten" til "jænterne paa landsvågen" og til fem og tyve kjærringer og alle uppaa rad.--

"Elskede Gram, din mund, din strube og din hals er vel avpasset for de forskjellige formaal, og gjennom disse glider like let de materielle som de aandelige forfriskninger.--

Paa fantasiens vinger svinger Du Dig gjennom alle Kunstens sfærer og paa Dine lange ben skrider Du likesaa gravitetisk frem gjennom den snedækkede skog som heiren gjennom Nilens mudder.--

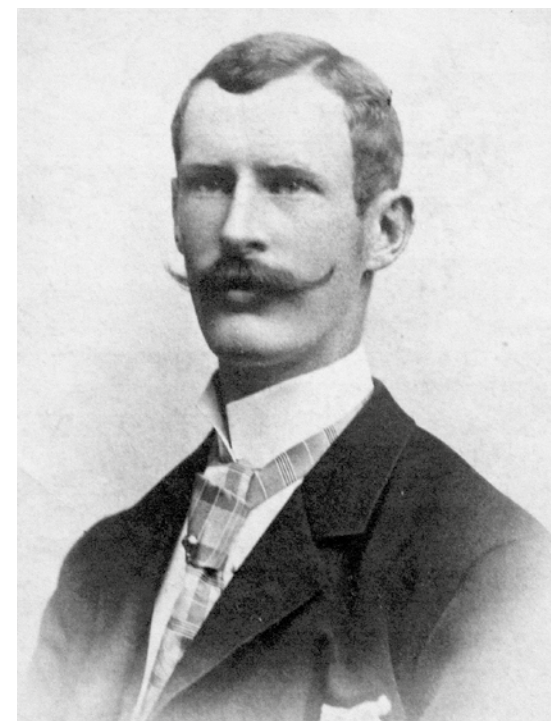
Derfor blir dette emblem dit vaabenskjold og merke i "Ull". og din devise bli:

S i c g l o r i a m u n d i.

hvilket er god latin og betyr:

Hvor meget herligt dog munden kan brukes til -
eller efter en anden version:

Slik ser "Hans Herlighet" ut i mundur.

SKJOLDENES FAR, JOHAN FREDRIK GRAM.

Det er en skjebnens ironi at det eneste skjoldet vi ikke finner, er han som med rette kalles «skjoldenes far».

På faksimilen til venstre er bestyrelsens begrunnelse for tildeling av skjoldet.

Blant flere andre profilerte skiløpere og skiledere nevner jeg:

Gunder Gundersen, Odd Hammernes, Inggard Lereim, Dag Kaas, Mikkell Dobloug, Nuppen Skajem, Geir Ove Berg, Per Bergerud, Anders Besseberg, Jarle Aambø og Erik Røste.

Cato Zahl Pedersen er vår mestvinnende parautøver med en imponerende allsidighet som spenner fra 6 gull i friidrett til 7 gull i langrenn og alpint i tillegg til å ha vært med til Mount Everest og Sydpolen.

Hans Hermann Horn ble medlem i godt voksen alder. Det er flere veier til medlemskap i klubben. Han har vært en formidabel økonomisk bidragsyter til skiidrettens fremme.

Til slutt tar jeg med en som i utgangspunktet ikke tilfredsstillt noe kriterium, men som forsvaret sitt medlemskap med bravur: folkeminnegranskeren, kihistorikeren og forfatteren Thor Gotaas. Et fyrverkeri av en foredragsholder, også på klubbmøtene. Han vinner annet hvert år spørrekonkurransen på julemøtene til tross for et høyt kunnskapsnivå hos Ull-medlemmene, spesielt når det kommer til idrett. Det året han ikke vinner, har Thor laget spørsmålene.

SKIFORENINGEN OG ULL – FELLESNEVNERE

Skiforeningen og Ull har helt fra starten vært sterkt sammenvevd. Ull-medlemmenes innsats generelt for idretts- og friluftliv, men spesielt for skiidretten, har vært stor og viktig. Ull-medlemmer har bekledd viktige og betydningsfulle posisjoner i svært mange idretts- og friluftslivsorganisasjoner. Og vi har i liten grad vært innom alle de viktige posisjoner og stillinger disse medlemmene har hatt i sitt «sivile liv». Men skal vi være ærlige, må vi nok erkjenne at det nok ikke er på grunn av sitt medlemskap i Ull at de har bekledd disse posisjonene. Det er nok motsatt. De er blitt innvotert som medlem i Ull nettopp på grunn av posisjonene. Eller kanskje det er en kombinasjon; en blanding av kompetanse, kunnskap, sosialt engasjement, dugnadsånd, og en solid dose med nostalgisk interesse for skihistorie?

Det fører for langt her å gå i detalj om Ull-medlemmenes ulike engasjementer, det være seg i IOC, i oppstarten av Riksforbundet for Idrett, Landsforbundet for Idrett, og den Internasjonale Skikongressen/Ski-Kommisjonen, FIS med de ulike grenkomiteene, en lang rekke særforbund og andre idretts- og friluftslivsorganisasjoner. Listen på navn er lang.

Vi nevner dog at 8 Ull-medlemmer har vært president i Norges Skiforbund. Av de senere kan nevnes Odd Seim-Haugen, Sverre K. Seeberg og den sittende Erik Røste.

Den store historiske fellesnevneren har vært mellom Skiforeningen og Skiklubben Ull. Begge ble stiftet i 1883 – Skiforeningen med bare knappe tre ukers forsprang. Selv om den ene i dag er stor og åpen, og den andre er liten og lukket, har begge i alle år spilt en rolle i de skihistoriske begivenhetene i og rundt hovedstaden, og i norsk og internasjonal skiadministrasjon. Husebyrennene og Holmenkollrennene, OL i Oslo i 1952, VM på ski i 1966, i 1982 og i 2011 var alle arrangementer der både Skiforeningen og Ull var tungt involvert på administrasjonssiden.

Mer enn 30 medlemmer av Ull har siden medlem nr 27 juristen Emil Roll, bror av Karl), var formann i 1893–1896, hatt lederstillinger i Skiforeningen som styreformann/leder og/eller generalsekretær. I tillegg har en lang rekke medlemmer hatt andre posisjoner og engasjementer i foreningen og i arrangementet av Huseby- og Holmenkollrennene.

AVSLUTNING

Med våre lange felles linjer i skihistorien vil denne boken være vårt bidrag til storebror Skiforeningen. Et eksemplar er overlevert Skimuseets arkiv, til fremtidig bruk i skihistorisk forskning. Før lurte vi på hvem disse karene var. Nå vet vi det!

På de neste sidene kan du lese mer om noen av medlemmene og skjoldene deres.

MODELL I LEIRE AV KARL ROLL. Den er laget etter bildet fra 1904 hvor Karl Roll poserer sammen med arveprins Gustav Adolf av Sverige. (Se side 95.) Kan modellen være et utkast i statuediskusjonen på 1960 tallet da klubben vurderte en bauta til Karl Rolls 100-årsdag i 1968?

ULLMEDLEMMERS POSISJONER I SKIFORENINGEN

EMIL ROLL, formann 1893–1896.
HJALMAR KRAG, styremedlem 1883–1896.
SIGURD GOTAAS, styremedlem 1889–1891.
ENEVOLD MUNCH FALSEN, styremedlem 1890–1892
ALEXANDER NANSEN, styremedlem 1895–1896, formann 1896–1899.
FREDRIK GJERTSEN, styremedlem 1894–1898.
VILHELM HEIBERG, styremedlem 1896–1899, formann 1899–1902.
KARL ROLL, styremedlem 1893–1895, formann 1902–1906.
WILHELM NICOLAYSEN, styremedlem 1895–1899.
SVEN POPPE, styremedlem 1899–1905.
INGVALD SMITH-KIELLAND, styremedlem 1912–1918.
CHRISTIAN HOLMEN, styremedlem 1934–1953
OLE BØHN, styremedlem 1936–1948, formann 1948–1951.
ARNE SIRNÆS, styremedlem 1951–1956.
ODD HARSHEIM, styremedlem 1953–1960.
CARL CHR. LANGE, styremedlem 1948–1953, formann 1953–1958. Rådsordfører 1970–1975.
SVEIN SMITH, styremedlem 1960–1970, formann 1970–1973. Rådsordfører 1986–1989.
ODD SEIM-HAUGEN, styremedlem 1968–1971, formann 1971–1978. Rådsordfører 1989–1996.
SVERRE K. SEEBERG, styremedlem 1990–1996, styreleder 1996–2000.
DAG KAAS, styremedlem, 1999–2004, styreleder 2004–2008.
PER BERGERUD, styremedlem 2009–2012, styreleder 2012–2013.
JOHAN BECHHOLM, sekretær, 1883–1886.
FRITZ HUITFELDT, sekretær, 1886–1893.
KARL ROLL, sekretær 1894–1898.
JAKOB VAAGE, sekretær 1945–1947.
TORALF LYNG, sekretær 1947–1956.
ARILD SMITH-KIELLAND, generalsekretær 1956–1971.
ARNE FR. MATHISEN, generalsekretær 1977–1986. Styremedlem 1986 - 1988.
ARNE GISKE, generalsekretær 1996–2000.
ROLF NYHUS, organisasjonsjef, «Kollengeneral», ass. generalsekretær 1977–2005.

Medlem nummer 2 fra 1883, Otto Dahl
Født 9. januar 1864 i Lier. Død 14. oktober 1938.

URSUS MAJOR

«VOR BJØRN ER MAJOR I LANDSTORMEN»

Otto, kalt Pjodden, var bjørnejeger. Hans skjold har ildens røde farge og viser en dansende bjørn med en bandasje på hodet, kronet av en moderne ridderhjelm (datidens). Det ble skrevet at Otto hadde 10 manns styrke og 12 manns fett.

Medlem nummer 5 fra 1883, Sigurd Gotaas
Født 21. desember 1863 i Ullensaker. Død 27. mars 1944.

NOBILE EST ADJUNARE

«NOEN BILER ER GOD VARE»

Skjoldet viser en sprøyte og en stor bil; Sigurd var lege, glad i biler og førstemann av Ullkara som hadde bil.

Medlem nummer 17 fra 1883, Fritz Huitfeldt
Født 10. mai 1851 i Borgund (Ålesund). Død 24. april 1938.

JACTA EST ALEA

«JAKTEN ER ALT»

Fritz var kjent som jeger og kokk. Skjoldet viser en sort gryte på hvitt felt (Huitfeldt). I gryten kokes en hare og en høne. Hans klippefaste prinsipp var: «Ned med taperne». Skjoldet krones med en edel jaktfalk med løftede vinger.

Medlem nummer 27 fra 1884, Emil Roll
Født 13. november 1864 i Trondheim. Død 1. september 1934.

PAX ÆTIRNA

«HOLD FRED MENS DI ÆTER»

Emil var jurist og dommer. Skjoldet viser et kraftig ansikt og noe på hodet som kan ligne en dommerparykk. I en vise fra 25-årsjubileet 2. mai 1908, ble det sunget: Saa har vi en av det svære Slag, Det er vor Advokat Emilio Han e'rke værst, trods sin tunge Bag, Og sine flere Hundre Kilo.

Medlem nummer 36 fra 1886, Vilhelm Heiberg
Født 8. januar 1868 i Christiania. Død 26. juni 1947.

NOLI ME TANGERE

«SPØK IKKE MED BLOMSTEN»

Vilhelm hadde tilnavnet Blomsten, hvorfor vet vi ikke. Kanskje var det pga den stående hoppstilen hans? Skjoldet viser naturlig nok en blomst.

Medlem nummer 49 fra 1889, Tobias Brodtkorp Bernhoft
Født 5. desember 1869 i Strinda. Død 20. august 1937.

CAVE CANERU

«VOFF»

Skjoldet til Tobias, kalt Bias, viser oss en hund av en bisk rase. Hundens ansikt skal nok illudere Bias, som kunne virke bisk, men som ikke gjorde en hund fortred ... da skjønner vi devisen Voff.

Medlem nummer 75 fra 1898, Jørgen Barth
Født 23. februar 1869 i Lindås, Hordaland. Død januar 1925

FESTINALENTE

«FESTLIG LANGSOMHET»

Jørgen var generaldirektør for Oslo sporveier. Sporveien gikk langsomt, og var aldri i rute. Derfor ble skilpadden hans skjold. I bestyrelsens begrunnelse finner vi også at Jørgen beskrives som en som aldri tar overleide beslutninger; «Træk dig ind i dit skal, og du har ryggen fri».

Medlem nummer 93 fra 1948, Jacob Vaage
Født 9. februar 1905 i Aker. Død 29. januar 1994.

INGEN DEVISE

Jakob fikk ingen devise på latin, men bak på skjoldet står skrevet: Skisportens Vaage (vogge). Skjoldet viser nettopp en vogge med ski i kryss som illustrerer Jakob som skiløper og skihistoriker.

Medlem nummer 113 fra 1969, Harald Maartmann
Født 5. januar 1926 i Oslo. Død 1. januar 2021.

MILES GLORIUS

«ÆRERIKE KILOMETER»

Skjoldet viser Harald som en skogens mann, både som tømmersjef og førstmann, og ikke minst som en særdeles dyktig langrensløper på internasjonalt nivå.

Medlem nummer 120 fra 1978, Birger Johannes Ruud
Født 23. august 1911 i Kongsberg. Død 13. juli 1998

ARPTUS BACCHUS COLLES

«HAN SOM ELSKER BAKKER OG KOLLER»

Devisen beskriver den allsidige idrettsutøveren som var i verdenstoppen i to ulike ski-grener; hopp og alpint. Skjoldet illustrerer den berømte K-en i klubbmerket til Kongsberg Idrettsforening.

Medlem nummer 123 fra 1985, Leif Torgersen Axell
Født 16. november 1943 i Oslo. Død 25. januar 2012.

VOX POPULI, VOX DEI

«VOKS TIL FOLKET, VOKS TIL DEG»

Både skjold og devise henspeiler på Leifs «livslange» arbeid i Swix.

Medlem nummer 129 fra 1989, Sverre K. Seeberg
Født 3. desember 1950 i Oslo.

VIS MAJOR

«DEN VISE MAJOR»

Sverre er vernepliktig major. Skiløperen har tydelig godt feste med Seebergs skismøring.

Medlem nummer 130 fra 1989, Gunder Gundersen
Født 12. september 1930 i Asker. Død 5. juni 2005.

REX PERPETUS NORVEGIAE

«REX TIL PERPLEKSE NORDMENN»

Gunder var importør av den finske skismøringen Rex. Skjoldet viser startnummer 1, og henspeiler på Gunder-metoden, førstemann i mål er vinner.

Medlem nummer 136 fra 1994, Odd Martinsen
Født 20. desember 1942 i Drammen.

SUNT PUERI, PUERI, PUERI PUERLIA TRACTANT

«HAN GJORDE MANGE PUSSIGE GUTTESTREKER»

Skjoldet illustrerer Odd innsats på skifronten som deltager i 3 olympiske leker, og langvarig innsats i FIS som langrennssjef. Reven forteller oss at Odd var en dyktig og lur forhandler, og som reven hadde han som oftest utgangner.

Medlem nummer 142 fra 2002, Vegard Ulvang
Født 10. oktober 1963 i Kirkenes

SINE ULLA DUBIATIONE

«ULL I BÅNN, UTEN TVIL»

Skjold og devise forteller oss at Vegard var en stor skiløper med sine tre gullmedaljer fra olympiske leker. Etter ski-karrieren gjorde han stor suksess med sin egen kleskolleksjon i ull, eks. Ulvangsokken. Det ble en sterk merkevare.

Medlem nummer 158 fra 2017, Hans Herman Horn
Født 3. november 1931 i Oslo. Død 18. august 2020.

IL DONORE GIGANTE SCIENSIS

«SKIIDRETTENS STORE DONATOR»

Hans Herman har ydet store økonomiske bidrag, spesielt til Skiforeningen for blant annet å finansiere prepareringsmaskiner og snøproduksjonsanlegg.

Hans Herman Horn (1931–2020)

Han satte spor!

OLE ANKER-RASCH, RÅDETS ORDFØRER

Skiforeningens æresmedlem Hans Herman gikk bort 18. august 2020, 88 år gammel. For vår forening var han en støttespiller uten sidestykke gjennom flere tiår. Etter et langt liv med suksess i næringslivet valgte Hans Herman å gi mye tilbake til de deler av samfunnslivet som stod ham nær. Han hadde bakgrunn som aktiv turlangrennsløper, med 32 merker i Birken, 21 deltagelser i 7-mila, og utallige krysninger av Jostedalsbreen på ski. Dette ga grunnlaget for et ønske om å videreføre den gleden han selv hadde erfart i nypreppede spor i Marka, og slik kom Skiforeningen under hans vinger. Som vår støttespiller viste Hans Herman like stor utholdenhet som i skiløypa.

Det var hans ønske at Skiforeningen skulle forbli en vital aktør innen skisporten, og hans bidrag gikk langt utover det økonomiske. Gjennom samtaler og hans rolle som medlem av Rådet i Skiforeningen bidro han med betydelig kompetanse og et stort engasjement. Hans bidrag var mange og betydelige. I forbindelse med Skiforeningens 125-årsjubileum i 2008 etablerte han et eget fond med midler øremerket Skiforeningen. Uten ham ville det ikke vært mulig å holde de 2600 kilometerne med løyper som Skiforeningen har ansvar for i den gode forfatning som de er hver vinter. Som en av våre løypebaser sa det – Før Hans Herman kom på banen, brukte vi en tredjedel av arbeidstiden på reparasjoner av prepemaskinene. Gavene har bidratt til å heve standarden på alle løyper. På hans 80-års dag fikk han overbrakt et par av de ræste konkurranseski fra Fischer. Det ble bemerket at et par treningsracere kanskje ville passe bedre til en 80-åring. Med glimt i øyet svarte han: «Løypene i Nordmarka krever såpass gode ski.»

Hans Herman kom aktivt inn i Skiforeningens indre liv for omkring 20 år siden. Det var trange kår, og foreningen hadde lidd store tap grunnet konkursen i Sponsor Service. På et tidspunkt var det ikke penger til å betale lønninger til de ansatte. Hans Herman fikk vite om dette, og dagen etter var kontoen til Skiforeningen fylt opp med et anselig beløp. Et beløp som dekket vesentlig mer enn bare lønninger, viste seg å være starten på en årelang oppfølging i samme retning.

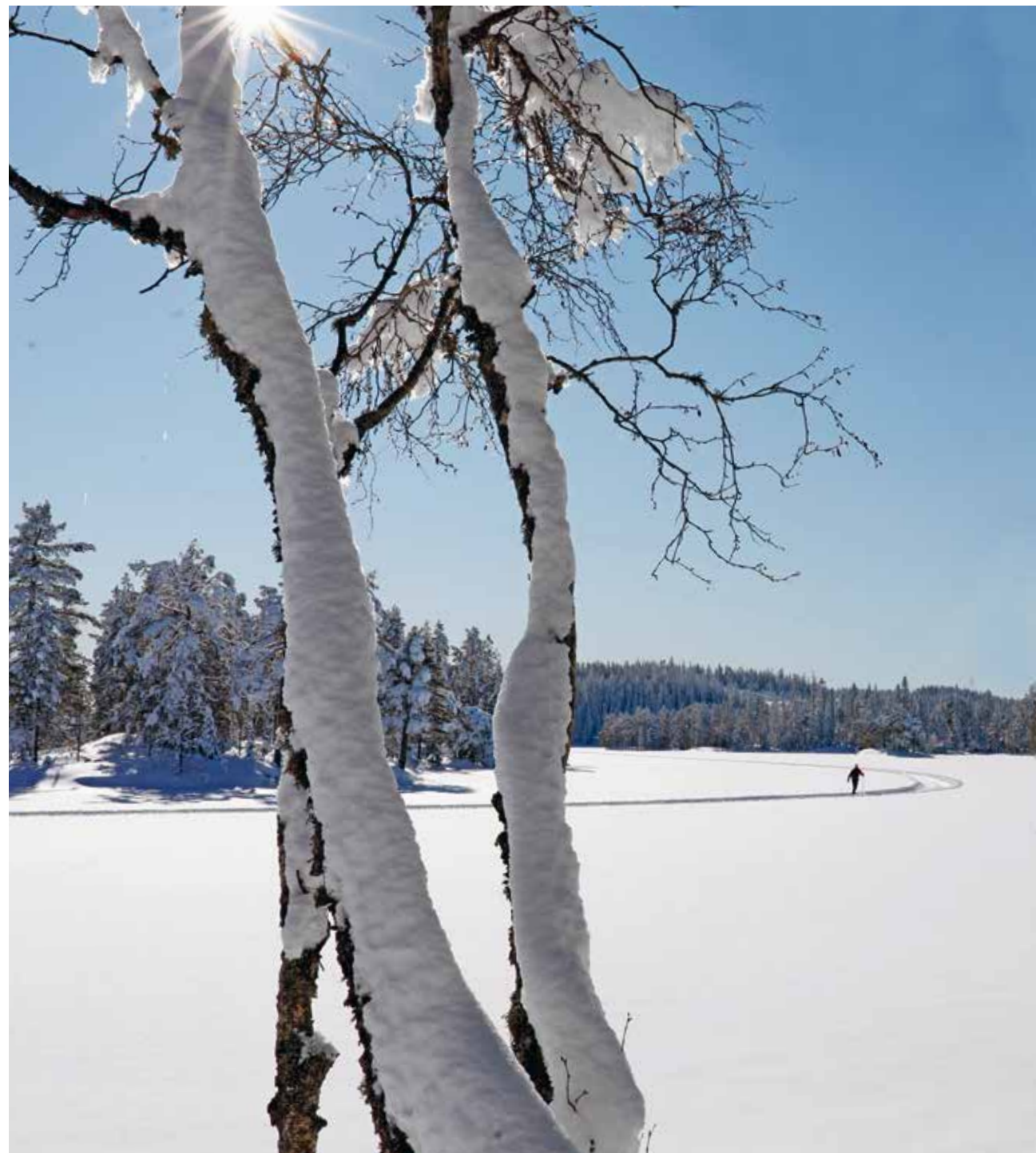
Innsatsen var sterkt medvirkende til at Skiforeningen i årene som fulgte kunne heve blikket og senke skuldrene. Han ga foreningen, med administrasjon og tillitsvalgte, trygghet i vanskelige tider, som gjorde at det kunne tenkes lenger og bredere. Dette var til glede for alle våre medlemmer, men uten at det var en sovepute for Foreningen. Et godt eksempel var når vi så på fornyelsen av VM-huset, som i sin tid ble satt opp i forbindelse med ski-VM i Oslo i 1966. Bygget var slitent og lite tiltrekkende for nye, unge medarbeidere. Det måtte fornyes – men kostnadene stoppet oss. Da kom Hans Herman og hans stiftelse på banen og muliggjorde det bygget vi ser i dag, Skiforeningens hus. De positive ringvirkninger var langt større enn det som var merkbart innenfor husets 4 vegger. I perioden fra 2010 og frem til i dag vokste Skiforeningen fra 48.000 til 72.000 medlemmer. Ikke minst var dette takket være Hans Hermans generøsitet, som bidro til at Skiforeningen fremstod som en moderne organisasjon for en tradisjonell sport.

Han ga også store bidrag til Skimuseet. Blant annet muliggjorde han de suksessrike utstillingene Vinterglede og Blåkollen. Gleden over å sikre barn og unge muligheten til å oppleve skiglede lå ham særlig på hjertet. Å se på nært hold aktiviteten når barn og unge kom seg ut på ski tidlig i sesongen både på Greverud, Eik-sletta i Asker og i Sørkedalen, var høydepunkter. Han var også sentral da anlegget for unge hoppere ble anlagt i Midtstuen i forbindelse med Ski-VM 2011 – et anlegg som i dag er et eldorado for både store og små skihoppere. Å tilrettelegge for skiglede for barn og unge i kommende generasjoner var i særlig grad hans prioritet den siste tiden. Dette arbeidet vil vi i Skiforeningen ta ansvar for å føre videre.

Hans Herman fikk flere hedersbevisninger. I 2008 mottok han Skiforeningens Birkebeinerplakett. I 2011 ble han æresmedlem både i Skiforeningen og i Redningsselskapet. Samme år mottok han også Kongens fortjenstmedalje. For tre år siden ble han innvotert i skiklubben Ull, og føyet seg med det inn i den eksklusive rekken av skiløpere og skiadministratorer som har preget norsk skihistorie. Skiklubben Ull har en uttalt målsetting om fornyelse, og Hans Herman, den gang 86 år, ble ønsket velkommen som et friskt pust.

Som Skiforeningens æresmedlem hadde Hans Herman møte- og talerett i Rådet. Helt til det siste stilte han på møtene, alltid godt forberedt. Der delte han sine synspunkter, utfordret, inspirerte, støttet, roste, takket og oppfordret. Vi fikk alltid noe å tenke på, og ofte noe å jobbe videre med.

Skiforeningen er dypt takknemlige for alt det Hans Herman Horn og hans familie har bidratt med i disse årene. Uten hans innsats gjennom flere tiår ville Skiforeningen sett annerledes ut. Han satte spor som vil stå lenge.

Inger Norbye (1939–2020)

CARSTEN RIEKELES OG KNUT ALMQUIST

Ved Inger Norbyes bortgang 21. mai 2020 mistet Skiforeningen sin første og så langt eneste kvinnelige styreleder.

Inger Norbye kom inn i Skiforeningens styre høsten 1982, og ble valgt til styreleder i november 1993, et verv hun hadde frem til generalforsamlingen 25. november 1996. På denne generalforsamlingen ble hun tildelt den lille Birkebeinerplaketten for sin mangeårige innsats i styret.

Inger var en ured, empatisk og dyktig styreleder. Som kvinne var hun med på å bane vei for yngre kvinner i nærings- og foreningslivet. I Skiforeningen lå hennes hjerte Marka og det enkle friluftslivet nærmest. Det er illustrerende for hennes markaengasjement at hun først kom inn i foreningens tillitsmannsapparat som medlem av Sikringskomiteen i 1982. Her satt hun i mange år, etter hvert som leder. Da Markakomiteen ble etablert, ble hun dens første leder (1991).

I hennes ledertid ble Skiforeningens friluftstilbud, sommer som vinter, sterkt utviklet. Erfaringene fra snøløse og snøfattige vintre sent på 1980-tallet og tidlig på 1990-tallet tvang frem nye medlemstilbud, herunder sykkelstasjonen.

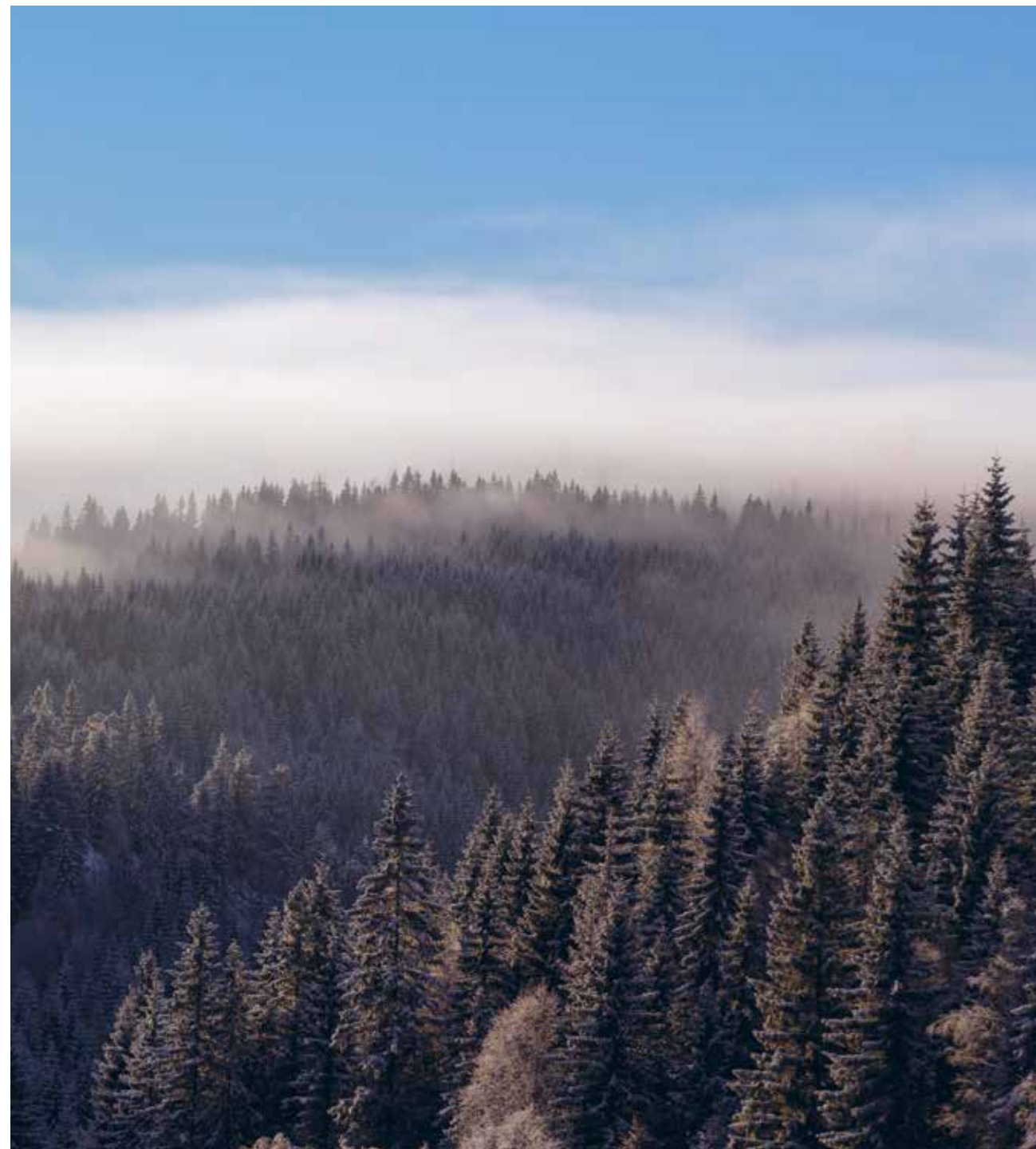
Inger var en styreleder som la stor vekt på samarbeid internt og eksternt. Samarbeidet med DNT, DNT Oslo og Omegn og Oslo og Omland Friluftsråd i Marka var en viktig sak for henne, hvor hun la ned et stort engasjement.

Et annet hjertebarn var Barnas Holmenkolldag, hvor hun deltok med stor entusiasme i planlegging og gjennomføring.

Ingers tillitsverv omfattet videre valgkomiteen (i to perioder på 1980- og 1990-tallet), økonomiutvalget (1992–1993) og komiteen for tildeling av King Olav Trophy (1994–1996).

Hun avrundet sitt langvarige og omfattende engasjement som tillitskvinne i Skiforeningens råd fra 2000 til 2008 og som medlem av hedersbevisningskomiteen fra 2005 til 2009.

Vi takker for Ingers store innsats for Skiforeningen.

Resultater og rekorder

HOLMENKOLLMARSJEN 2020

MENN		Torgersrud (25 km)		1.17:56 (38 km)		2.36:59	
1974	Ingval Halvorsen	2.10:20	2013 Eldar Rønning, (54 km)	2.32:35	1994 Elin Bakk Antonsen	2.21:05	
1975	Narve Lønseth	2.10:11	2013 Ole O. Andersen		1995 Hege Reine	2.37:34	
1976	O.I. Følling Hansen	2.12:23	(25 km)	1.15:26	1996 Elin Bakk Antonsen	2.39:02	
1977	Oddvar Nygaard	2.11:45	2014 Arne Post (53 km)	2.37:42	1997 Elin B. Antonsen		
1978	Arnt Kr Haug	2.18:05	2014 Ole-Henrik Kabbe		(38 km)	2.04:59	
1979	Arnt Kr Haugb	2.20:34	(23 km)	1.05:10	1998 Ine Wigernæs		
1980	Gunnar Bentsdal	2.14:04	2015 Øystein Pettersen		(Ringkollen)	1.57:38	
1981	Hans Chr. Udnæs	2.15:33	(54 km)	2.28:34	1999 Elin Bakk Anthonsen	2.11:56	
1982	Hans Chr. Udnæs	2.14:09	2015 Kasper Stadaas		2000 Anette Skjolden		
1983	Oddvar Larsen	2.12:28	(25 km)	1.12:57	(Ringkollen)	2.28:52	
1984	Rune Hindseth	2.14:33	2016 Arne Post (Holmenkollen		2001 Kristin Sem Thagaard	2.38:03	
1985	Geir Simonsen	2.10:22	36,8 km)	1.43:33	2002 Eva Kjerstadmo		
1986	Jan Pedersen	2.05:35	2016 Stian Grastveit (Holmenkollen		(Ringkollen)	2.25:29	
1987	Vetle Vinje	2.17:46	18,4 km)	0.53:01	2003 Åshild Storevik	2.29:54	
1988	Hideo Okamoto, JPN	2.25:51	2017 Even Brøndbo Dahl		2004 Kristin Sem Thagaard	2.25:15	
1989	Avlyst		(48 km)	2.27:58	2005 Camilla Kristensen		
1990	Avlyst		2017 Pål Golberg (25 km)	1.11:36	(Gåsbu)	2.19:03	
1991	Jon Kåre Løvdold	2.05:09	2018 Joar Thele (54 km)	2.43:15	2006 Therese Engen	2.20:44	
1992	Avlyst		2018 Thomas Gjestrumbakken		2007 Therese Johaug		
1993	Bo Engdahl (38 km)	2.03:38	(25 km)	1.21:10	(Gåsbu)	2.12:32	
1994	Morten Aasebø	2.03:31	2019 Rune Malo Ødegaard		2008 Tuva Toftdahl	2.12:29	
1995	Dag Svege	2.12:07	(54 km)	2.36:58	2009 Solfrid Braathen (Gåsbu)	2.16:28	
1996	Trond Lillebekk	2.10:50	2019 Kasper Stadaas (25 km)	1.16:30	2010 Solfrid Braathen	2.17:09	
	Morten Kløvstad	2.10:50	2020 Simen Østensen (43 km)	1:50:47	2011 Inger Liv Bjerkreim Nilsen		
1997	Pål Chr. Johnsen (38 km)	1:46:12	2020 Halfdan Baumann (26,5 km)	1:17:35	(ny trasé, 55 km)	3.05:41	
1998	Dag Svege (Ringkollen)	1.37:52			2011 Celine Brun-Lie (ny trasé,		
1999	Bjørn Kristiansen	1.49:33			23 km)	1.20:01	
	2000 Kjartan Roland				2012 Solfrid Braathen		
	(Ringkollen)	2.03:41			(56 km)	3.03:28	
2001	Kristen Aaby	2.11:36			2012 Sandra Hansson	1.26:54	
2002	Espen Bjervig				2013 Solfrid Braathen		
	(Ringkollen)	1.59:54			(54 km)	3.05:42	
2003	Ola Sandholt	2.09:08			2013 Stine Haugen (25 km)	1.35:31	
2004	Rune Thorseth	2.00:41			2014 Inger Liv B. Nilsen		
2005	Håvard Skorstad				(53 km)	2.59:56	
	(Gåsbu)	1.50:14			2014 Betty Ann Bjerkreim		
2006	Håvard Skorstad	1.58:57			(23 km)	1.15:40	
2007	Rune Müller (Gåsbu)	1.59:21			2015 Solfrid Braathen		
2008	Petter Eliassen	1.53:52			(54 km)	2.56:05	
2009	Ole Christian Mork				2015 Astrid Uhrenholdt Jacobsen		
	(Gåsbu)	1.57:37			(23 km)	1.20:28	
2010	Petter Eliassen	1.57:44			2016 Kristin Antonsen (Holmenkollen)		
2011	Arne Post				36,8 km	2.02:53	
	(ny trasé, 55 km)	2.41:04			2016 Kari Øvsthus (Holmenkollen)		
2011	Tore Bjønningen				18,4 km)	1.00:58	
	(ny trasé, 23 km)	1.15:54			2017 Ingeborg Dahl (48 km)	2.50:15	
2012	Arne Post (56 km)	2.35:57			2017 Ingrid Damgaard		
2012	Per-Christian Lysaker				(25 km)	1.27:53	

KVINNER

2018	Seraina Boner (54 km)	3.12:25	2020 Sofia Johansson (43km)	2:23:18
2018	Emilie Kongsten (25 km)	1.34:33	2020 Masako Ishida (26,5km)	1:18:31
2019	Solfrid Braathen (54 km)	3.07:45		
2019	Emilie Kongsten (25 km)	1.31:59		

REKORDER I HOLMENKOLLBAKKEN

*= Bakken bygget større, ** = Ny storbakke

MENN		1938 Trygve Gundersen		54,5		1981 Primoz Ulaga JUG		109,5	
1892	Arne Ustvedt	21,5	1939* Harry Lagert	55,0	1985 Heiko Hunger DDR	110,5			
1893	Ingemann Sverre	22,0	Thorstein Skinnarland	57,0	1992 Peder Simonsen	112,5			
1894	Jonas Holmen	22,5	Magnar Fosseide	58,0	1992* Jon Inge Kjørum	113,5			
	Iver Dahl	23,0	Ole Jansen	58,0	1993 Steinar Solhaug	114,5			
1896	Kristian Tandberg	24,0	Tore Fossbekk	59,0	1994 Mario Stecher AUT	126,5			
	Cato Aall	24,5	Einar Burdal	59,5	1997 Haavard Lie	127,5			
1897	Eivind Roll	25,0	Sven Selånger SWE	62,0	1999 Olav Magne Dønnum	131,0			
	Morten Hansen	25,5	1940* Reidar Karlsen	65,5	2000 Sven Hannawald GER	132,5			
1902*	Reidar Gjølme	29,5	Sigurd Haanes	66,0	2005 Andreas Widhölzl AUT	134,0			
1909	Leif Berg	31,0	Jens Østby	68,0	2006 Tommy Ingebrigtsen NOR	136,0			
1911*	Tore Vikar	33,0	Kolbjørn Skjæveland	68,5	2010** Andreas Kofler AUT	139,5			
1914*	Paul Braathen (Gran)	33,5	1947* Olav Stavik	70,0	2011 Andreas Kofler AUT	141,0			
	Johs. Thomassen	34,0	Hans Kaarstein	71,0	2019 Robert Johansson NOR	144,0			
	Ole Grimsby	35,0	1959* Otto Leodolter AUT	71,5					
1917*	Gregorius Gravli	35,5	1962 Tormod Knutsen	73,5	KVINNER				
	Hans O. Oset	36,0	Yosuke Eto JPN	78,0	2000 Helena Olsson SWE	101,0			
	Inge Roll	37,5	Toralf Engan	78,5	2001 Daniela Iraschko AUT	110,0			
1918*	Ivar S. Dahl	38,0	Toralf Engan	80,5	2002 Helena Olsson SWE	110,5			
	Josef Henriksen	42,0	1963* Gene Kotlarek USA	81,5	2003 Anette Sagen	123,0			
1922	Narve Bonna	43,5	Torbjørn Yggseth	84,5	2004 Anette Sagen	127,5			
	Jacob Tullin Thams	46,0	1964 Veikko Kankkonen FIN	85,0	2005 Anette Sagen	128,0			
1928*	Harald Sørensen	47,0	Veikko Kankkonen FIN	87,0	2010** Anette Sagen	106,5			
	Hans Vinjarengen	47,5	1965 Lars Grini	89,0	2013 Sarah Hendrickson USA	133,5			
	Alf Andersen	48,0	1968 Gjert Andersen	89,0	2013 Sara Takahashi JPN	134,0			
1929	Roar Hellum	48,5	Bjørn Wirkola	91,0	2016 Maren Lundby NOR	136,5			
	Bjarne Rosen	49,5	1969 Topi Mattila FIN	92,0	2016 Sara Takahashi JPN	137,5			
	Arvid Smedsrud	50,0	1976 Karl Schnabl AUT	96,5					
1930	Olaf Ulland	50,5	1977 Thomas Meisinger DDR	98,5					
	Knut Kobberstad	51,0	1980* Tom Levorstad	105,0					
	Reidar Andersen	52,0	Ole Bremseth	108,5					

REKORDER I MIDTSTUBAKKEN

KVINNER		
2011	Elena Runggaldier	ITA
	97,5	
MENN		
2011	Gregor Schlierenzauer	AUT
	110,0	

SKISPORTENS HØYESTE UTMERKELSE: HOLMENKOLLMEDALJEN

«Kan tildeles skiløpere som i flere år har oppnådd fremragende resultater i en eller flere grener. Ved vurdering av kandidater tas fortrinnsvis hensyn til resultater oppnådd i Holmenkollrennene. Innehavere av Holmenkollmedaljen blir innbudte medlemmer i Skiforeningen.»

1895 Viktor Thorn Skiklubben Odd, Oslo	Knut Holst Ski- og Ballklubben Eiker	1928 Torjus Hemmestveit Morgedals IL
1897 Asbjørn Nilssen Skiklubben Odd, Oslo	1912 Olav Bjaaland Morgedals IL	Mikkjel Hemmestveit Morgedals IL
1899 Paul Braaten Eidsvold Værks Skiklub Robert Peherson Skiklubben Odd, Oslo	1914 Johan Kristoffersen Sørkedalen IF	1931 Hans Vinjarengen Nordre Land IL Ole Stenen Øyer IF
1901 Aksel Refstad Østre Aker Skiklub	1915 Sverre Østbye S & FK Lyn, Oslo	1934 Oddbjørn Hagen Bækkelaget Sportsklub
1903 Karl Hovelsen Bærums Skiklub	1916 Lars Høgvold Lillehammer Skiklub	1935 Arne Rustadstuen Lillehammer Skiklub
1904 Harald Smith Skiklubben Verdande, Oslo	1918 Hans Horn Skuld, Oslo	1937 Olaf Hoffsbakken Snertingdal IF
1905 Jonas Holmen Bærums Skiklub	1919 Thorleif Haug Drafn Drammen Otto Aasen Rjukan IF	Birger Ruud Kongsberg IF Martin P. Vangslø Osen IF
1907 Per Bakken Trysil-Knut IL	1923 Thoralf Strømstad Fossum IF	1938 Reidar Andersen Ready, Oslo Johan R. Henriksen
1908 Einar Kristiansen Bærums Skiklub	1924 Harald Økern Bærums Skiklub Johan Grøttumsbråten BUL, Oslo	1939 Sven Selånger, SWE Lars Bergendahl Sørkedalen IF
1909 Thorvald Hansen Start, Oslo	1925 Einar Landvik Rjukan IF	Trygve Brodahl IL Fossekallen Hønefoss
1910 Lauritz Bergendahl	1926 Jacob Tullin Thams Ready, Oslo	1940 Oscar Gjøslien Drafn, Drammen Annar Ryen Nansen IF
1911 Otto Tangen IF Liv, Hønefoss	1927 Hagbart Haakonsen BUL, Oslo Einar Lindboe Skuld, Oslo	

1947 Elling Rønes Nordre Trysil IF	1971 Marjatta Kajosmaa FIN	1999 Kazuyoshi Funaki JPN
1948 Asbjørn Ruud Kongsberg IF	Berit Mørdre Lammedal	2001 Adam Malysz POL
1949 Sigmund Ruud Kongsberg IF	Romerikslaget	Bente Skari Nittedal IL
1950 Olav Økern Bærums Skiklub	Reidar Hjermestad Hernes IL	Thomas Alsgaard
1951 Simon Slåttvik Stålkameratene	1972 Rauno Miettinen FIN	Eidsvold Værk SK
1952 Stein Eriksen Ready, Oslo	Magne Myrmo Rennebu IL	2003 Felix Gottwald AUT
Torbjørn Falkanger Byåsen IL	1973 Einar Bergsland	Ronny Ackermann GER
Heikki Hasu FIN	S & FK Lyn, Oslo	2004 Julija Tsjepalova RUS
Nils Karlsson SWE	Ingolf Mork S & FK Lyn, Oslo	2005 Andrus Veerpalu EST
1953 Magnar Estenstad Leik IL	Franz Keller BRD	2007 H.M. Kong Harald V
1954 Martin Stokken Selsbakk IL	1974 Juha Mieto FIN	H.M. Dronning Sonja
1955 H.M. Kong Haakon VII	1975 Gerhard Grimmer DDR	Odd-Bjørn Hjelmeset
Hallgeir Brenden	Oddvar Brå Leik IL	Fjellhug Vereide IL
Vestre Trysil IL	Ivar Formo S & FK Lyn Oslo	Frode Estil Lierne Ski
Veikko Hakulinen FIN	1976 Ulrich Wehling DDR	Simon Ammann SUI
Sverre Stenersen Målselv IF	1977 Helena Takalo FIN	2010 Marit Bjørgen Rognes IL
1956 Borghild Niskin	Hilkka Kuntola FIN	2011 Janne Ahonen FIN
Bærums Skiklub	Walter Steiner SUI	Ole Einar Bjørndalen
Arnfinn Bergmann	1979 Ingemar Stenmark SWE	Simostranda IL
Freidig, Trondheim	Erik Håker Oppdal IF	Michael Greis GER
Arne Hoel S & FK Lyn Oslo	Raisa Smetanina SOV	Andrea Henkel GER
1957 Eero Kolehmainen FIN	1980 Thomas Wassberg SWE	2012 Magdalena Neuner GER
1958 Inger Bjørnbakken	1981 Johan Sætre IL Trysilgutten	Emil Hegle Svendsen
Bærums Skiklub	1983 Berit Aunli Strindheim IF	Trondhjems skiskytter/
Håkon Brusveen Vingrom IF	Tom Sandberg Mo IL	Strindheim IL
1959 Gunder Gundersen Frisk Asker	1984 Lars Erik Eriksen Bjerke IL	Petter Northug Strindheim IL
1960 Helmut Recknagel DDR	Jacob Vaage (skihistoriker)	2013 Tora Berger IL Varden
Sixten Jernberg SWE	Armin Kogler AUT	Martin Fourcade FRA
Sverre Stensheim Snøhetta IF	1985 Anette Bøe Bjerke IL	Therese Johaug IL Nansen
Tormod Knutsen	Per Bergerud Svene IL	Gregor Schlierenzauer AUT
Eidsvold Værks Skiklub	Gunde Svan SWE	Daniela Iraschko AUT
1961 Harald Grønningen	1986 Brit Pettersen Søre Ål IL	Jason Lamy-Chappuis FRA
Freidig Trondheim	1987 Matti Nykänen FIN	Hannu Manninen FIN
1962 Toralf Engan Leik IL	Herman Weinbuch DDR	2014 Magnus Moan NOR
1963 Alevtina Koltsjina SOV	1989 Marja-Liisa Kirvesniemi FIN	Eric Frenzel GER
Pavel Koltsjin SOV	1991 Vegard Ulvang	Thomas Morgenstern AUT
Astrid Sandvik Heming IF Oslo	Kirkenes og Omegn Skiklub	Darja Domratsjeva BLR
Torbjørn Yggeseth Heggedal IL	Trond Einar Elden Namdalseid IL	2015 Eldar Rønning NOR
1964 Veikko Kankkonen FIN	Ernst Vettori AUT	Anette Sagen NOR
Eero Mäntyranta FIN	Jens Weissflog BRD	Anders Bardal NOR
Georg Thoma BRD	1992 Jelena Välbe RUS	Kamil Stoch POL
Halvor Næs Trysilgutten IF	1993 Emil Kvanlid Målselv IF	2016 Noriaki Kasai JPN
1965 Arto Tiainen FIN	1994 Ljubov Jegorova RUS	Tarjei Bø NOR
Bengt Erikson SWE	Vladimir Smirnov KAZ	2017 Sara Takanashi, JPN
Arne Larsen Heggedal IL	Espen Bredesen Oppsal IF	Marie Dorin Habert, FRA
1967 Toini Gustafsson SWE	1995 Kenji Ogiwara JPN	2018 Charlotte Kalla SWE
Ole Ellefsæter Nybygda IL	1996 Manuela Di Centa ITA	Astrid, fru Ferner NOR
1968 H.M. Kong Olav V	1997 Bjarte Engen Vik Bardufoss IL	Kaisa Mäkäräinen FIN
Assar Rönnlund SWE	Stefania Belmondo ITA	Hannu Manninen FIN
Gjermund Eggen	Bjørn Dæhlie Nannestad IL	
Engerdal Sportsklub	1998 Fred Børre Lundberg Bardu IL	
Bjørn Wirkola Alta IF	Larisa Lasutina RUS	
1969 Odd Martinsen Nittedal IL	Aleksej Prokuratorov RUS	
1970 Pål Tyludum IL Høllingen	Harri Kirvesniemi FIN	

VINNERE AV HOLMENKOLLRENNENE

KOMBINERT

1892 Svein Sollid
 1893 Ingemann Sverre
 1894 Hans Johansen
 1895 Victor Thorn
 1896 Sigurd Svendsen (bare hopp)
 1897 Morten Hansen
 1898 Avlyst
 1899 Paul Braaten
 1900 Aksel Refstad
 1901 Olaf Tandberg
 1902 Olav Bjaaland
 1903 Karl Hovelsen
 1904 Per Bakken
 1905 Thorvald Hansen
 1906 Johs Grini
 1907 Øistein Mithus
 1908 Albert Larsen
 1909 Thorvald Hansen
 1910 Lauritz Bergendahl
 1911 Johan Kristoffersen
 1912 Lauritz Bergendahl
 1913 Lauritz Bergendahl
 1914 Lauritz Bergendahl
 1915 Lauritz Bergendahl
 1916 Gregorius Gravlid
 1917 Otto Aasen
 1918 Otto Aasen
 1919 Thorleif Haug
 1920 Thorleif Haug
 1921 Thorleif Haug
 1922 Harald Økern
 1923 Johan Grøttumsbråten
 1924 Harald Økern
 1925 Asbjørn Elgstøen
 1926 Johan Grøttumsbråten
 1927 Ole Kolterud
 1928 Johan Grøttumsbråten
 1929 Johan Grøttumsbråten
 1930 Hans Vinjarengen
 1931 Johan Grøttumsbråten
 1932 Oddbjørn Hagen
 1933 Hans Vinjarengen
 1934 Oddbjørn Hagen
 1935 Oddbjørn Hagen
 1936 Olaf Hoffsbakken
 1937 Sverre Brodahl
 1938 Emil Kvanlid
 1939 Olaf Hoffsbakken
 1940 Emil Kvanlid

1946 Olav Odden
 1947 Sven Israelsson SWE
 1948 Simon Slåttvik
 1949 Per Sannerud
 1950 Simon Slåttvik
 1951 Simon Slåttvik
 1952 Gunder Gundersen
 1953 Heikki Hasu FIN
 1954 Lars H. Lia (bare langrenn)
 1955 Sverre Stenersen
 1956 Sverre Stenersen
 1957 Pavo Korhonen
 1958 Tormod Knutsen
 1959 Sverre Stenersen/
 Gunder Gundersen
 1960 Gunder Gundersen
 1961 Nikolaj Gusakov SOV
 1962 Ole Henrik Fagerås
 1963 Georg Thoma BRD
 1964 Georg Thoma BRD
 1965 Georg Thoma BRD
 1966 Georg Thoma BRD (VM)
 1967 Franz Keller BR
 1968 John Bower USA
 1969 Rauno Miettinen FIN
 1970 Karl-Heinz Luck DDR
 1971 Rauno Miettinen FIN
 1972 Rauno Miettinen FIN
 1973 Rauno Miettinen FIN
 1974 Tom Sandberg
 1975 Ulrich Wehling DDR
 1976 Ulrich Wehling DDR
 1977 Ulrich Wehling DDR
 1978 Rauno Miettinen FIN
 1979 Karl Lustenberger SUI
 1980 Uwe Dotzauer DDR
 1981 Jouko Karjalainen FIN
 1982 Tom Sandberg (VM)
 1983 Kerry Lynch USA
 1984 Espen Andersen NOR
 1985 Herman Weinbuch BRD
 1986 Hallstein Bøgseth NOR
 1987 Herman Weinbuch BRD
 1988 Torbjørn Løkken NOR
 1989 Trond Einar Elden NOR
 1990 Andrej Dundukov SOV
 1991 Trond Einar Elden NOR
 1992 Fabrice Guy FRA
 1993 Takanori Kono JAP
 1994 Mario Stecher AUT

1995 Kenji Ogiwara JPN
 1996 Bjarthe Engen Vik NOR
 1997 Bjarthe Engen Vik NOR
 1998 Bjarthe Engen Vik NOR
 1999 Bjarthe Engen Vik NOR
 2000 Bjarthe Engen Vik NOR
 2001 Felix Gottwald AUT
 2002 Ronny Ackermann GER
 2003 Felix Gottwald AUT
 2004 Ronny Ackermann GER
 2005 Magnus Moan NOR
 2006 Petter Tande NOR
 2007 Avlyst
 2008 Bernhard Gruber
 2009 Utbygging av nye
 Holmenkollen
 2010 Jason Lamy Chappuis FRA
 2011 Eric Frenzel GER (HS 106)
 2011 Jason Lamy Chappuis FRA
 (HS 134)
 2012 Akito Watabe JPN
 2012 Bryan Fletcher USA
 2013 Eric Frenzel GER
 2013 Jason Lamy Chappuis FRA
 2014 Johannes Rydzek GER
 2015 Akito Watabe JPN
 2016 Jarl Magnus Riiber NOR
 2017 Akito Watabe JPN
 2017 Daniel Andre Tande NOR
 2018 Akito Watabe JPN
 2019 Jarl Magnus Riiber NOR
 2020 Jarl Magnus Riiber NOR

KOMBINERT SPRINT

1997 Bjarthe Engen Vik NOR
 1998 Todd Lodwick USA
 2000 Bjarthe Engen Vik NOR
 2001 Felix Gottwald AUT
 2002 Hannu Manninen FIN
 2003 Ronny Ackermann GER
 2004 Hannu Manninen FIN
 2005 Hannu Manninen FIN
 2006 Björn Kircheisen GER
 2007 Jason Lamy Chappuis FRA
 2008 Petter L. Tande NOR

KOMBINERT LAG

2010 Petter L. Tande
 Mikko Kokklien
 Jan Schmid

Magnus H. Moan NOR
 2011 David Kreiner (HS 106)
 Bernhard Gruber (HS 106)
 Felix Gottwald (HS 106)
 Mario Stecher AUT (HS 106)
 2011 Bernhard Gruber (HS 134)
 David Kreiner (HS 134)
 Felix Gottwald (HS 134)
 Mario Stecher AUT (HS 134)

HOPP HOLMENKOLLEN

1933 Arne B. Christiansen
 1934 Birger Ruud
 1935 Hans Beck
 1936 Reidar Andersen
 1937 Reidar Andersen
 1938 Reidar Andersen
 1939 Sven Selånger SWE
 1940 Hilmar Myhra
 1946 Asbjørn Ruud
 1947 Georg S. Thrane
 1948 Arne Hoel
 1949 Torbjørn Falkanger
 1950 Torbjørn Falkanger
 1951 Arne Hoel
 1952 Arnfinn Bergmann
 1953 Otto Austad
 1954 Avlyst
 1955 Aulis Kallakorpi FIN
 1956 Antti Hyvärinen FIN
 1957 Helmut Recknagel DDR
 1958 Nikolaj Kamenski SOV
 1959 Arne Hoel
 1960 Helmut Recknagel DDR
 1961 Nikolaj Sjamov SOV
 1962 Toralf Engan
 1963 Torbjørn Yggseth
 1964 Veikko Kankkonen FIN
 1965 Dieter Neuendorf DDR
 1966 Bjørn Wirkola (VM)
 1967 Bjørn Wirkola
 1968 Vladimir Belousov SOV
 1969 Topi Mattila FIN
 1970 Vladimir Belousov SOV
 1971 Ingolf Mork
 1972 Ingolf Mork
 1973 Hans Schmied SUI
 1974 Walter Steiner SUI
 1975 Anton Innauer AUT
 1976 Karl Schnabl AUT
 1977 Aleksej Borovitin SOV
 1978 Harald Duschek DDR
 1979 Per Bergerud

1980 Armin Kogler AUT
 1981 Roger Ruud
 1982 Matti Nykänen FIN (VM)
 1983 Steinar Bråten
 1984 Vladimir Podzimek TCH
 1985 Matti Nykänen FIN
 1986 Ernst Vettori AUT
 1987 Andi Felder AUT
 1988 Erik Johnsen
 1989 Jens Weissflog BRD
 1990 Jens Weissflog BRD
 1991 Ernst Vettori AUT
 1992 Toni Nieminen FIN
 1993 Espen Bredesen
 1994 Avlyst
 1995 Andreas Goldberger AUT
 1996 Adam Malysz POL
 1997 Kazuyoshi Funaki JPN
 1998 Primož Peterka SLO
 1999 Noriaki Kasai JPN
 2000 Sven Hannawald GER
 2001 Adam Malysz POL
 2002 Simon Ammann SUI
 2003 Adam Malysz POL
 2004 Roar Ljøkelsøy NOR
 2005 Matti Hautamäki FIN
 2006 Adam Malysz POL
 2007 Simon Ammann SUI
 2008 Gregor Schlierenzauer AUT
 2009 Utbygging av nye
 Holmenkollen
 2010 Simon Ammann SUI
 2011 Gregor Schlierenzauer AUT
 2012 Martin Koch AUT
 2013 Gregor Schlierenzauer AUT
 og Piotr Zyla POL
 2014 Severin Freund GER
 2015 Severin Freund GER (lørdag)
 2015 Severin Freund GER (søndag)
 2016 Avlyst
 2017 Stefan Kraft AUT
 2018 Daniel Andre Tande NOR
 2019 Robert Johansson NOR
 2020 Avlyst

HOPP MIDTSTUEN

2011 Thomas Morgenstern AUT

HOPP KVINNER

2000 Daniela Iraschko AUT
 2001 Daniela Iraschko AUT
 2002 Helena Olsson SWE
 2003 Daniela Iraschko AUT

2004 Anette Sagen NOR
 Daniela Iraschko AUT
 2005 Anette Sagen NOR
 2011 Daniela Iraschko AUT
 2012 Sarah Hendrickson USA
 2013 Sarah Hendrickson USA
 2014 Sara Takanashi JPN
 2015 Sara Takanashi JPN
 2017 Yuki Ito JPN
 2018 Maren Lundby NOR
 2019 Daniela Iraschko-Stolz AUT
 2020 Avlyst

LAGHOPP HOLMENKOLLEN

1996 AUT
 2003 AUT
 2011 AUT
 2016 SLO
 2016 AUT
 2017 AUT
 2018 NOR
 2019 NOR
 2020 NOR

LAGHOPP MIDTSTUEN

2011 AUT

50 KM MENN

1898 Avlyst
 1900 Paul Braaten (30 km)
 1901 Paul Braaten (30 km)
 1902 Karl Hovelsen
 1903 Karl Hovelsen
 1904 Per Bakken
 1905 Ikke arrangert
 1906 Elling Rønes (40 km)
 1907 Elling Rønes
 1908 Elling Rønes
 1909 Ikke arrangert
 1910 Lauritz Bergendahl
 1911 Truls Braathen
 1912 Lauritz Bergendahl
 1913 Lauritz Bergendahl
 1914 Lauritz Bergendahl
 1915 Lauritz Bergendahl
 1916 Elling Rønes
 1917 Ingvar Langlien
 1918 Thorleif Haug
 1919 Thorleif Haug
 1920 Thorleif Haug
 1921 Thorleif Haug
 1922 Anton Collin FIN
 1923 Thorleif Haug

1924	Thorleif Haug	1982	Thomas Wassberg SWE
1925	Avlyst	1983	Asko Autio FIN
1926	Olav Kjelbotn	1984	Tor Håkon Holte
1927	Henry Gjoslien	1985	Geir Holte NOR
1928	Martti Lappalainen FIN	1986	Gunde Svan SWE
1929	Sven Utterström SWE	1987	Thomas Wassberg SWE
1930	Sven Utterström SWE	1988	Pierre Harvey CAN
1931	Ole Stenen	1989	Vegard Ulvang NOR
1932	Gjermund Muruaasen	1990	Gunde Svan SWE
1933	Sigurd Vestad	1991	Vegard Ulvang NOR
1934	Kalle Heikkinen FIN	1992	Vegard Ulvang NOR
1935	Oscar Gjoslien	1993	Aleksej Prokurov RUS
1936	Per Sætermyrmoen	1995	Vladimir Smirnov KAZ
1937	Per Samuelshaug	1996	Erling Jevne NOR
1938	Pekka Niemi FIN	1997	Pietro Piller Cottler ITA
1939	Sven Edin SWE	1998	Aleksej Prokurov RUS
1940	Lars Bergendahl	1999	Mikhail Botwinov AUT
1946	Arve Ulseth	2000	Harry Kirvesniemi FIN
1947	Nils Karlsson SWE	2001	Per Elofsson SWE
1948	Harald Eriksson SWE	2002	Thomas Alsgaard NOR
1949	Nils Östensson SWE	2003	Andrus Veerpalu EST
1950	Anders Törnqvist SWE	2004	Rene Sommerfeldt GER
1951	Nils Karlsson SWE	2005	Andrus Veerpalu EST
1952	Magnar Estenstad	2006	Anders Södergren SWE
1953	Veikko Hakulinen FIN	2007	Odd-Bjørn Hjelmeset NOR
1954	Martin Stokken	2008	Anders Södergren SWE
1955	Veikko Hakulinen FIN	2009	Utbygging av nye Holmenkollen
1956	Arvo Viitanen FIN	2010	Petter Northug NOR
1957	Eero Kolehmainen FIN	2011	Petter Northug NOR
1958	Pavel Koltsjin SOV	2012	Eldar Rønning NOR
1959	Sverre Stensheim	2013	Aleksander Legkov RUS
1960	Sverre Stensheim	2014	Daniel Richardsson SWE
1961	Sverre Stensheim	2015	Sjur Røthe NOR
1962	Assar Rönnlund SWE	2016	Martin Johnsrud Sundby NOR
1963	Ragnar Persson SWE	2018	Dario Cologna SUI
1964	Arto Tiainen FIN	2019	Aleksander Bolsjunov RUS
1965	Arto Tiainen FIN	2020	Aleksander Bolsjunov RUS
1966	Gjermund Eggen (VM)		
1967	Ole Ellefsæter		
1968	Assar Rönnlund SWE		
1969	Pål Tyldum		
1970	Gerhard Grimmer DDR		
1971	Gerhard Grimmer DDR		
1972	Pål Tyldum		
1973	Juha Mieto FIN		
1974	Magne Myrmo		
1975	Oddvar Brå		
1976	Sven Åke Lundbäck SWE		
1977	Thomas Magnuson SWE		
1978	Matti Pitkänen FIN		
1979	Oddvar Brå		
1980	Thomas Wassberg SWE		
1981	Oddvar Brå		

30 KM MENN JAKTSTART

2011 Petter Northug NOR

18 KM MENN

1933	Kalle Heikkinen FIN
1934	Arne Rustadstuen
1935	Arne Rustadstuen
1936	Oddbjørn Hagen
1937	Martin Matsbo SWE
1938	John Westberg SWE
1939	Trygve Brodahl
1940	Olav Økern
1946	Thorleif Vangen
1947	Nils Karlsson SWE

1948	Martin Lundström SWE
1949	Nils Östensson SWE
1950	Eero Kolehmainen FIN
1951	Pavo Lonkila FIN
1952	Hallgeir Brenden
1953	Veikko Hakulinen FIN

15 KM MENN

1954	Sixten Jernberg SWE
1955	Arne Hiliva FIN
1956	Hallgeir Brenden
1957	Veikko Hakulinen FIN
1958	Pavel Koltsjin SOV
1959	Kalevi Oikarainen FIN
1960	Harald Grønningen
1961	Harald Grønningen
1962	Eero Mäntyranta FIN
1963	Hallgeir Brenden
1964	Eero Mäntyranta FIN
1965	Lorns Skjemstad
1966	Gjermund Eggen (VM)
1967	Anatolij Akentjev SOV
1968	Eero Mäntyranta FIN
1969	Odd Martinsen
1970	Magne Myrmo
1971	Osmo Karjalainen FIN
1972	Magne Myrmo
1973	Juha Mieto FIN
1974	Juha Mieto FIN
1975	Juha Mieto FIN
1976	Arto Koivisto FIN
1977	Juha Mieto FIN
1978	Juha Mieto FIN
1979	Thomas Wassberg SWE
1980	Oddvar Brå
1981	Pål Gunnar Mikkelsplass
1982	Oddvar Brå (VM)
1983	Gunde Svan SWE
1984	Lars-Erik Eriksen
1985	Thomas Wassberg SWE
1994	Vladimir Smirnov KAZ
2011	Matti Heikkinen FIN

SPRINT MENN

2000	Odd-Bjørn Hjelmeset
2001	Thomas Alsgård
2002	Jens Arne Svartedal NOR
2003	Jens Arne Svartedal NOR
2010	Anders Gløersen NOR
2011	Marcus Hellner SWE

LAGSPRINT MENN

2011 CAN

30 KM KVINNER

1988	Marjo Matikainen FIN
1995	Larissa Lazutina RUS
1996	Nina Gavriljuk RUS
1997	Stefania Belmondo ITA
1998	Larissa Lasutina RUS
1999	Julia Tsjepalova RUS
2000	Olga Danilova RUS
2001	Larissa Lazutina RUS
2002	Stefania Belmondo ITA
2003	Bente Skari NOR
2004	Julija Tsjepalova RUS
2005	Marit Bjørgen NOR
2006	Julija Tsjepalova RUS
2007	Aino Kaisa Saarinen FIN
2008	Valentina Sjetsjenko UKR
2009	Utbygging av nye Holmenkollen
2010	Marit Bjørgen NOR
2011	Therese Johaug NOR
2012	Marit Bjørgen NOR
2013	Therese Johaug NOR
2014	Marit Bjørgen NOR
2015	Marit Bjørgen NOR
2016	Therese Johaug NOR
2017	Marit Bjørgen NOR
2018	Marit Bjørgen NOR
2019	Therese Johaug NOR
2020	Frida Karlsson SWE

20 KM KVINNER

1981	Berit Aunli NOR
1982	Rajsa Smetanina SOV (VM)
1983	Brit Pettersen NOR
1984	Anette Bøe NOR
1985	Anette Bøe NOR
1987	Brit Pettersen NOR

20 KM KVINNER KOMBINERT

(10 km klassisk, 10 km fristil)	
1989	Marja Liisa Kirvesniemi FIN
1990	Trude Dybdahl NOR

15 KM KVINNER

1992	Jelena Välbe CIS
1994	Ljubov Jegorova RUS
2011	Marit Bjørgen NOR

10 KM KVINNER

1954	Toni Mikkola FIN
1955	Ljubov Kozyreva SOV
1956	Sonja Edström SWE
1957	Anna-Lisa Eriksson SWE

1958	Radija Jerosjina SOV
1959	Jevdokija Smirnova SOV
1960	Toini Gustavsson SWE
1961	Alevtina Koltsjina SOV
1962	Alevtina Koltsjina SOV
1963	Alevtina Koltsjina SOV
1964	Barbro Martinsson SWE
1965	Klavdija Bojarskikh SOV
1966	Klavdija Bojarskikh SOV (VM)
1967	Toini Gustavsson SWE
1968	Toini Gustavsson SWE
1969	Marjatta Kajosmaa FIN
1970	Galina Kulakova SOV
1971	Marjatta Kajosmaa FIN
1972	Marjatta Kajosmaa FIN
1973	Marjatta Kajosmaa FIN
1974	Hikka Kuntola FIN
1975	Raisa Smetanina SOV
1976	Helena Takalo FIN
1977	Eva Olsson SWE
1978	Berit Johannesen
1979	Galina Kulakova FIN
1980	Hikka Riihivuori FIN
1982	Berit Aunli (VM)
1983	Ljubov Ljadova SOV
1986	Jaana Savolainen FIN

5 KM KVINNER

1966	Alevtina Koltsjina SOV (VM)
1967	Klavdija Bojarskikh SOV
1968	Senja Pusula FIN
1969	Marjatta Kajosmaa FIN
1972	Marjatta Kajosmaa FIN
1973	Marjatta Kajosmaa FIN
1974	Berit Mørdre Lammedal
1975	Raisa Smetanina SOV
1976	Helena Takala FIN
1977	Hikka Kuntola FIN
1978	Dagmar Paletsjikova TCH
1979	Raisa Smetanina SOV
1980	Hikka Riihivuori FIN
1981	Kveta Jeriova TCH
1982	Berit Aunli (VM)
1991	Jelena Välbe SUS

SPRINT KVINNER

2000	Bente Martinsen
2001	Pirjo Manninen FIN
2002	Bente Skari NOR
2003	Bente Skari NOR
2010	Marit Bjørgen NOR
2011	Marit Bjørgen NOR

LAGSPRINT KVINNER

2011 SWE

STAFETT KVINNER (4X5 KM)

1981	SOV (3x5 km)
1982	NOR (VM)
1984	SOV (3X5 km)
1985	NOR
1986	SWE
1987	NOR
1991	NOR
1992	CIS
1993	RUS
1994	RUS
1995	RUS
1996	RUS
1997	RUS
1999	RUS
2011	NOR

HEDERSBEVISNINGER

Skiforeningens sølvnål ble tildelt John Bror Skoglund etter endt styreperiode. Steinar Eidaker tildeles Birkebeinerplaketten. Eidaker ble ansatt som daglig leder for Holmenkollen Kultur- og turistanlegg i 1985. Han har vært fungerende generalsekretær i til sammen tre år, og vært assisterende generalsekretær i 14 år. Eidaker går over i pensjon. Ragnar Roll, løypebas i Vestmarka i Asker, tildeles Birkebeinerplaketten. Han går over i pensjon.

SKIFORENINGENS BEDRIFTSVENNER

Nå kan din bedrift bli venn med Skiforeningen! Som bedriftsvenn støtter din organisasjon vårt arbeid i Marka, viser samfunnsansvar og legger til rette for en aktiv livsstil for dine ansatte.

VI HÅPER AT DETTE vil favne interessen for flere bedrifter. Ved å tilby gode rabatter på aktiviteter og tilbud fra Skiforeningen, samt våre samarbeidspartnere og øvrige bedriftsvenner, tror vi bedriftens ansatte lar seg engasjere.

- Medlemsåret varer fra 1. januar til 31. desember, og kontingenten er kr 8.250. Ønsker bedriften å støtte med et høyere bidrag, kan kontonummer 5005 06 28946 benyttes.
- Husk å merke innbetalingen med person-/organisasjonsnummer.
- Bedriftsvennskapet vil synliggjøres i organisasjonene og i Skiforeningens kanaler.

ØNSKER DU Å BLI BEDRIFTSVENN ELLER VITE MER MER OM HVA DET INNEBÆRER?

Kontakt markeds koordinatør Camilla Melbye på camilla.melbye@skiforeningen.no eller 911 94 986.

I 2020 VAR FØLGENDE ORGANISASJONER SKIFORENINGENS BEDRIFTSVENNER

Active Profil AS
Agra Industrier AS/ Mills DA
Andvord Gruppen AS
Anthon B.Nilsen AS
Arethusia AS
Awillhelmsen Management AS
Bonheur ASA
Dagens Næringsliv
Diplom-is AS
DnR Kompetanse AS
Ferd AS
Infratek AS
Intersport
Kleivstua AS
L. Gill Johannessen A/S

Mustad Industrier AS
Møller Undall AS
Namo Holding A/S
NeH Norge a/s
NorgesGruppen Data AS
O.N.Sunde A/S
OBOS
Ojada AS
Pactum AS
Rejlers Engineering AS
Renia as
Rentokil Initial
Scandic Holmenkollen Park
Skaaret Landskap
Tenvig AS

EN STOR TAKK TIL ALLE VÅRESAMARBEIDSPARTNERE!

Aftenposten

alpina

billia

Budstikka

Coca-Cola

FISKARS

GEO DATA

IMSDAL

KVIF

MADSHUS

maxim

Rentokil Initial

ROJFELLA

United BAKERIES

YourWay

Årsregnskap 2019

Skiforeningen

– Foreningen til Ski-idrettens Fremme

MAGNUS NYLØKKEN

STYRETS BERETNING 2019

OM SKIFORENINGEN

Skiforeningen – Foreningen til Ski-Idrettens Fremme ble stiftet i 1883 og har omlag 72.000 medlemmer. Skiforeningen er en av Norges eldste og største friluftsansjoner, og tilrettelegger for et bærekraftig og kortreist friluftsliv i Marka. Foreningen arrangerer en rekke aktiviteter for store og små hele året, legger til rette for hverdagsidretten i Holmenkollen, og driver Holmenkollen kultur- og turistanlegg med Skimuseet og hopptårnet.

Generalforsamlingen, som avholdes hvert år, er foreningens øverste organ. Administrasjonen holder til i Skiforeningens Hus i Holmenkollen, Oslo.

I samsvar med regnskapsloven bekreftes det at forutsetningen for fortsatt drift er til stede.

ÅRSREGNSKAPET

Årsregnskap er utarbeidet etter god regnskapsskikk og er i samsvar med gjeldende norsk regnskapslovgivning.

Skiforeningens driftsinntekter ble i 2019 kr 127,6 mot 124,8 mill. i 2018. Økning i totale inntekter skyldes i all hovedsak økte gaver og tilskudd til øremerkede formål, herunder tilskudd til løypenettverket «Norske Skispor» og til aktiviteter for barn og unge. I tillegg har det vært en økning i billettinntekter i Holmenkollen kultur- og turistanlegg i 2019.

Arrangementene i Holmenkollen, som Holmenkollmarsjen, Barnas Holmenkolldag og Kick i Kollen, opplevde et vanskelig år med færre deltagere enn tidligere, og deltagerinntektene totalt var kr 1,5 mill. lavere enn i 2018.

Totale driftskostnader ble kr 127,5 mill. i 2019 mot kr 126,9 mill. i 2018. Økte tilskudd til aktiviteter for barn og unge fører til økte kostnader som lønn og andre driftskostnader knyttet til disse aktivitetene. I 2019 har det vært en nedgang i varekjøpskostnader som følge av besparelser knyttet til arrangementene i Holmenkollen. 2019 ga økte driftskostnader, spesielt knyttet til reparasjon og vedlikehold av løypemaskiner og -utstyr. I tillegg har det vært gjort en del oppgraderinger på stuene i 2019.

Driftsresultat ble i 2019 kr 0 mill., mot kr -2,1 mill. i 2018.

I forbindelse med avvikling av eierskapet i Holmenkollen Skifestival AS har Skiforeningen nedskrevet et likviditetslån til selskapet på kr 2,45 mill. Netto finansposter ble kr -2,9 mill. mot kr -0,4 mill. i 2018 og resultat etter finansposter kr -2,9 mill. mot kr -2,5 mill. i 2018.

Ved utgangen av året var Skiforeningens total kapital kr 141,5 mill. mot kr 146,8 mill. pr 31.12.2018. Egenkapitalandelen pr. 31.12.2019 var 32 % (33 % pr. 31.12.2018).

I 2019 var netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter kr 6 mill., fra investeringsaktiviteter kr -10,6 mill. kroner, og fra finansieringsaktiviteter kr 0. Netto endring i likvider var kr -4,6 mill. i 2019. Total likviditetsbeholdning pr. 31.12.2019 var kr 37,6 mill. mot kr 42,2 mill. pr 31.12.2018. Årsregnskapet gir etter styrets oppfatning et riktig bilde av foreningens stilling og resultat pr. årsskiftet 2019. Årets resultat ble kr -2.884.849,- og styret foreslår at dette disponeres som følger:

ÅRETS RESULTAT	-2 884 849
Resultatdisponering:	
Overført Finn Qvales Fond (Bunden EK)	642 400
Overført Resultatandel etter Ski-VM 2011 (Bunden EK)	-2 500 00
Overført Skiforeningens fond	27 111
Overført annen egenkapital	-1 054 360
Sum overføringer	-2 884 849

FINANSIELL RISIKO OG LIKVIDITET

Lav gjeldsgrad og god likviditet begrenser Skiforeningens finansielle risiko og renterisiko. Skiforeningen har begrensede inntekter og kostnader i utenlandsk valuta, og er dermed lite eksponert for valutarisiko. Det har ikke vært vesentlige tap på fordringer det siste året, og kredittrisikoen vurderes som lav. Skiforeningen hadde ingen tap på fordringer i 2019.

GAVER OG TILSKUDD

Finansielle gaver er svært viktig for foreningens stilling og videre utvikling. Virksomheten har et bredt spekter av aktiviteter, arrangementer og prosjekter, samt en betydelig maskin- og utstyrspark primært for snøproduksjon og løypepreparering. Gaver og tilskudd gjør det mulig å ha et høyt nivå på tilbudet til foreningens medlemmer og andre, samt at det bidrar til at det gjennomføres prosjekter gjennom hele året. Gaver kan være avgjørende for større investeringsprosjekter.

Hans Herman Horns Fond ble etablert i forbindelse med Skiforeningens 125-årsjubileum i 2008, og har som formål å «støtte Foreningen til Ski-Idrettens Fremme og den s arbeid for utbredelse av skiidrett og annet friluftsliv». Fondet er en egen juridisk enhet og inngår ikke i Skiforeningens regnskap. Fondet har siden etableringen bidratt med betydelig økonomiske midler til viktige aktiviteter og prosjekter i Skiforeningen.

ARBEIDSMILJØ

Det arbeides aktivt med problemstillinger rundt helse, miljø og sikkerhet. Arbeidsmiljøet anses som godt. Sykefraværet var 2,7 % i 2019 (3,8 % i 2018). Sykefraværet er relatert til langtidssykemeldte.

LIKESTILLING OG MANGFOLD

Totalt antall fast ansatte var 63 ved utgangen av 2019, av disse var 24 kvinner. Gjennomsnittlig antall faste årsverk var 55,3 i 2019. Skiforeningens styre består av 6 kvinner og 4 menn. I Skiforeningen er arbeidstidsordninger uavhengig av kjønn. Lønns- og arbeidsforhold skal ikke være diskriminerende. Ansattegoder, som fleksibel arbeidstid samt full lønn ved sykdom og under svangerskap uavhengig av Folketrygdens begrensninger, anses som viktige tiltak i arbeidet med likestilling.

Skiforeningen arbeider for mangfold og har ansatte og frivillige fra flere nasjoner. Foreningen søker å skape samme muligheter for alle, og tolererer ikke noen form for diskriminering på arbeidsplassen.

Det er etablert egne rutiner og prosedyrer for varsling av kritikkverdige forhold i virksomheten. Arbeidsmiljølovens krav er knyttet til intern varsling, som betyr egne ansatte og tillitsvalgte. Foreningens rutiner går lenger og skal kunne ta imot varsler også fra personer som ikke er ansatt eller tillitsvalgte. Dette fordi virksomheten er så allsidig, omfangsrik og impliserer mange mennesker og situasjoner som ikke defineres som interne, men som likevel må ivaretas.

YTRE MILJØ

Skiforeningen er opptatt av å redusere påvirkningen på ytre miljø og forurensning. Skiforeningen har siden 2003 vært Miljøfyrtårnsertifisert. Stuene Løvli, Kikut og Vangen er også sertifisert som Miljøfyrtårnsbedrifter. Skiforeningen skal resertifiseres i 2020.

RISIKO OG USIKKERHETSFAKTORER

Skiforeningens virksomhet påvirkes av klimatiske forhold. Konsekvenser av eventuelle varige og vesentlige klimaendringer i retning av en mildere værtype, kan få betydelige konsekvenser for Skiforeningens drift.

Skiforeningen har flere inntektskilder, hvor hovedinntektskildene er inntekter fra medlemskontingent, kultur- og turistanlegget i Holmenkollen, skiskolen, arrangementer og fra offentlige prosjektmidler.

Vi ser at det har vært en nedadgående trend knyttet til deltagere på arrangementer som Holmenkollmarsjen og Barnas Holmenkolldag. Det er arrangementer som er væravhengige og som blir påvirket av konjukturer. Skiforeningen søker å tilpasse seg markedet og er trygg på at inntektsgrunnlaget ikke vil påvirke foreningens fortsatte drift.

Medlemsmassen har vært stabil, og det jobbes godt og målrettet for å øke medlemsmassen i tiden fremover.

FREMIDSUTSIKTER

Skiforeningen opparbeidet en god økonomi gjennom tiårsperioden fra Holmenkollbakken sto ny i 2011. Organisasjonen består av kompetente og engasjerte medarbeidere som står på for å tilby både medlemmer og ikke-medlemmer de beste muligheter for inspirerende og gode aktiviteter i Marka.

De siste årene har vi sett en utvikling med lavere oppslutning om arrangementer og kurs, lavere inntekter fra kommersielle samarbeidspartnere og økte driftskostnader i Marka gjennom to gode vintre. I 2017, 2018 og 2019 har Skiforeningen, til tross for negative resultater, gjennomført de tiltak og aktiviteter som var planlagt for å gi medlemmene et godt tilbud. Dette har vært i tråd med styrets anbefaling.

FREMIDSUTSIKTER I LYS AV ØKONOMISK UTVIKLING FØRSTE KVARTAL 2020

I løpet av første kvartal 2020 er bildet betydelig endret. En hovedsamarbeidspartner er slått konkurs, og en mild og snøfattig vinter har ført til sviktende inntekter på kurs og arrangementer. Administrasjonen har igangsatt tiltak i form av omstilling og kostnadskutt for å redusere økonomisk risiko. Styret mener de kortsiktige og langsiktige tiltak vil sikre kjerneaktiviteter som løypekjøring, stuedrift og annet tilretteleggingsarbeid i Marka, og gir Skiforeningen et godt utgangspunkt for å utvikle relevante og tidsriktige tilbud til eksisterende og nye medlemmer.

For å redusere sannsynligheten for spredning av koronaviruset må arrangementer og aktiviteter som samler mange mennesker avlyses, dette rammer også Skiforeningen. Blant annet betyr langvarig stenging av turistdestinasjonen Holmenkollen betydelig tapte inntekter for foreningen. Tiltak som er iverksatt er blant annet permittering av deltids og fastansatte.

Det er vanskelig å anslå de økonomiske konsekvensene av disse hendelsene, men styret kjenner ikke til at det vil være behov for nedskrivninger i første kvartal knyttet til de utfordringene Skiforeningen har stått og står overfor. Styret håper at samarbeidspartnerne til Skiforeningen står støtt gjennom krisen og er med på å støtte et viktig arbeid også videre fremover.

Til tross for et vanskelig år med lite snø, konkurser og virus mener styret at Skiforeningens fortsatte drift er tilstede. En solid egenkapital og god likviditet er med på å sikre driften.

Oslo, 1. april 2020

Styret for Skiforeningen – foreningen til ski-idrettens fremme

Erik Bruun
styremedlem

Stian Berger Rosland
styreleder

Bjørn Inge Larsen
styremedlem

Geir Skari
styremedlem

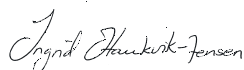
Elisabeth Longva Berger
styremedlem

Eva Sannum
styremedlem

Aslaug Midtdal
ansattes representant

Ingrid Haukvik-Jensen
styremedlem

Kristine Klavnes
styremedlem

John Bror Skoglund
styremedlem

Erik Eide
generalsekretær

FORENINGEN TIL SKI-IDRETTENS FREMME

Resultatregnskap

Alle beløp i hele kroner

NOTE	DRIFTSINTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	2019	2018
1	Driftsinntekter	123 362 213	120 953 917
1	Andre driftsinntekter	4 210 598	3 817 023
	Sum driftsinntekter	127 572 811	124 770 940
	Varekostnad	17 485 288	18 281 197
4	Lønn og personalkostnader	62 635 693	62 257 996
5	Ordinære avskrivninger	12 358 194	12 090 984
5	Nedskrivninger	0	583 317
2	Andre driftskostnader	35 057 051	33 645 515
	Sum driftskostnader	127 536 226	126 859 009
	Driftsresultat	36 585	-2 088 069
	FINANSINTEKTER OG FINANSKOSTNADER		
	Finansinntekter	727 649	667 542
	Finanskostnader	1 199 083	1 087 373
17	Nedskrivning lån	2 450 000	0
	Netto finansresultat	-2 921 434	-419 831
	Ordinært resultat	-2 884 849	-2 507 899
	ÅRETS RESULTAT	-2 884 849	-2 507 899
	RESULTATDISPONERING:		
	Overført Finn Qvales Fond (Bunden EK)	642 400	601 200
	Overført Resultatandel etter Ski-VM 2011 (Bunden EK)	-2 500 000	-577 052
	Overført Skiforeningens fond	27 111	24 423
	Overført annen egenkapital	-1 054 360	-2 556 470
	Sum overføringer	-2 884 849	-2 507 899

SKIFORENINGEN - FORENINGEN TIL SKI-IDRETTENS FREMME

Balanse pr. 31. desember

Alle beløp i hele kroner

NOTE EIENDELER

	31.12.2019	31.12.2018
Anleggsmidler		
Varige driftsmidler		
5 Tomter, bygninger, annen fast eiendom	46 088 903	49 555 671
5 Tekniske installasjoner	395 847	-
5 Anlegg under utførelse	7 358 560	7 422 933
5 Driftsløsøre, inventar, tekniske installasjoner	21 915 279	18 596 282
5 IKT	778 528	529 574
Sum varige driftsmidler	76 537 117	76 104 459
Finansielle anleggsmidler		
9 Finansielle anleggsmidler	15 221 904	14 552 393
Ansvarlig lån til Holmenkollen Skifestival AS	-	2 450 000
Langsiktige fordringer	1 378 434	1 724 667
12 Investering i aksjer	-	50 000
7 Pensjonsmidler	3 884 713	2 317 997
Sum finansielle anleggsmidler	20 485 051	21 095 057
Sum anleggsmidler	97 022 168	97 199 516
Omløpsmidler		
Varer	2 394 545	2 515 192
Fordringer		
15 Kundefordringer	2 848 291	2 951 144
15 Andre fordringer	1 669 043	1 989 454
Sum fordringer	4 517 334	4 940 598
14 Bankinnskudd, kontanter og lignende	37 581 743	42 173 806
Sum omløpsmidler	44 493 622	49 629 596
SUM EIENDELER	141 515 790	146 829 112

SKIFORENINGEN - FORENINGEN TIL SKI-IDRETTENS FREMME

Balanse pr. 31. desember

Alle beløp i hele kroner

NOTE EGENKAPITAL OG GJELD

	31.12.2019	31.12.2018
Egenkapital		
Bunden EK - Finn Quales fond	12 147 812	11 505 412
Bunden EK - Skiforeningens VM-fond	6 704 988	9 204 988
Bunden EK - øvrige fond	3 074 102	3 046 990
Annen egenkapital	23 792 885	24 809 770
6 Sum egenkapital	45 719 787	48 567 161
Gjeld		
Annen langsiktig gjeld		
8 Øvrig langsiktig gjeld	500 000	500 000
Sum annen langsiktig gjeld	500 000	500 000
Kortsiktig gjeld		
Leverandørgjeld	5 223 534	4 839 461
Skyldig offentlige avgifter	3 957 741	4 134 323
Skyldig lønn og feriepenger	4 380 718	5 440 343
Forskuddsbetalt medl.kontingent	17 143 796	16 662 484
16 Andre utsatte inntekter	61 556 841	63 977 091
16 Annen kortsiktig gjeld	3 033 373	2 708 248
Sum kortsiktig gjeld	95 296 003	97 761 951
Sum gjeld	95 796 003	98 261 951
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	141 515 790	146 829 112

Oslo, 1. april 2020

Styret for Skiforeningen – Foreningen til Ski-idrettens Fremme

 Erik Bruun
 styreleder

 Stian Berger Røslund
 styreleder

 Bjørn Inge Larsen
 styremedlem

 Geir Skari
 styremedlem

 Elisabeth Longva Berger
 styremedlem

 Eva Sannum
 styremedlem

 Åslaug Middal
 ansattes representant

 Ingrid Haukvik-Jensen
 styremedlem

 Kristine Klavens
 styremedlem

 John Bror Skoglund
 styremedlem

 Erik Eide
 generalsekretær

SKIFORENINGEN - FORENINGEN TIL SKI-IDRETTENS FREMME

Kontantstrømsoppstilling

Alle beløp er i hele kroner

KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER:	2019	2018
Ordinært resultat før skattekostnad	-2 884 849	-2 507 899
Ordinære avskrivninger	12 358 193	12 090 983
Pensjonskostnad uten kontanteffekt	-1 566 716	-886 308
Nedskrivning lån og aksjer	2 500 000	-1 450 000
Endring i varer	120 647	97 922
Endring i kundefordringer	102 853	-11 967
Endring i andre fordringer	320 411	885 943
Endring i leverandørgjeld	384 073	-6 329 480
Endring i andre omløpsmidler og andre gjeldsposter	-2 812 546	1 750 621
Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter	8 522 067	5 673 131
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER:		
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-19 979 951	-11 215 324
Endring i anlegg under utførelse uten kontanteffekt	7 189 099	2 545 383
Langsiktige fordringer	346 233	0
Innbetalinger av langsiktige fordringer	0	0
Utbetalinger til investeringer i finansielle anleggsmidler	-669 511	-625 613
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-13 114 129	-10 745 555
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER:		
Innbetalinger ved opptak av ny langsiktig gjeld	0	0
Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld	0	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	0	0
Netto endring i bankinnskudd, kontanter og lignende	-4 592 063	-5 072 424
Beholdning av bankinnskudd, kontanter og lignende pr 01.01.	42 173 806	47 246 229
Beholdning av bankinnskudd, kontanter og lignende pr 31.12.	37 581 743	42 173 805

SKIFORENINGEN - FORENINGEN TIL SKI-IDRETTENS FREMME

Noter til regnskapet 2019

Alle beløp er i hele kroner.

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapskikk.

Klassifisering og generelle regler for vurdering av balanseposter

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år etter utbetalingstidspunktet klassifiseres som omløpsmidler. For gjeld er analoge kriterier lagt til grunn. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost. Varige anleggsmidler som har begrenset levetid, avskrives lineært over forventet økonomisk levetid. Anleggsmidler nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Inntekter

Inntekt regnskapsføres når den er opptjent, altså når både risiko og kontroll i hovedsak er overført til kunden. Dette vil normalt være tilfellet når varen er levert til kunden. Inntektene regnskapsføres med verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet

Sponsorer

Sponsorinntekter inntektsføres i det året ytelsen leveres og betales.

Gaver, offentlige tilskudd og andre tilskudd

Generelt inntektsføres pengegaver og tilskudd når de mottas. Øremerkede gaver og tilskudd til investeringer/driftsmidler inntektsføres i takt med kostnader/avskrivninger i de respektive prosjekter. Pr. 31.12. er ubenyttede pengegaver og tilskudd avsatt i balansen under andre utsatte inntekter og annen kortsiktig gjeld.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta vurderes etter kursen på balansedagen. Ved eventuell sikring brukes terminkurs.

Varer

Varer er vurdert til det laveste av anskaffelseskost (etter FIFO-prinsippet) og virkelig verdi.

Fordringer

Kundefordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringer. Andre fordringer, både omløpsfordringer og anleggsfordringer, føres opp til det laveste av pålydende og virkelig verdi.

Pensjoner

Foreningen gikk over til innskuddsbasert pensjonsordning fra 01.07.2008. For ansatte over 52 år på overgangstidspunktet videreføres ordningen med ytelsespensjon. Ved regnskapsføring av de ytelsesbaserte pensjonene er lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn lagt til grunn. Estimativik og effekt av endrede forutsetninger amortiseres over forventet gjenværende opptjeningsperiode i den grad de overstiger 10% av den største pensjonsforpliktelsen og pensjonsmidlene. Planendringer fordeles over gjenværende opptjeningsperiode. Arbeidsgiveravgift er inkludert i tallene.

Medlemskontingent

Medlemsåret går fra 1. september til 31. august. Kontingenten periodiseres og blir inntektsført jevnt over hele medlemsåret, slik at det ved regnskapsårets utgang er avsatt forholdsmessige kontingenter for neste regnskapsår. Inntekter fra tegning av livsvarig medlemskap resultatføres direkte og overføres til Finn Quales fond.

Skatter

Skattekostnad sammenstilles med regnskapsmessig resultat før skatt. Skattekostnaden består av betalbar skatt på årets direkte skattepliktige inntekt og endring i netto utsatt skatt. Det er deler av foreningens virksomhet som er skattepliktig. Utsatt skattefordel balanseføres ikke.

Momskompensasjon

Foreningen mottar kompensasjon av merverdiavgift for frivillige organisasjoner. Mottatt kompensasjon er basert på foreningens driftskostnader foregående år. Kompensasjonen er resultatført som annen driftsinntekt.

Note 1 Driftsinntekter

	2019	2018
Salg av varer	14 318 209	14 674 324
Medlemsinntekter	27 533 768	26 830 070
Deltakeravgifter	18 982 297	21 094 006
Annonser	805 250	1 159 406
Inntekter fra samarbeidspartnere	10 390 232	10 104 312
Billettinntekter museet og tårnet	18 821 165	17 319 889
Offentlig tilskudd til kultur og friluftsliv*	6 836 170	6 238 757
Andre tilskudd og gaver*	18 109 744	16 383 125
Leieinntekter	5 348 430	5 464 545
Momskompensasjon	4 210 598	3 817 023
Andre inntekter	2 216 948	1 685 484
Sum driftsinntekter	127 572 811	124 770 940

*Se også note 10 og 11

SKIFORENINGEN - FORENINGEN TIL SKI-IDRETTENS FREMME

Noter til regnskapet 2019

Alle beløp er i hele kroner.

Note 2	Andre driftskostnader	
	2019	2018
Kostnader lokaler	6 549 558	6 583 477
Leie maskiner, utstyr, software mv.	4 159 242	4 159 242
Verktøy, inventar og utstyr	3 172 524	3 099 607
Reparasjon og vedlikehold	5 423 933	4 547 278
Kjøp av tjenester	7 299 373	6 774 481
Kontorkost, trykksak m.v.	1 103 789	981 671
Telefon og porto m.v.	1 182 801	1 263 485
Kostnad egne transportmidler	1 493 666	1 681 610
Kost og godtgj. for reise, diett, bil m.v.	321 078	393 575
Annonse- og reklamekostnader	1 888 181	1 849 439
Representasjon	35 028	144 059
Kontingenter	349 844	376 565
Hedersbevisninger, gaver, blomster	142 964	216 425
Forsikringer	848 701	802 247
Andre kostnader	669 130	841 943
Tap på fordringer	0	-69 590
Sum andre driftskostnader	35 057 051	33 645 515

Note 3	Resultat fordelt pr avdeling (tall i hele tusen)							
SKIFORENINGEN	TOTALT	Marka	Aktivitet	Sport og Event	Kultur- og Turistanlegget	Eiendom/drift	Andre*	
Driftsinntekter	127 573	49 211	23 111	9 869	36 419	678	8 284	
Varekjøp	17 485	3 866	4 421	4 105	7 284	-2 664	473	
Lønn og personal	62 636	20 552	12 660	3 711	10 466	2 477	12 770	
Avskrivninger	12 358	7 135	15	48	3 610	581	969	
Andre kostnader	37 978	17 173	1 788	2 218	7 892	913	7 994	
Administrasjonskostnader	0	3 361	2 841	1 665	2 370	593	-10 830	
Årets resultat	-2 885	-2 876	1 385	-1 878	4 797	-1 222	-0 991	

* andre avdelinger består av kommersiell avdeling, Skiforeningens Hus, administrasjon, økonomi og IT.

Note 4	Lønnskostnad, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte m.m.	
	2019	2018
Lønninger	49 452 120	49 035 964
Arbeidsgiveravgift	7 729 424	7 643 449
Pensjonskostnader	3 068 855	4 029 177
Andre ytelser	2 385 294	1 549 406
Sum	62 635 693	62 257 996

Lønninger består av lønn til faste ansatte og innleid hjelp til arrangement, skikurs, friluftsskole og sesongarbeidere i Homenkollen Kultur og Turistanlegg. Gjennomsnittlig antall årsverk faste ansatte var i 55,3 i 2019 (57,6 i 2018). I tillegg utgjør innleid hjelp og sesongarbeidere ca 33 årsverk fordelt på ca 421 personer. Det totale lønnsoppgjøret i 2019 var 3,6 %.

Ytelser til ledende personer	Generalsekretær	Styret	Rådet
Lønn	1 245 658	0	0
Pensjonskostnad - innskudd og premie	184 870	0	0
Annen godtgjørelse	18 245	0	0

Annen godtgjørelse utgjør fri avis, fri telefon og gruppe- og ulykkesforsikring. Generalsekretær har avtale om 3 måneders oppsigelsestid. Ved oppsigelse fra Styret har Generalsekretær krav på 9 måneder etterlønn, hvorav 6 av månedene motregnes mot eventuell lønn i ny stilling. Det beregnes ikke feriepenger eller pensjon av etterlønnen.

Revisor	2019	2018
Revisjon*	259 950	181 000
Andre tjenester	47 200	62 700
Sum ekskl. mva.	307 150	243 700

*Økning i revisjonshonorarer skyldes i hovedsak ulikt tidspunkt for fakturering i 2018 og 2019.

SKIFORENINGEN - FORENINGEN TIL SKI-IDRETTENS FREMME

Noter til regnskapet 2019

Alle beløp er i hele kroner.

Note 5	Varige driftsmidler						
	Tomter og kunst	Bygn. og annen fast eiendom	Tekniske installasjoner	Anlegg under utførelse	Driftsløse- inventar, utstyr	IKT	Totalt
Anskaffelseskost 01.01.	1 245 147	122 092 572	0	7 422 933	89 037 082	9 707 886	229 505 620
Tilgang	0	652 284	418 930	7 124 726	11 096 339	687 671	19 979 951
Avgang	0	0	0	7 189 099	0	0	7 189 099
Anskaffelseskost 31.12.	1 245 147	122 744 856	418 930	7 358 560	100 133 421	10 395 557	242 296 471
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12.	0	77 901 100	23 084	0	78 218 143	9 617 028	165 759 354
Bokført verdi pr. 31.12.	1 245 147	44 843 756	395 847	7 358 560	21 915 278	778 529	76 537 117
Periodens avskrivninger	0	4 119 051	23 084	0	7 777 342	438 717	12 358 193
Periodens nedskrivninger	0	0	0	0	0	0	0
Periodens av- og nedskrivning	0	4 119 051	23 084	0	7 777 342	438 717	12 358 194
Økonomisk levetid		20/25	10		5	3	
Avskrivningsplan		Lineær	Lineær		Lineær	Lineær	

Note 6	Egenkapital					
	Bunden EK Res.andel 2011 AS*	Bunden EK Ski-VM	Bunden EK Finn Quales fond	Bunden EK Øvrige fond	Annen egenkapital	Total egenkapital
Egenkapital 1. januar	9 204 988	11 505 412	3 046 991	24 809 770	48 567 161	48 567 161
Resultat for perioden	-2 500 000	642 400	27 111	-1 054 360	-2 884 849	-2 884 849
Korrigerig av tidligere års feil i Lokalutvalg	0	0	0	37 475	37 475	37 475
Egenkapital 31. desember	6 704 988	12 147 812	3 074 102	23 792 885	45 719 787	45 719 787

Note 7 Pensjonskostnader, -midler og -forpliktelser

Foreningen har to pensjonsordninger. Innskuddsordningen har i 2019 hatt 65 medlemmer (hel- og deltidsansatte), og det er innbetalt kr. 2.750.507 til ordningen i 2019. Ytelsesordningen omfatter 29 medlemmer hvorav 3 aktive og 26 alders-/uførepensjonister. Årets pensjonskostnad for ytelsesordningen er kr. - 60.956. Ansatte som omfattes av ytelsesordningen har rett til definerte fremtidige ytelser. Disse er i hovedsak avhengig av antall oppføringsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsene fra folketrygden. Forpliktelsene knyttet til vanlig tjenestepensjonsordning og AFP er dekket gjennom et forsikringselskap.

Kostnader til Ytelsesbasert pensjonsordning:	31.12.2019	31.12.2018
Årets pensjonsopptjening	156 602	163 070
Rentekostnad	670 843	578 499
Avkastning på pensjonsmidler	-1 132 594	-1 022 811
Administrasjonskostnader	244 193	312 002
Resultatført aktuarielt tap/(gevinst)	0	0
Resultatført nettoforpliktelse avkortn./oppgjør tap/(gev)	0	0
Resultatført akt. tap/gev. v/ avkortn./oppgjør	0	0
Netto pensjonskostnad (før arbeidsgiveravgift)	-60 956	30 760
AGA av pensjonskostnaden	-8 595	4 337
Resultatført pensjonskostnad	-69 551	35 097
Innbetalt premie til Innskuddsbasert pensjonsordning	2 750 507	2 719 425
Kompensasjon vedr. overgang til innskuddspensjon	136 403	132 173
Sum pensjonskostnad (ytelse + innskudd)	2 817 359	2 886 695

	31.12.2019	31.12.2018
Pensjonsforpliktelse PBO	28 136 641	26 619 496
Verdi av pensjonsmidler	-26 910 928	-26 437 080
Påløpt pensjonsforpliktelse ekskl. arbeidsgiveravgift	1 225 713	182 416
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	-4 630 370	-2 213 965
Arbeidsgiveravgift	-480 057	-286 448
Påløpt pensjonsmidler (-)/forpliktelse (+) inkl. arbeidsgiveravgift	-3 884 713	-2 317 997

Økonomiske forutsetninger (gjelder ytelsespensjon):		
Diskonteringsrente	1,80 %	2,60 %
Forventet avkastning	4,20 %	4,30 %
Forventet lønsregulering	2,25 %	2,75 %
Forventet G-regulering	2,00 %	2,50 %
Forventet pensjonsregulering	0,70 %	0,80 %

Som aktuariemessige forutsetninger for demografiske faktorer og avgang, er vanlig benyttede forutsetninger innen forsikring lagt til grunn .

SKIFORENINGEN - FORENINGEN TIL SKI-IDRETTENS FREMME

Noter til regnskapet 2019

Alle beløp er i hele kroner.

Note 8 Langsiktig gjeld og pantstillelser

Total gjeld sikret ved pant	2019	2018
Gjeld til Oslo kommune	500 000	500 000
Herav gjeld med forfall senere enn 5 år	500 000	500 000

Balansført verdi av pantsatte eiendeler	2019	2018
Bygninger og tomter	23 842 432	25 913 397

I tillegg er eiendelene stillet som sikkerhet for:

Gjeld til Oslo kommune	500 000	500 000
Sum øvrig langsiktig gjeld	500 000	500 000

Note 9 Finansielle anleggsmidler (bankinnskudd)

	IB 2019	Avkastning*	Disponert	Endring	UB 2019
Finn Qvales Fond (Bunden EK)	11 505 412	177 286	-177 286	642 400	12 147 812
Skiforeningens fond** A	1 520 778	23 522	-19 994	3 528	1 524 306
Legat Lovende Skiløpere B	1 526 203	23 583	0	23 583	1 549 786
Sum midler til spesielle formål (A+B)	3 046 981	47 105	-19 994	27 111	3 074 092
Finansielle anleggsmidler	14 552 393	224 391	-197 280	669 511	15 221 904

Finansielle anleggsmidler er bankinnskudd og utlån, mottatt som gave og hvor giver har lagt restriksjoner på anvendelsen. Skiforeningens fond består av samlet kapital fra 9 fond opprettet i perioden fra 1931 - 1978.

* Inngår i renteinntekter i resultatregnskapet.

** Sammenslåing av følgende fond: Per M. Hanssons løypefond, Nils Schiøtts fond, Barnas Skifond, Grendahl & Søns fond, P.C. Hanssons fond, Sigurd Høyers fond, Adv. Lindbacks fond, Boye Schlytters fond og Dr. Cato Aalls fond
Lån og fordring er presentert brutto i balansen.

Note 10 Kommunale tilskudd til løypearbeid

Kommune	2019	2018
Akershus fylkeskommune	160 000	175 050
Asker kommune	2 052 700	1 994 850
Bærum kommune	702 900	678 400
Enebakk kommune	72 000	72 000
Hole kommune	55 000	55 000
Jevnaker kommune	62 405	60 587
Lier kommune	55 000	55 000
Lunner kommune	59 700	58 400
Lørenskog kommune	114 735	80 000
Nannestad kommune	207 772	202 113
Nittedal kommune	156 000	156 000
Oppegård kommune	430 091	667 564
Oslo kommune	940 000	300 000
Ringerike kommune	350 000	350 000
Rælingen kommune	70 000	70 000
Røyken kommune	839 776	768 229
Skedsmo kommune	48 000	48 000
Ski kommune	430 091	417 564
Ullensaker kommune	30 000	30 000
Sum kommunale tilskudd	6 836 170	6 238 757

SKIFORENINGEN - FORENINGEN TIL SKI-IDRETTENS FREMME

Noter til regnskapet 2019

Alle beløp er i hele kroner.

Note 11 Andre tilskudd og gaver

Lag- og foreninger	Formål	2019	2018
Anette og Brynjulf Skaugens veld.stiftelse	Løyper	0	75 000
Bergersenstiftelsen	Øremerkede tilskudd	50 000	0
Bymiljøetaten	Øremerkede tilskudd	790 000	800 000
Bymiljøetaten	Aktivitetsmidler barn	1 339 500	588 500
Bymiljøetaten	Trening uten tak	50 000	0
Ekeberg Rotary Klubb	Aktivitetsmidler barn	0	100 000
Hans Herman Horns Fond	Aktivitetsmidler barn	650 000	0
KUD-midler	Aktivitetsmidler barn	1 500 000	1 250 000
KUD-midler	Norske skispor	50 000	0
Miljødirektoratet	Aktivitetsmidler barn	1 980 000	1 990 000
Miljødirektoratet	Norske skispor	1 000 000	0
Nannestad almenning	Løyper	0	50 000
NIF/ Norges Olympiske Komité	Aktivitetsmidler barn	175 000	175 000
Norsk Friluftsliv	Øremerkede tilskudd	100 000	250 000
Norsk Friluftsliv	Aktivitetsmidler barn	78 500	103 000
Norsk Tipping/Grasrotandelen	Aktivitetsmidler barn	67 789	60 817
Norges skiforbund	Aktivitetsmidler barn	37 400	0
Oslo Areal	Aktivitetsmidler barn	0	100 000
Oslo Idrettskrets	Aktivitetsmidler barn	70 000	70 000
Oslo kommune/ Bufdir	Aktivitetsmidler barn	2 500 000	3 000 000
Oslo kommune/ Kulturetaten	Øremerket tilskudd	115 800	20 500
Oslo kommune via Rustad IL	Snøproduksjon	0	20 000
Oslo kommune via Sørkedalen IF	Snøproduksjon	35 000	77 500
Skiklubben Grenaderen	Løyper	60 000	60 000
Spillemidler ColorLine	Aktivitetsmidler barn	292 528	397 652
Spillemidler Norsk Tipping	Øremerkede tilskudd	0	276 828
Investeringsstilskudd fra private**	Øremerkede driftsmidler	8 285 697	7 786 679
Gaver og bidrag fra private	Øremerkede tilskudd	331 530	376 799
Avsetning ubenyttede midler*	Øremerkede tilskudd	-1 449 000	-1 245 150
Sum andre tilskudd og gaver		18 109 744	16 383 125

*Avsetning ubenyttede midler pr. 31.12. er øremerkede midler til gjennomføring av vinteraktiviteter i 2020.

**Spesifikasjon av gaver gitt av private, stiftelser og legater, inntektsført som investeringsstilskudd i takt med avskrivninger:

Giver	Formål	Gavebeløp
Geodata	Snøcooter	250 000
OBOS	Rastebu	150 000
Sparebankstiftelsen DNB	Støtte til løypemaskin Asker	1 000 000
Nittedal Kommune	Støtte til løypemaskin Nittedal	833 333
Norges Skiforbund	Støtte til løypemaskin Asker	245 559
Sparebankstiftelsen DNB	Snøcooter	209 211
Svein Berner Høglands dødsbo	Støtte snøcooter	126 567
Bærum kommune	Støtte garasje Fossum	40 000
Sparebankstiftelsen Ringerike via LU	Snøcooter Ringkollen	87 774
Sum gaver ført som investeringsstilskudd		2 942 444

Note 12 Aksjer

Selskap	Ant. aksjer	Eierandel	Pålyd.	Overkurs	Bokf. verdi
VisitOslo A/S	1	0.50 %	10 000	0	0

SKIFORENINGEN - FORENINGEN TIL SKI-IDRETTENS FREMME

Noter til regnskapet 2019

Alle beløp er i hele kroner.

Note 13	Skatt		
Årets skattekostnad fremkommer slik			
Betalbar skattekostnad		2019	2018
		-	-
Endring i utsatt skatt		(173 895)	(310 979)
Årets skattekostnad		(173 895)	(310 979)
Avstemming fra nominell til faktisk skattesats			
Resultat før skatt		(790 433)	(2 746 177)
Permanente forskjeller		-	-
Forventet inntektsskatt etter nominell skattesats		(173 895)	(631 621)
Effekt redusert skattesats		-	320 642
Effekt av nedvurdert utsatt skattefordel		173 895	310 979
Skattekostnad		-	-
Oversikt over utsatt skatt			
Driftsmidler		21 604	12 915
Underskudd til fremføring		(5 412 220)	(5 229 636)
Netto utsatt skatt/ (skattefordel)		(5 390 616)	(5 216 721)
Effekt av nedvurdert utsatt skattefordel		5 390 616	5 216 721
Netto utsatt skatt/ (skattefordel) etter nedvurdering*		-	-

*Utsatt skattefordel er ikke balanseført pr. 31.12.2019

Note 14 Bankinnskudd

Bundet bankinnskudd for forskuddsskattetrekk på kr 2.120.967 og er medtatt under bankinnskudd i balansen.

Note 15 Fordringer

Utestående kundefordringer pr. 31.12 er kr. 2.848.291. Det er avsatt for tap på fordringer på kr. 150.000. Andre fordringer består av forskuddsbetalte kostnader.

Note 16 Kortsiktig gjeld

Øremerkede gaver og tilskudd samt periodiserte inntekter er avsatt i balansen. Øremerkede midler er gaver og tilskudd som inntektsføres over investeringsens levetid.

Ved årsslutt består balansepostene av følgende avsetninger:

Andre utsatte inntekter	2019	2018
Periodiserte inntekter:		
Periodisert deltageravgift og andre forskuddsbetalte inntekter	12 024 802	11 695 478
Periodiserte sponsormidler	3 671 536	2 078 117
Øvrige øremerkede midler*	45 860 503	50 203 497
Sum andre utsatte inntekter pr. 31.12.	61 556 841	63 977 091
* Øremerkede midler inntektsføres over investeringsens levetid		
Annen kortsiktig gjeld		
Avsetning for forpliktelser	2 588 253	2 278 935
Forpliktelser fond	445 120	429 314
Sum annen kortsiktig gjeld pr. 31.12.	3 033 373	2 708 248

SKIFORENINGEN - FORENINGEN TIL SKI-IDRETTENS FREMME

Noter til regnskapet 2019

Alle beløp er i hele kroner.

Note 17 Nedskrivning lån

I forbindelse med avvikling av eierskapet i Holmenkollen Skifestival AS ble et likviditetslån til selskapet på kr. 2.450.000 nedskrevet.

Note 18 Hendelser etter balansedagen

Som en følge av coronaviruset (COVID-19) har myndighetene satt i gang kraftige tiltak for å redusere spredningen av viruset. Dette vil trolig i en periode føre til redusert økonomisk aktivitet, noe som også vil påvirke Skiforeningen. Virusutbruddet har foreløpig ført til avlyste eller utsatte arrangementer og aktiviteter og et stengt Kultur- og turistanlegg. Tiltak som permitteringer av sesong-/deltid og faste ansatte er iverksatt for å redusere økonomisk risiko. Til tross for en solid økonomi så vil Skiforeningens finansielle forhold bli utfordret om situasjonen strekker seg ut i tid. Skiforeningen følger situasjonen nøye og arbeider kontinuerlig med å finne risikoreduerende tiltak dersom situasjonen fortsetter eller eskalerer.

Til generalforsamlingen i Skiforeningen – Foreningen til Ski-Idrettens Fremme

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Skiforeningen – Foreningen til Ski-Idrettens Fremmes årsregnskap som viser et underskudd på kr 2 884 849. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av organisasjonens finansielle stilling per 31. desember 2019, og av dens resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlaget for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av organisasjonen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske plikter i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og generalsekretærs ansvar for årsregnskapet

Styret og generalsekretær (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til organisasjonens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgjøre en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av organisasjonens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av årsregnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om organisasjonens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at organisasjonen ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om andre lovmessige krav

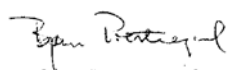
Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av organisasjonens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, 1. april 2020
Deloitte AS

Bjørn Prestegard
statsautorisert revisor

OBOS
-medlemmer
opplever mer
for mindre!

Foto: Christian Roth Christensen

Fordeler hele livet

Som OBOS-medlem stiller du **foran i køen** den dagen du skal kjøpe egen bolig. Du får også en rekke fordeler alle de årene du ikke benytter deg av forkjøpsretten.

- Inntil 50 % rabatt på bolig- og kulturtilbud
- Svært gode betingelser på lån, sparing og forsikring
- Forkjøpsrett til ca. 90 000 nye og brukte OBOS-boliger

Les mer på obos.no/blimedlem

Tusen takk til alle våre medlemmer!

Med din støtte kan vi preparere 2 000 kilometer skispor, sørge for at ski- og sykkelstilt viser vei gjennom Marka, og holde mange serveringssteder åpne hele året. Takk for at du bidrar til de gode markaopplevelsene!

